

ONAFHANKELIJKE FILMJOURNALISTIEK SINDS 1981

#489 APRIL 2026

filmkrant

THE DRAMA

STERKE CRINGE ROMKOM

SILENT FRIEND

HOE EEN BOOM IN DE WERELD STAAT

A FAMILY

OVER HET SCHEIDEN VAN GELIEFDEN

MY UNDESIRABLE FRIENDS, PART 1

VRIJE MEDIA IN RUSLAND

'PILLION IS A WONDERFUL FILM THAT'S HEAVY WITH PURPOSE... ALL THAT AND IT'S ALSO VERY, VERY HOT'

TIME OUT

'A SEXY, SWEET TALE OF QUEER FIRST LOVE WRAPPED UP IN LEATHERS AND CHAINS'

THE STANDARD

HARRY MELLING
ALEXANDER SKARSGÅRD

pillion

EEN FILM VAN HARRY LIGHTON

NU IN DE BIOSCOOP

FESTIVAL DE CANNES
UN CERTAIN REGARD
WINNER
BEST SCREENPLAY

STREET ART FRANKEY

EEN DOCUMENTAIRE VAN PETER WINGENDER

VANAF 9 APRIL IN DE BIOSCOOP

“We wilden de boom zeker niet ‘Disneyficeren’, niet sentimenteel of schattig maken. Dat zou een leugen zijn geweest. We wilden de boom respecteren zoals die is.”

Ildikó Enyedi over
Silent Friend ➔ 10

LIEVE BRUCE WEBER,

In 1993 publiceerde je in *The New York Times* een artikel onder de hautaine titel ‘Excuse Me; I Must Have Missed Part of the Movie’, waarin je klaagde dat het kijken naar de films van Federico Fellini en andere buitenlandse filmmakers “hard werken” was. Dit was een paar dagen na de dood van Fellini. Je besepte het toen misschien niet, maar je stond in een lange traditie van anti-intellectualisme.

Hoewel. Zijn de films van Fellini intellectueel? De films van Antonioni? Nee. Ontelbaar veel mensen gingen kijken toen ze uitkwamen. Die stormden niet woedend de bioscopen uit omdat ze er niks van begrepen. Waarom niet? Omdat men verwonderd was. Deels natuurlijk omdat films toen nog een aura hadden van iets uitzonderlijks: het was een venster op een wereld die veel mensen nog niet kenden. Een halve eeuw later zijn die vensters overal en dat heeft het filmkijken veranderd. Maar er speelde nog iets anders. Het grote publiek leek meer open te staan voor nieuwe ervaringen en beschouwde de films van Fellini helemaal niet als hard werken. Die houding, dat ‘open staan’ voor het onbekende is dus niet iets wat in steen is gehouwen. Je kunt dat sturen. Als individu en als samenleving.

Overigens stuurde Martin Scorsese in reactie op je stuk een stevige brief naar de krant, waarin hij waarschuwde voor de “verontrustende onderliggende houding” die eruit sprak: “In mijn ogen een gevaarlijke houding, beperkend, intolerant.”

Maar. Hoewel de gevolgen van de privéoorlog van de VS en Israël met Iran uiteindelijk ook slecht kunnen uitwerken voor onze nationale filmcultuur – want het risico van recessie en bezuinigingen – mag best gevierd worden dat ruim dertig jaar na jouw luie artikel – je hoopte natuurlijk dat drommen lezers zouden verzuchten dat iemand het eindelijk hardop durfde te zeggen – heel veel mensen die films nog steeds gaan zien. Dat er een levendige internationale filmcultuur bestaat, dat steeds weer nieuwe generaties de weg naar de filmtheaters vinden. Dat is cultuur waar we trots op kunnen zijn. Wat Nederland betreft (dat ligt in het buitenland): ons fantastische netwerk van filmtheaters is ook Nederlandse cultuur.

Je had het stiekem ook niet over die films, al besepte je dat waarschijnlijk niet. Je baalde waarschijnlijk van de sociale druk die je ervoer. Dat je bepaalde films ‘gezien moet hebben’. Dat je bepaalde films moest ‘snappen’. Onzin. Ook die houding kun je sturen. Het enige wat telt is open staan voor nieuwe ervaringen. Wat je daar vervolgens mee doet is aan jou, Bruce.

STEUN FILMKRANT: WORD NU ABONNEE EN ONTVANG DE DVD VAN NOUVELLE VAGUE

Wie nu een jaarabonnement neemt, ontvangt niet alleen een jaar lang de *Filmkrant* in de brievenbus, maar ook als welkomstgeschenk de dvd van de film *Nouvelle Vague* van Richard Linklater. Ben je al abonnee maar breng je een nieuwe abonnee aan? Dan ontvangen jullie allebei het welkomstgeschenk.

Richard Linklaters *Nouvelle Vague* is een eerbetoon aan de gelijknamige beweging binnen de Franse cinema. De film verbeeldt de totstandkoming van *À bout de souffle*, het debuut van filmmaker en -criticus Jean-Luc Godard dat achteraf bekend zou komen te staan als het begin van de Nouvelle Vague.

"Wie in *Nouvelle Vague* wil zien hoe een klassiek meesterwerk wordt geboren, wordt door Linklater subtiel naar de periferie geleid, naar het lanterfanten, naar waar het toeval binnenkruipt en de poëzie ontstaat", schreef Sasja Koetsier in *Filmkrant* #484. "In de cafés waar cast en crew de tijd doden in afwachting van Godards volgende ingeving. Op de set, tussen de opnamen door, waar Jean Seberg en haar tegenspeler Jean-Paul Belmondo met elkaar dollen. Het wekt de indruk dat deze film zijn bestaan vooral dankt aan een doelbewuste poging zo min mogelijk met de film bezig te zijn. Minder film, meer leven: misschien is dat wel de kern van iedere filmrevolutie."

Stort € 55,- (meer mag ook, dan steun je *Filmkrant* ook als donateur) op rekeningnummer NL28 INGB 0005 3933 95 t.n.v. Stichting Fuurland te Amsterdam, o.v.v. 'nieuwe abonnee Nouvelle Vague' en vermeld daarbij je adresgegevens + e-mailadres. Voor België geldt een abonnementsprijs van € 78,-. Deze aanbieding is geldig tot 29 april 2026, met dank aan Cherry Pickers Filmdistributie.

#489

DE VOLGENDE FILMKRANT VERSCHIJNT OP 29 APRIL

WOLF CHILDREN

Hosoda's mooiste ➔ 17

DEZE MAAND OP FILMKRANT.NL

➔ **THE THINKING MACHINE: PASSIVITEIT** | In 1980 schreef de Amerikaanse criticus Ronnie Scheib (1944-2015) een briljant essay voor *Film Comment* over Ida Lupino als regisseuse. De centrale stelling was dat Lupino's opmerkelijke films uit de jaren veertig en vijftig in de ervaring duiken van passieve en geïsoleerde vrouwen. Het stuk werd door sommigen afgedaan als een 'anti-feministische' tirade van deze 'Ronnie' – van wie onterecht werd aangenomen dat het een man was! Maar Scheibs inzichten laten ons wel degelijk dieper doordringen in het weefsel en de betekenis van Lupino's eerste meesterwerk *Not Wanted* (1949).
filmkrant.nl/thinkingmachine

NIET TE MISSEN:

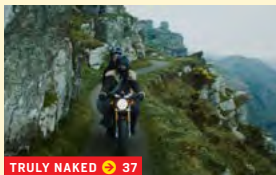
GA DEZE MAAND IN IEDER GEVAL NAAR

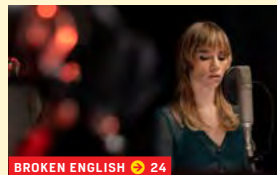
SILENT FRIEND 13

ROMERÍA 7

TRULY NAKED 37

BROKEN ENGLISH 24

A FAMILY 35

30 JIM JARMUSCH

OVER FATHER MOTHER SISTER BROTHER PLUS INTERVIEWS MET 6 Carla Simón over *Romería* 10 Ildikó Enyedi over *Silent Friend* 18 Tom Fassaert over *Tussen broers* 24 Jane Pollard & Iain Forsyth over *Broken English* 35 Mees Peijnenburg over *A Family* 36 Muriel d'Ansembourg over *Truly Naked* 38 David Verbeek en Jessica Reynolds over *The Wolf, the Fox and the Leopard*

PLUS DE RUBRIEKEN

3 Redactioneel 4 The Thinking Machine: Passiviteit 5 Niet te missen 15 Dansplaining: Hoopvolle scifi 41 Kort 46 Agenda en evenementen 50 Filmsterren 53 Boeken: *Darkness Visible: The Films of Jonathan Glazer* 54 Thuis kijken 55 Embé: *Vérité is passé* 58 Actie! Op de set van van *Heldhaftig, vastberaden, barmhartig*

23 THE SHIPWRECKED

PLUS RECENSIES VAN 7 *Romería* 9 *The Drama* 13 *Silent Friend* 21 *Tussen broers* 29 *The History of Sound* 31 *Father Mother Sister Brother* 33 *L'engloutie* 37 *Truly Naked* 39 *The Wolf, the Fox and the Leopard* 41 *Ghost Elephants | Exit 8* 42 *Horizonte | White Snail* 43 *Kain | Skiff* 45 *Klantreis | 13 jours, 13 nuits* 54 *My Undesirable Friends: Part I - Last Air in Moscow* 57 *DTF St. Louis | Endless Cookie*

THE HISTORY OF SOUND

28 PROFIEL JOSH O'CONNOR

PLUS EEN ARTIKEL OVER 14 De bruiden van Frankenstein

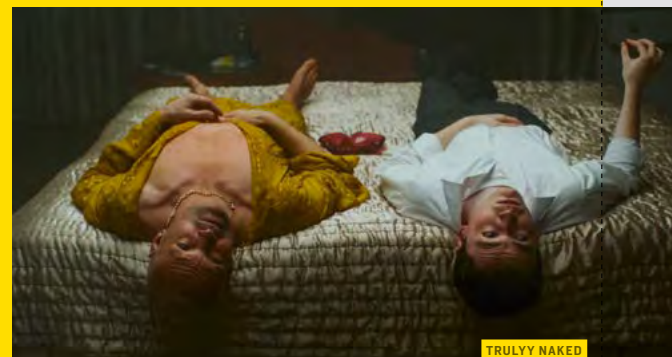
MY TWENTIETH CENTURY

DOSSIER: ILDIKÓ ENYEDI | Door in het perspectief van een boom te stappen, kiest de Hongaarse filmmaker Ildikó Enyedi in haar nieuwe film *Silent Friend* voor een radicaal an-

dere blik dan vrijwel alle andere films – inclusief haar eigen eerdere werk. In ons dossier op filmkrant.nl/enyedi zetten we al onze stukken over haar werk op een rij, waaronder *Simon Magús* en Gouden Beer-winnaar *On Body and Soul*. En, voor het eerst online, de recensie door Esther Kerkhof van Enyedi's *Caméra d'Or*-winnende debuut *My Twentieth Century*: "In de eerste films rond de eeuwwisseling liet Georges Méliès zijn camera al liegen, met magisch resultaat. *My Twentieth Century* heeft eenzelfde kinderlijke sprookjesachtigheid. Enyedi vangt haar dromen en hallucinaties met het grootste gemak op in een historisch netje."

DOSSIER: PORNO | Met haar grappige, pijnlijke, heftige en warme speelfilmdebuut *Truly Naked* maakt Muriel d'Ansembourg een geweldige, hedendaagse *conversation starter* over mainstream porno. In ons dossier op filmkrant.nl/porno verzamelen we onze eerdere stukken over de historische en artistieke merites van het lustopwekkende genre – volgens

sommige maatstaven het populairste filmgenre, maar ook het genre dat het vaakst solo wordt bekeken. Wat toch een beetje jammer is.

TRULY NAKED

CARLA SIMÓN OVER ROMERÍA 'IK WILDE HERINNERINGEN SCHEPPEN'

Een jonge vrouw reist in 2004 af naar de Spaanse kuststad Vigo waar ze meer te weten wil komen over haar vroeg gestorven ouders. In het mysterieuze *Romería* brengt Carla Simón herinneringen aan haar vader en moeder tot leven. “De film hielp me bij het creëren van de beelden die bij mij ontbraken.”

DOOR OMAR LARABI
PORTRET ANDRÉ BAKKER

“Ik zag een hele generatie jongens als onverbeterlijke engeltjes ten val komen”, schrijft auteur Alana S. Portero in haar debuutroman *Slechte gewoontes* (2023). Ze doelt op de ernstige gevolgen van de intrede van heroïne in Spanje in de jaren tachtig, als jonge Spanjaarden na de dood van dictator Francisco Franco de nieuwbakken democratie uitbundig vierden. *Romería*, de derde speelfilm van Carla Simón (*Summer 1993*, 2017; *Alcarras*, 2022), raakt ook aan deze vergeten geschiedenis. Heroïne, en de aids-epidemie waar veel heroïneverslaafden door werden getroffen, maakte veel slachtoffers, onder wie Simóns ouders.

DROOMSEQUENTIE

In het mysterieuze, meanderende *Romería* – losjes geïnspireerd op Simóns eigen jeugd en brieven die haar moeder aan vrienden en familie schreef – reist de achttienjarige Catalaan Marina in de zomer van 2004 af naar Vigo, naar de familie van haar vader, om meer te weten te komen over haar ouders, die ze nauwelijks heeft gekend.

Wanneer Marina haar familieleden vraagt naar haar ouders, krijgt ze wisselende en onbevredigende antwoorden. Uiteindelijk besluit ze, gevat in een wonderlijke droomsequentie, zich in te beelden wie

haar ouders waren en hoe ze leefden. Simón zei daar eerder al over: “Als je je identiteit niet via anderen kunt vormgeven, kun je die zelf creëren. Daar leent cinema zich voor: voor het scheppen van beelden die niet bestaan.”

Als ik haar spreek op het Filmfestival Rotterdam vertelt Simón over de kille wijze waarop Marina door haar familie wordt onthaald in Vigo, dat gelegen is aan de Atlantische Oceaan, zo veel kouder dan het zeewater van de Middellandse Zee dat Marina gewend is. “Het was belangrijk voor me dat haar aankomst letterlijk koud aanvoelt, omdat ze door haar vaders familie echt als een buitenstaander wordt gezien.”

In *Romería* spelen het land, de zee en de skyline van Vigo sowieso een intrigerende rol. “Er is een belangrijke relatie tussen de geografie en de personages”, beaamt Simón. “Het zijn de gebouwen die de waarheid uitdragen, in contrast met wat de familieleden aan Marina vertellen.”

EXTREEMRECHTS

Simón vertelt dat plekken door de jaren heen min of meer hetzelfde blijven en dat mensen op die plekken slechts passanten zijn. “Het menselijk geheugen is onbetrouwbaar. Plekken veranderen door de jaren maar ze blijven wel bestaan. Mijn relatie met Galicië, de streek waar Vigo ligt, heeft heel erg te maken met het landschap en de straten. Ik vraag me als ik daar ben telkens af: ‘Zouden mijn ouders daar, in die bar, iets hebben gedronken?’ Ik ben me op dat moment bewust dat ik me bevind op dezelfde plek waar zich ooit een liefdesverhaal voltrok. De film gaat over die plek, die ruimte, die Marina niet kent.”

De periode waarin Simóns ouders elkaar leren kennen wordt in *Romería* verbeeld als een soort verlaat hippietijdperk. Simón: “Mijn ouders werden geboren tijdens de dictatuur, met weinig mogelijkheden en veel repressie. Toen de vrijheid kwam, omarmde de jeugd die zonder te denken aan de gevolgen. Ze begonnen te feesten en braken met de oude waarden van het conservatisme en katholicisme. Ze experimenteerden met drugs en hadden geen idee van de ver-

CARLA SIMÓN

slavende aard van heroïne. Het is een generatie waar we vandaag de dag in Spanje nauwelijks over praten. Maar zij zijn wel degenen die onze manier van denken veranderden en progressieve ideeën de samenleving binnenloodsten.”

Romería – Spaans voor bedevaartstocht – speelt zich af in de jaren tachtig en 2004, en is ook een reflectie op het Spanje van nu, waar je Franco-aanhangers nog steeds in alle hoeken van de samenleving aantreft. “We zijn als land niet goed omgesprongen met ons verleden. Spanje is in zekere zin nog steeds verdeeld in twee kampen. En extreemrechts laat weer flink van zich horen, alsof ze nooit zijn weggeweest.”

Simón realiseerde zich overigens pas tijdens het draaien dat *Romería* op allegorisch niveau iets zegt over Spanje. “Ik onderzoek via mijn films vooral mijn relatie tot mijn familie. *Romería* is ontstaan uit de frustratie dat ik het echte verhaal van mijn ouders nooit zal weten. De film hielp me bij het creëren van de beelden die bij mij ontbraken, maar op een gegeven moment realiseerde ik me ook dat dit het verhaal is van veel andere mensen.”

VERBEELDING

Een scène in de derde akte waarin Marina's ouders naakt over het strand dartelen en seks hebben tussen het zeewier, doet denken aan Adam en Eva in de Hof van Eden. Hoewel Simón niet als doel had haar ouders te idealiseren, was zo'n sequentie in haar ogen cruciaal: "Ik zocht naar een balans en wilde de vrijheid die zij ervoeren invoelbaar maken. Ze leefden toen in het moment, in de flow. De generaties na hen zijn veel meer bezig met de toekomst. Daarnaast kleeft er iets akeligs aan heroïne en aids, en ik wilde niet dat mijn ouders uitsluitend door die akeligheid gedefinieerd worden."

Acteur Llúcia Garcia speelt niet alleen Marina, maar ook Marina's moeder in flashbacks. Simón legt uit dat als je geen beeld van je ouders hebt, je jezelf in hun rol plaatst. "Ik heb slechts een paar foto's van ze, daarop kan ik bijvoorbeeld zien dat ik op mijn vader lijk. Maar ik kan me moeilijk voorstellen hoe het zou zijn om bewegend beeld van ze te zien. Ik kan me dat proberen in te beelden, maar dat is moeilijk, voor mij werkt verbeelding net als dromen."

LEGE PLEKKEN

Wat ook bijdraagt aan het dromerige van *Romería* is dat Marina haar belevenissen registreert met een videorecorder. Die opnames verschijnen tussendoor in beeld. "Die beelden suggereren de relatie van Marina tot plekken die ze filmt. Ze filmt lege plekken en zoekt naar iets wat ze nooit zal vinden, maar toch hoopt ze dat er iets bijzonders in beeld verschijnt."

Garcia geeft op ingehouden maar gedecideerde wijze gestalte aan Marina. Haar zoektocht wordt niet gedreven door woede. "De plot wordt voortgestuwd door Marina's nieuwsgierigheid. Zij is in de film vooral een observant. Als ze na de reis thuiskomt zal ze misschien huilen en zich afvragen of ze haar familie nogmaals wil zien. Maar als je zoiets overonderends meemaakt, is het moeilijk om direct emotioneel te worden."

'In Spanje praten we nu nauwelijks over deze generatie. Maar zij zijn wel degenen die progressieve ideeën de samenleving binnenloodsten.'

Uiteindelijk draait *Romería* om Marina's gefictionaliseerde beeld van haar ouders. "Ik wilde herinneringen scheppen. We herinneren ons sowieso niet de feiten, maar de vorige keer dat je een feit herinnerde. Vandaar dat ik ook zelf, als ik mijn vaders familie vroeg naar mijn ouders, telkens een ander verhaal voorgeschoteld kreeg. Voor mij komt het uiteindelijk hierop neer: waarom kan ik niet gewoon de herinneringen aanmaken waaraan het mij ontbreekt? Hun levensverhaal gieten in een narratief, in de wetenschap dat de losse puzzelstukjes niet in elkaar passen?"

Zo werd het maken van *Romería* een louterende ervaring. "Ik zeg altijd dat een psycholoog een veel goedkopere oplossing is voor mentale problemen dan het maken van een film. Maar de realiteit is dat het maken van de film voor mij een manier was om vrede te krijgen met mijn verleden. Ik accepteer nu dat er dingen over mijn ouders zijn die ik nooit zal weten. Ik kan mijn familie nu loslaten en me in mijn werk focussen op iets volstrekt nieuws." **fk**

ROMERÍA Verzinnen

Een bezoek aan haar vaders familie zet Marina aan tot een intuïtieve speurtocht naar een vertroebeld verleden.

Om een studiebeurs voor de filmacademie te kunnen krijgen heeft de achttienjarige Marina een handtekening nodig van haar grootouders. Dus trekt zij, met een videocamera en een dagboek van haar moeder in haar bagage, vanuit Barcelona naar Vigo aan de Atlantische kust. Ontmoetingen met de familieleden van haar jong overleden vader variëren van empathisch tot kil, maar er hangt ongemak in de lucht.

Romería is Carla Simóns derde speelfilm, waarvoor ze opnieuw uit haar eigen familiegeschiedenis put. Maar net als in haar vorige film, Gouden Beer-winnaar *Alcarrás* (2022), biedt *Romería* een doorkijkje naar een bredere geschiedenis. Ditmaal gaat die over een generatie jongeren die in de jaren na de dood van dictator Francisco Franco de benauwde cultuur van hun ouders van zich afschudde in een bevrijdingsgolf van seks, drugs en punkrock, en de verwoesting die heroïne en het begin van de aids-epidemie aanrichtten binnen deze tegencultuur. En over de sluijer van schaamte die dat trauma bedekt.

Je zou Marina kunnen zien als de jongvolwassen versie van Frida, die in Simóns debuutfilm *Summer of 1993 (Estiu 1993)*, 2017) als zesjarige te maken krijgt met het verlies van haar moeder, een verhuizing naar het platteland en opname in een nieuw gezin. Voor het meisje moeilijk te begrijpen gesprekken en handelingen hintten in die film naar wat er met haar moeder is gebeurd. *Romería* voert terug naar een nog verder verleden, dat praktisch niet meer te achterhalen valt. Elk familielid blijkt een andere herinnering te hebben aan Marina's vader en de periode waarin haar ouders samen waren.

Om die ongrijpbaarheid te vangen doet Simón in deze film voor het eerst een stap voorbij realisme, en creëert daarmee iets magisch. In Marina's video-opnamen kijken we door de lens van haar camera mee hoe zij de omgeving afspeurt waar haar ouders woonden voordat zij werd geboren, een omgeving die zij voor het eerst ziet, hoort, ruikt, proeft, voelt.

Op de plekken waar de liefdesgeschiedenis van haar ouders zich afspeelde, komt hij opnieuw tot leven, waarbij Llúcia Garcia, die tot dat moment Marina speelt, in de rol van haar moeder stapt. Zo loopt Marina's voorstelling over in beleving: een prachtige, filmische manier om over te brengen hoe het bij elkaar puzzelen van een persoonlijke (voor)geschiedenis vorm krijgt en het domein van de herinnering betreedt. Of eigenlijk dus: de verzinning. Daarmee voegt Simón een nieuwe laag toe aan een oeuvre waarin autofictie altijd al de motor was, maar nu voor het eerst deel van het verhaal is geworden.

SASJA KOETSIER

ROMERÍA SPANJE/DUISSLAND, 2025 | REGIE CARLA SIMÓN | MET LLÚCIA GARCIA, MITCH MARTIN, TRISTÁN ULLOA | 114 MINUTEN | DISTRIBUTIE CHERRY PICKERS | TE ZIEN VANAF 9 APRIL, OOK VIA **picl.nl**

JESSICA
REYNOLDS

NICHOLAS
PINNOCK

MARIE
JUNG

AND WITH

NAOMI
KAWASE

THE WOLF THE FOX & THE LEOPARD

EEN FILM VAN DAVID VERBEEK

16 APRIL IN DE FILMTHEATERS

EXCLUSIEF VOOR FILMKRANTLEZERS

KOOP NU JE KAARTJE VOOR DE
NEDERLANDSE PREMIERE VAN

DONKEY DAYS

EEN FILM VAN

ROSANNE PEL

7 MEI IN DE FILMTHEATERS

78
Locarno Film Festival
CONCORSO INTERNAZIONALE
OFFICIAL SELECTION

NEW DIRECTORS
NEW FILMS 2026
CLOSING FILM

Scan voor tickets

voor meer info

- Maandag 13 april om 19:00 uur
- Het Ketelhuis, Amsterdam
- In aanwezigheid van cast en crew
- Inclusief drankje & presentje

THE DRAMA

HET SCHOUWSPEL VAN DE LIEFDE

The Drama roept heel nadrukkelijk vragen op die we kunnen toepassen op ons eigen leven. Toch is dat niet wat Kristoffer Borgli's film interessant maakt – dat zit in iets anders.

DOOR BASJE BOER

Wat is een drama? Je kunt een drama typeren als een schouwspel of, in bredere zin, als een overdrijving. Een drama is een *opvoering* van het een of ander, en dus afhankelijk van een publiek. Het is niet natuurlijk, maar bedacht. Uitvergroot, performatief. Voor een film over een verloofd stel dat zich voorbereidt op hun bruiloft is *The Drama* dan ook de perfecte titel, want wat is een bruiloft anders dan een uitgebreide *performance* van de ideale liefde?

In Kristoffer Borgli's zwartkomische relatiedrama volgen we Emma (Zendaya) en Charlie (Robert Pattinson) terwijl ze hun bruiloftsspeech in elkaar zetten, hun eerste dans repeteren, met de fotograaf afspreken, en de bloemist. Maar wat allemaal zo soepeltjes leek te verlopen neemt een wending wanneer een afspraak met de cateraar eerst in een drankgelag en vervolgens in chaos ontaardt. Er is net weer een fles wijn op tafel gekomen als het bevriende stel dat Emma en Charlie hebben meegenomen hen uitdaagt hun grootste geheim met elkaar te delen – en het is dat van Emma dat de avond doet ontsporen. Plotseling wordt Charlie geconfronteerd met een kant van zijn geliefde die hij niet vermoedde, en ook niet zomaar kan vergeten. Heeft Emma met de waarheid over haar verleden haar aanstaande huwelijk op het spel gezet?

Eerder maakte de Noorse regisseur, scenarioschrijver en editor Borgli *Sick of Myself* (2022), over een jonge vrouw die zichzelf ziek maakt voor *likes*, en *Dream Scenario* (2023), waarin een man opduikt in andermans dromen. Ze gaan misschien niet allemaal over millennials (in *Dream Scenario* speelt Nicolas

Cage de hoofdrol), toch worden al Borgli's films gekenmerkt door onderwerpen die specifiek die generatie bezighouden. Zo kun je je voorstellen dat de relatieperikelen uit *The Drama* online getypeerd worden met termen als 'red flag' en 'the ick' en gaat het in Borgli's kleine oeuvre steeds, meer of minder direct, over sociale media; over *internet fame* en over de rol die *likes* spelen in onze levens. En tegelijkertijd kun je die onderwerpen ook breder trekken. Relatieproblemen zijn natuurlijk universeel, net als onze behoefte aan aandacht, op het internet en daarbuiten.

DIERENTUIN

Het is precies die combinatie van eigentijds en tijdloos die ervoor zorgt dat Borgli's films zich zo goed lenen voor discussie achteraf, maar het heeft ook te maken met Borgli's toon. Steeds houdt de filmmaker een zekere afstand tot zijn eigen onderwerp. Hij zoomt in en uit, laat eerst meeleven met zijn personages en bekijkt ze vervolgens als onderzoeksonderwerp, of als dieren in een dierentuin. Het maakt het makkelijk om de vragen die zijn films oproepen op je eigen leven toe te passen. Wat zou *jij* doen als je Charlie was? Wat is *jouw* grootste geheim, en hoe zou het zijn om dat prijs te geven? Hoeveel *willen* we eigenlijk van elkaar weten?

The Drama voegt zich daarmee in een rijtje recente films die het publiek eerder aansporen om na te denken dan om mee te voelen, zoals *After the Hunt* (Luca Guadagnino, 2025), een film over *cancel culture*, en *Materialists* (Celine Song, 2025), over de waarde van

relaties in tijden van datingapps. Dit zijn films waar we onze ideeën op kunnen projecteren, onze morele opvattingen aan kunnen slijpen, maar die het ons lastig maken er helemaal in mee te gaan, iets wat zeker geldt voor *The Drama*. Het lukt Borgli maar niet om het probleem geloofwaardig, of zelfs voorstelbaar te maken, waardoor zelfs de welwillende kijker hard moet werken om zich in te leven in de hoofdpersonen. Dat dat bij vlagen toch lukt, heeft meer met Zendaya's bodemloze charme te maken dan met het scenario of de regie.

GLADSTRIJKEN

Interessanter is het thema dat wat dieper in *The Drama* zit verstopt: dat van het schouwspel waarnaar de titel verwijst. Ja, een bruiloft is een performance van liefde, maar een relatie is dat natuurlijk ook. Niet voor niets begint *The Drama* niet met de *meet cute* en de daaropvolgende eerste date en eerste kus van Emma en Charlie, maar met de gesprekken die zij over die momenten voeren. Het gaat niet om hun beleving, maar om hoe die beleving wordt gevat in een verhaal. Borgli laat zien hoe we alles gladstrijken, niet alleen op een bruiloft, maar ook daarbuiten. We poetsen ons gestamel en gestuntel weg, en daarmee ook onze menselijkheid. Elke suggestie van chaos wordt bezworen met vaststaande scripts. Maar we *zijn* nu eenmaal mensen, en dus wezenlijk imperfect. Hierover lijkt Borgli het eigenlijk te willen hebben, over de chaos die schuilt achter de schijn. Helaas lukt hem dat maar ten dele.

THE DRAMA VERENIGDE STATEN, 2026 | REGIE KRISTOFFER BORGLI | MET ZENDAYA, ROBERT PATTINSON, ALANA HAIM | 105 MINUTEN | DISTRIBUTIE THE SEARCHERS | TE ZIEN VANAF 2 APRIL

‘WIJ

ILDIKÓ ENYEDI

ILDIKÓ ENYEDI OVER *SILENT FRIEND* HEBBEN ONZE RELATIES, EN PLANTEN HEBBEN DIE OOK'

Al sinds de jaren zeventig volgt Ildikó Enyedi het wetenschappelijk onderzoek rond de relatie tussen mens en natuur. In *Silent Friend* verschuift ze het perspectief van mens naar boom. Over drie tijdlagen observeert ze die verhouding, zonder oordeel. “Ik maakte deze film niet vanuit activisme, ik wil gewoon delen.”

DOOR ALEXANDER ZWART
PORTRET ANDRÉ BAKKER

“Agrarische horror startte op hetzelfde moment voor dieren als voor planten, na de Tweede Wereldoorlog. Daarvoor werd er heel anders met ze omgegaan. Zelfs als we ze aten, waren we er niet op uit hun levens volledig te vernietigen voordat we ze consumeerden. Binnen de geschiedenis is dat een heel recente ontwikkeling. Maar met mijn film wil ik niemand daarover bekritisieren. Ik wil er alleen aandacht aan geven.”

Tot nu toe draaiden Ildikó Enyedi's films (onder meer Gouden Beer-winnaar *On Body and Soul*, 2017; *Simon Mágus*, 1999) om menselijke relaties, verlangen en verbondenheid. Maar met haar nieuwe film *Silent Friend* (*Stille Freundin*) kiest ze radicaal voor een ander perspectief: dat van een boom. Een imposante Ginkgo in de botanische tuin van de Duitse universiteitsstad Marburg fungeert als zwiigende observator van menselijke levens die zich over meer dan een eeuw ontvouwen.

AANWEZIGHEID

De film, die in 2025 in première ging in de hoofdcompetitie van Venetië, verbindt drie tijdslagen. In 1908 weet de jonge vrouw Grete (Lena Wiedler) zich als eerste vrouwelijke student binnen te vechten bij de universitaire faculteit biologie. In 1972 komt de sociaal geïsoleerde student Hannes (Enzo Brumm) naar diezelfde universiteit, waar hij zich in eerste instantie ongemakkelijk voelt temidden van de weelderige flora. In de botanische tuin ontmoet hij medestudent Gundula (Marlene Burow), die de geheimen van de geranium onderzoekt en Hannes de zorg over een

proefplant toevertrouwt bij haar afwezigheid. En tijdens de covidpandemie in 2020 brengt neurowetenschapper Tony uit Hongkong (Tony Leung Chiu-wai) eenzame dagen door in de botanische tuin. Zijn enige metgezel op het universiteitsterrein is de conciërge, tot hij via Zoom contact legt met een Franse plantonderzoeker (Léa Seydoux). Onder haar begeleiding zet Tony een experimentele studie op rond de Ginkgo-boom om de elektromagnetische patronen van planten te begrijpen.

PLANTCOMMUNICATIE

Deze verhalen en tijdlijnen worden bewust niet samengebracht via klassieke dramatische lijnen. Er is geen sprake van bij elkaar komen of overlappen. Enyedi verlegt de aandacht van plot naar aanwezigheid. Het draait niet zozeer om actie maar om waarneming. *Silent Friend* nodigt de kijker uit om het menselijke perspectief los te laten en te blijven kijken wat er gedurende het leven van de boom plaatsvindt.

De boom vormt een constante aanwezigheid die het menselijke bestaan relativeert zonder het te ontkennen. Het geeft de menselijke situaties die we zien iets vrijblijvends maar doet ons ook zoeken naar hoe het rijmt met de natuur, al is het maar ten opzichte van de ruimere context van het langere bestaan van de boom.

Nadat ze de agrarische horror van het heden benoemd heeft, vervolgt Enyedi: “We kunnen uren achtereen de verschrikkingen van de moderne samenleving op beeld tonen. In plaats daarvan wil ik

gewoon een moment met het publiek delen om, op een vriendelijke manier, samen te zijn. Een moment van rust, kalmte, openheid en schoonheid, dat is óók onze realiteit. Dat doe ik niet vanuit activisme. Het is gewoon willen delen.”

Al sinds haar tienertijd in de jaren zeventig is Enyedi geïnteresseerd in de relatie tussen mens en natuur, vertelt ze. “Ik volgde alles over dat onderwerp, zoals de experimenten van Cleve Backster die planten aan leugendetectors koppelde en ze als sensor voor bommen inzette, of de onderzoeken van Lyall Watson. Zij behoorden tot de eerste golf onderzoekers die de stap zetten richting plantcommunicatie. Daarna ebde het wat weg, maar zo'n vijftien à twintig jaar geleden begon een nieuwe golf, met veel meer wetenschappelijke onderbouwing. Alles is nu veel verder ontwikkeld, maar de richting is eigenlijk nog dezelfde: wij communiceren in ons lichaam chemisch en elektrisch, en planten zijn daar niet anders in. Wij hebben ons sociaal leven, onze verbindingen en relaties, onze manieren om met elkaar te communiceren, en planten hebben die ook.”

Enyedi wilde de film met opzet niet te rond maken. “Dat weerstaan was een heel bewust onderdeel van het schrijfproces. Mensen zijn verhalen vertellende en verhalen consumerende wezens. Via plots en verhalen verbinden we ons met de wereld. Dus wanneer je een bioscoop binnenstapt, is er die honger naar verhaal. Als je het publiek betrokken wilt krijgen, moet je die verwachting onder ogen zien. Maar tegelijk wil je die ook kalmeren, verzachten – zoals

‘Je kunt een boom niets laten spelen, dus je moet degene vinden die de betekenis al in zich draagt.’

wanneer je een museum binnenloopt en naar schilderijen kijkt, of wanneer je in een concertzaal naar muziek luistert. Het was een delicate balans, om het publiek te betrekken via menselijke personages, zodat je hun zintuiglijke ervaringen kunt meemaken. En misschien word je als kijker dan ook opener voor de zintuiglijke ervaring van een andere soort, zoals die van een boom.”

De verschillende tijden waarin de verhalen zich afspelen hangen ook samen met verschillende manieren van omgaan met de natuur. “In de vroegste periode, 1908, werd het gras heel gelijkmatig gemaaid, tot een zeer verzorgd gazon waar niemand overheen liep. Die periode filmen we in gestructureerd zwart-wit en met scherp licht. Daarna krijg je de felle kleuren van

de jaren zeventig, zeer impressionistisch. Het eerste shot: de camera bevindt zich in het gras dat wild groeit en waar jongeren in zitten. En net zoals het gras groeit, groeien ook hun haren, hun snorren, hun baarden. Dit eenvoudige gegeven drukt heel goed uit hoe verschillend het was om student te zijn in 1908 of in 1972. De glimlach, de hormonen, de feromonen, alles vloeide heel vrij. En in het laatste gedeelte, in 2020, gaat het over de lege tuin. Je ziet een ruimte die normaal vol mensen is, en nu leeg is, eenzaam.”

EEN BOOM CASTEN

Op de vraag hoe ze de prominente aanwezigheid van de boom in beeld wilde brengen, zonder de boom te antropomorfiseren, antwoordt Enyedi dat ze geen ingewikkelde trucs wilde gebruiken, maar juist eenvoudig en transparant te werk wilde gaan.

“De meest eenvoudige manier was om het focuspunt te veranderen. Wanneer je de focus in een beeld verlegt, nodig je het publiek uit om daar te kijken. Toen ik met cameraman Gergely Pálos begon te werken, liet ik hem foto’s zien van een Amerikaanse straatfotograaf die zijn hele leven in New York woonde en werkte. Een straatfotograaf kan niets beïnvloeden, maar zijn werk is zeer persoonlijk. Hij toont zijn stad door onverwachte composities te kiezen en de focus te verleggen naar minder voor de hand liggende plekken in het beeld. Daarmee wordt het publiek uitgenodigd te beseffen dat er iemand is die kijkt. We wilden de boom zeker niet disneyficeren, niet sentimenteel of schattig maken. Dat zou een leugen zijn geweest. We wilden de boom respecteren zoals die is.”

Het vinden van de juiste boom nam een jaar in beslag. En uiteraard moesten het drie bomen zijn, in verschillende levensfasen. Zoals ze vaker doet tijdens het gesprek wijst Enyedi erop dat een jaar zoeken in historisch perspectief natuurlijk niets is. Daarbij benadrukt ze ook dat ze naar een boom kijkt zoals ze tijdens de casting naar een acteur kijkt: naar houding, leeftijd, de manier waarop hij licht ontvangt. “Je kunt een boom niets laten spelen, dus je moet degene vinden die de betekenis al in zich draagt.” In de manier waarop ze spreekt over het ‘casten’ van de boom klinkt door dat dit voor Enyedi geen metafoor is. Een boom casten is een kwestie van nauwkeurig kijken. “Het is geen spiritualiteit, het is aandacht.”

SILENT FRIEND

LEVEND FOSSIEL

Een eeuwenoude Ginkgo biloba, een hoogleraar neurowetenschappen, een biologie-student en een geranium zijn enkele van de hoofdpersonen in deze film, die meerdere tijdlijnen en bewustzijnsniveaus omvat.

DOOR ELISE VAN DAM

Planten vormen ongeveer 82 procent van de biomassa op Aarde. Mensen één promille: een vijftigste deel van alle dierlijke biomassa, die goed is voor een half procent van het totaal. Het zou een mens nederig kunnen maken. De levensverwachting van de mens ligt wereldwijd ergens rond de 75 jaar. De levensverwachting van een Ginkgo biloba ergens rond de duizend jaar, het oudste levende exemplaar wordt geschat op vierduizend jaar oud. Het zou een mens nederig kunnen maken.

“Dat is het probleem met mensen, hun diepst gewortelde probleem”, schrijft Richard Powers in zijn roman *The Overstory* (2018). “Het leven beweegt langs hen heen, ongezien. Hier, vlak naast hen. Het vormen van de grond. Het zorgen voor de waterkringloop. Uitwisseling van voedingsstoffen. Het maken van het weer en de atmosfeer. Het voeden, genezen en huisvesten van meer soorten schepselen dan de mens kan tellen.”

LEVEND FOSSIEL

Je zou *Silent Friend* (*Stille Freundin*) kunnen beschrijven als een film die zich afspeelt over drie tijdlijnen, met drie verschillende hoofdpersonen. Je kunt *Silent Friend* ook beschrijven als een film die zich afspeelt in één tijdlijn, met één hoofdpersoon. Het is maar net vanuit welk perspectief je de film beschrijft. Dat van de mensen in de film, of dat van de boom: de met haar tweehonderd jaar nog jonge Ginkgo biloba in de botanische tuin van een Duitse universiteit.

Op die universiteit komt de Hongkongse neurowetenschapper Tony (Tony Leung Chiu-wai) in 2020 gastcollege geven, wanneer covid het onderwijs stillegt. In 1908 wordt Grete er als eerste vrouwelijke stu-

dent toegelaten. En in 1972 wordt Hannes verliefd op medestudent Gundula, die een experiment uitvoert met de geranium in haar vensterbank. En dan is er dus de Ginkgo biloba, ofwel Japanse notenboom, met haar diepgeel kleurende bladerkroon. Behorend tot de laatste nog levende soort van de orde van Ginkgoaceae, en daarom ook wel een levend fossiel genoemd.

PROTAGONIST

Dat natuur of een landschap een personage wordt genoemd gebeurt vaker, maar in veel van die gevallen is dat toch vooral op een metaforisch niveau, om iets uit te drukken ten opzichte van de menselijke hoofdpersoon. Dat is niet wat de Hongaarse filmmaker Ildikó Enyedi (*On Body and Soul*, 2017) doet. Wat zij hier doet is een oprechte poging om een boom, maar ook een geranium of kruidje-roer-me-niet, te benaderen als een protagonist. Dat doet ze door te benadrukken dat die levensvormen op zichzelf staan en bestaan.

De beste beschrijving van *Silent Friend* is dan ook als een film waarin de verschillende organismen – boom, bloem, mens – elk op hun eigen tempo, in hun eigen tijd en op hun eigen bewustzijnsniveau bewegen. Soms van elkaar bewust, soms niet. In 1908 poseert Grete voor de Ginkgo, een foto die Tony in 2020 tegenkomt op zijn zwerftochten door de uitgestorven universiteitscampus. Met de foto in de hand zoekt hij de plek op waar die ruim een eeuw eerder werd gemaakt.

Het is een van de weinige momenten waarop de film een expliciete link legt tussen de verschillende verhaallijnen. Veel meer gaat het over onzichtbare, soms ook abstractere verbindingen. Als Tony een lokaal gerecht eruit kotst aan de voet van de Ginkgo, toont het volgende shot hoe dat de grond insijpelt en

de wortels van de boom zich samentrekken.

In de jaren zeventig probeert Gundula met behulp van sensoren te meten hoe een geranium reageert op de aanwezigheid van een mens. Op aanraking, stemgeluid, op iemands gemoedstoestand. Volgens haar is het niet de vraag of een plant zich daarvan bewust is en daarop reageert, maar of wij als mens de instrumenten hebben om dat te kunnen waarnemen, om die taal te verstaan.

In de afgelopen decennia is steeds meer duidelijk geworden dat planten en bomen intelligentie en bewustzijn hebben, een sociaal systeem. Dat bossen kunnen migreren, dat bomen elkaar op afstand voor gevaar kunnen waarschuwen, elkaar via hun wortels van extra voedingsstoffen voorzien als de ene boom het even lastiger heeft dan de ander. Het zijn ontdekkingen die Peter Wohlleben optekende in zijn populaire boek *The Hidden Life of Trees* (2015), waar Powers rijkelijk uit putte voor *The Overstory*, waarin de levensverhalen van mensen op steeds weer andere manieren in aanraking komen met die van bomen.

“Het leven is in gesprek met zichzelf, en zij heeft meegeluisterd”, schrijft Powers over een van die mensen. Op zijn meest transcendente momenten is dat hoe *Silent Friend* voelt: alsof we even boven ons eigen bewustzijnsniveau uitstijgen en meeluisteren met de enorme hoeveelheid leven die normaal langs ons heen beweegt. Het zou een mens nederig kunnen maken.

SILENT FRIEND (STILLE FREUNDIN) DUITSLAND / HONGARIJE / FRANKRIJK, 2025 | REGIE ILDIKÓ ENYEDI | MET TONY LEUNG CHIU-WAI, LUNA WEDLER, ENZO BRUMM | 147 MINUTEN | DISTRIBUTIE SEPTEMBER FILM | TE ZIEN VANAF 23 APRIL

DE BRUIDEN VAN FRANKENSTEIN

ORIGINALITEIT IS DOOD, LEVE DE ORIGINALITEIT

De afgelopen jaren verschenen er meerdere nieuwe verfilmingen van *Frankenstein*. Steeds wordt het klassieke verhaal van Mary Shelley uit elkaar gehaald en weer in elkaar gezet. Hoe vaak kan een werk worden herschapen voordat het zijn originaliteit verliest?

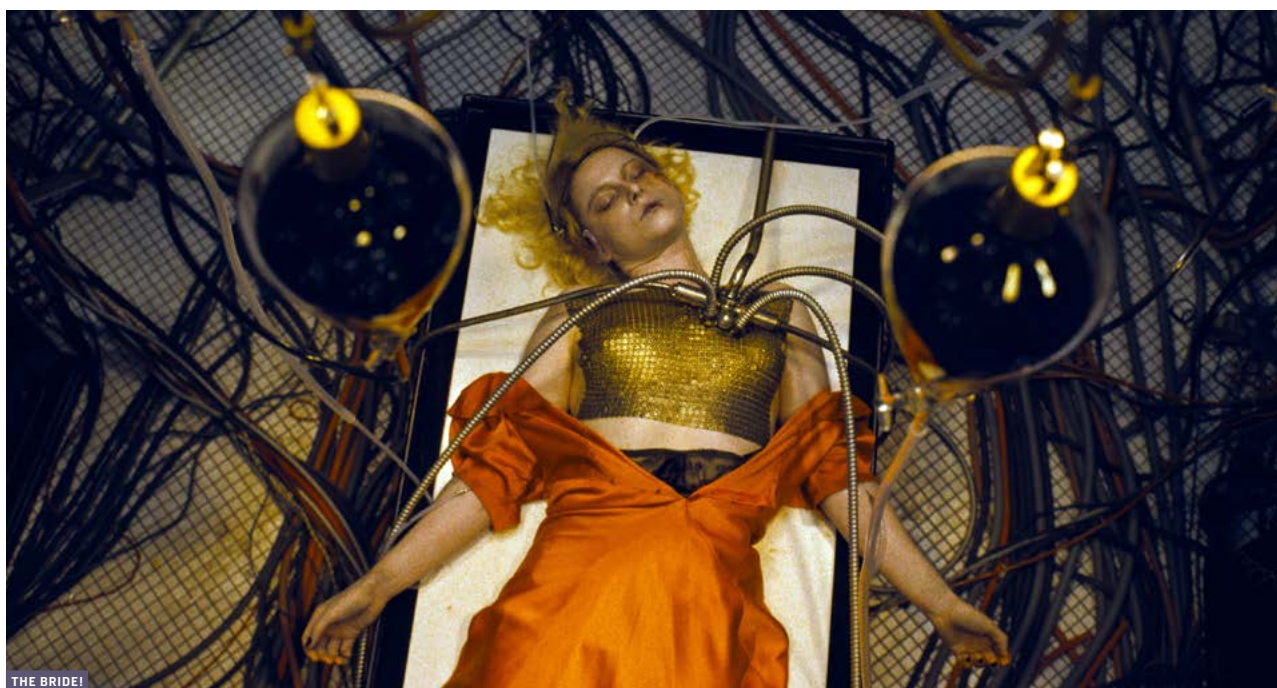
De afkeer voor hervertellingen, en de daarmee gepaard gaande angst dat oorspronkelijke ideeën niet bestaan, is een typisch hedendaagse. Het lijkt misschien alsof ons tijdsgewricht wordt gekenmerkt door hervertellingen, maar vanuit een breder historisch perspectief zijn ze allesbehalve nieuw. Veel premoderne kunst volgde immers het principe van imitatie. Niet louter de wereld werd geïmiteerd, ook eerdere werken, stijlen en narratieve structuren werden nage-daan. Pas relatief recent, vanaf eind achttiende eeuw en onder invloed van de Romantiek, heeft de westerse cultuur individueel auteurschap tot primair criterium voor artistieke waarde verheven. Het beeld van de kunstenaar als een eenzaam genie, die uit het niets vernieuwende werken scheidt, is dan ook een moderne uitvinding.

In de afgelopen decennia is het ideaal van originaliteit onder druk komen te staan. Onder invloed van het poststructuralisme zijn we gaan denken dat de betekenis van een werk niet uitsluitend wordt bepaald door de maker, maar (mede) wordt gevormd door factoren buiten diens controle – zoals de invloed van culturele context en de instabiliteit van taal en betekenis. Als betekenis niet langer eenduidig aan een maker kan worden toegeschreven, verliest ook het idee van originaliteit vanzelfsprekendheid. Veel makers hebben dit idee omarmd en maken bewust afgeleide werken. Tegen deze achtergrond zijn hervertellingen problematisch geworden: ze zijn geen tekenen dat een maker een techniek of stijl onder de knie heeft, maar vooral bewijs van een gebrek aan originele verhalen, een (pijnlijke) herinnering dat alles al gezegd is.

MAR(R)Y THE MONSTER

De angst dat onze creaties zich aan onze greep onttrekken en een eigen leven gaan leiden, speelt al een rol in Mary Shelley's roman *Frankenstein* uit 1818. Het verhaal van een wetenschapper die uit menselijke resten een wezen creëert, leent zich voor uiteenlopende interpretaties, van feministische tot transhumanistische, maar kan ook zeker gelezen worden als een metafoor voor het auteurschap. Het idee van de auteur als *herschepper* wordt hier letterlijk verbeeld.

In de roman scheidt Victor Frankenstein een wezen dat in de populaire cultuur zijn eigen naam draagt. Niet zoals God Adam in zijn evenbeeld schiep, maar door delen van dode lichamen aan elkaar te naaien. Om in de goddelijke metafoor te blijven: zijn schep-

Weer een Frankenstein-verfilming? *The Bride!* scheidt een vrouwelijk monster en geeft zo antwoord op de vraag naar het bestaansrecht van de hervertelling: “*I have a lot more to say. Are you ready?*”

DOOR ROOSJE VAN DER KAMP

ping lijkt meer op die van Eva, en is een afgeleide.

De literaire symboliek wordt expliciet gemaakt in films over de bruid van Frankenstein. Hoewel biografische interpretaties van *Frankenstein* het verhaal altijd al als een metafoor voor Shelley's eigen ervaringen als moeder en als vrouw lezen, wordt het verband tussen Shelley en de Schepper pas expliciet gelegd wanneer het vrouwelijke Schepsel ten tonele verschijnt. In *Bride of Frankenstein* (1935), het vervolg op James Whale's film *Frankenstein* (1931), kondigt een fictieve Mary Shelley de film aan met de mededeling dat haar verhaal nog niet af is. Zo opent “misschien wel de beste vervolgfilm ooit gemaakt” met de ultieme rechtvaardiging voor zijn bestaan, uit de mond van de auteur zelf.

Bride of Frankenstein is niet alleen een voortzetting van de film *Frankenstein*, maar ook te lezen als een voltooiing van een mogelijkheid die de roman zelf openlaat. In Shelley's verhaal bestaat de bruid namelijk alleen als voornemen: het Schepsel vraagt om een metgezel en Frankenstein begint met het scheppen van haar lichaam, maar uiteindelijk maakt hij dit

wrouwelijke Schepsel niet af. Daarvoor noemt hij allerlei redenen, waaronder de mogelijkheid dat zij het Schepsel zal afwijzen, maar de belangrijkste is dat hij geen “*race of devils*” wil creëren.

Het Schepsel is gedoemd om de rest van zijn dagen alleen door te brengen. Uit wraak doodt hij de bruid van Frankenstein, Elizabeth, tijdens hun huwelijksnacht. De bruid verwijst dus zowel naar Elizabeth als naar de onafgeronde metgezel van het Schepsel. De verwarrende dubbele betekenis van de naam Frankenstein sijpelde zo door naar de figuur van de Bruid. In de film *Mary Shelley's Frankenstein* (Kenneth Branagh, 1994) vallen de twee bruiden zelfs samen: Frankenstein wekt Elisabeth tot leven, maar het Schepsel eist haar op.

Een dubbeling treedt ook op bij Mary Shelley en de Bruid. In *Bride of Frankenstein* speelt Elsa Lanchester zowel Mary Shelley als de Bruid. Net zoals het Schepsel een soort spiegel is voor zijn Schepper, zo trekt deze film een parallel tussen de ervaring van Mary Shelley en van de Bruid. Het Schepsel staat tot Frankenstein zoals de Bruid tot de auteur Mary Shelley.

COLUMN

Hoopvolle sci-fi

Dan Hassler-Forrest zoekt als de Indiana Jones van de filmwetenschappen naar verborgen betekenissen en geheime kamers van de filmgeschiedenis.

“*To infinity – and beyond!*” Iedereen die is opgegroeid met de animatieklassieker *Toy Story* herkent meteen dit prachtige motto. In de film wedijveren twee speelgoedfiguren om de aandacht van hun eigenaar. Waar de cowboy Woody symbool staat voor het koloniale verleden, belichaamt astronaut Buzz Lightyear de ongekende mogelijkheden van de toekomst.

Hij draagt daarmee het utopische idealisme uit dat typerend is voor sciencefiction uit de jaren zestig. *Project Hail Mary* doet deze maand een dappere poging om dat gevoel opnieuw tot leven te brengen.

Hoopvolle sciencefiction: het klinkt inmiddels tegenstrijdig. Het utopische futurisme van *Star Trek* en *The Jetsons* werd in de jaren zeventig in rap tempo overvleugeld door dystopische angstbeelden die gevoed werden door economische crisis en politieke wanhoop. De economische groei van de naoorlogse wederopbouw bleek weinig duurzaam, de sociaaldemocratische verzorgingsstaat werd in de jaren tachtig en negentig stelselmatig afgebroken, en idealistische kinderromen over ruimtereizen werden langzaam maar zeker het exclusieve domein van sociopatische miljardairs als Elon Musk en Jeffrey Bezos.

Sciencefiction wordt nu dan ook gedomineerd door uitzichtloosheid en cynisme, met de populaire serie *Black Mirror* als typerend voorbeeld. Hoe kan het ook anders? De technologische innovatie die ons had moeten bevrijden, leeft als een sinistere parasiet in onze broekzak. De ‘communicator’ die Captain Kirk ooit gebruikte om nieuwe werelden te verkennen, houdt ons in de ban van de continue toevoer van mediacontent die ons eerder verlamt dan inspireert. Wie de hele dag aan het doomscrollen is, heeft weinig ruimte om te dromen van een betere toekomst.

Juist daarom is *Project Hail Mary* zo’n verademing. In de basis is deze blockbuster een ouderwetse Hollywood-film die vertrouwde elementen inzet om een enerverend spektakel op te bouwen, met een geliefde filmster als charismatisch middelpunt. Qua vorm is de film dan ook eerder nostalgisch dan baanbrekend, met visuele effecten die het verhaal dienen, en een klassieke dosering van humor, actie, spanning, en sentiment.

Maar deze blockbuster is baanbrekend in de manier waarop het hoopvolle ideaal van ouderwetse sci-fi een hedendaagse invulling krijgt. In dit ruimteavontuur gaat het niet meer om de neokoloniale expansie van *Star Trek*, maar om het redden van de aarde. Het succes van de missie wordt niet bepaald door militarisme, maar door ons vermogen om begrip en empathie te tonen voor andere levensvormen. En zonder het er te dik bovenop te leggen, biedt de film een mooie metafoor voor het belang van wetenschap, deskundigheid en samenwerking om een desastreuze klimaatcrisis het hoofd te bieden. Laat het succes van deze film sci-fi een nieuwe impuls geven: *to infinity – and beyond!*

DAN HASSLER-FOREST

TOT VROUW GEMAAKT

Bride of Frankenstein maakte van de Bruid niet alleen een personage, de film gaf haar ook een prototypische verhaallijn. In navolging van *Bride of Frankenstein* is het bestaan van de Bruid in hervertellingen doorgaans kortstondig en sterft ze door eigen hand. In haar boek *Artificial Women* stelt Julie Wosk dat in films en televisieseries kunstmatige vrouwen geschapen worden om mannen te bevredigen, maar zich vervolgens ontwikkelen en hun eigen vrijheid gaan nastreven. De AI-robot Ava in *Ex Machina* (2014) gebruikt haar verstand om zich uit het huis van de rijke CEO te bevrijden; Iris in *Companion* (2025) ontdekt dat ze een seksrobot is en neemt wraak op haar vriend/meester. Maar wat dan? Wat doe je met die verworven vrijheid? *Bride of Frankenstein*, *Ex Machina* en *Companion* eindigen voordat daar antwoord op wordt gegeven.

Recente films over de Bruid kijken bewust af van de traditionele verhaallijn. Bella in Yorgos Lanthimos’ *Poor Things* (2023), Barbie in Greta Gerwigs *Barbie* (2023) en Ida in Maggie Gyllenhaals *The Bride!* (2026) eisen dat ze “naar buiten” mogen. Uit het huis van Frankenstein, of, zoals in *Barbie*, uit de wereld van poppen.

Gyllenhaal en Lanthimos eindigen hun films niet met de creatie van de Bruid, maar beginnen er juist mee. *The Bride!* maakt expliciet dat de film een verhaal voortzet dat vaak voortijdig wordt afgebroken. De film speelt zich af in 1936 en grijpt terug op *Bride of Frankenstein* uit 1935. Ook deze film opent met een meta-proloog waarin Mary Shelley vanuit het hiernamaals verkondigt dat haar verhaal niet af is. Pas nu heeft ze de juiste woorden gevonden voor haar verhaal: “*I have a lot more to say. Are you ready?*”

Door de Bruid te laten ontsnappen uit het huis van haar schepper, schenken *The Bride!* en *Poor Things* haar vrijheid. De films werken die vrijheid op tegengestelde manieren uit: Bella zegt “ja” tegen alles wat op haar pad komt, terwijl Ida “nee” zegt (of, in haar eigen

woorden: “Ik doe het liever niet”). In beide films draait hun herwonnen vrijheid om seksuele vrijheid: Bella wordt sekswerker in Parijs, terwijl Ida meerdere keren ternauwernood aan verkrachting ontsnapt.

Uiteindelijk beseffen beide vrouwen dat hun dood het resultaat is van hun vrouw-zijn: Ida wordt gedood omdat ze opkwam voor vermoorde sekswerkers, Bella heeft zichzelf verdrongen omdat ze niet kon ontsnappen aan een gewelddadig huwelijk. Hun nieuwe leven, als vrije vrouwen, is dan ook schatplichtig aan hun verleden als onderdrukte vrouw: alleen in hun tweede leven als Schepsel vonden ze vrijheid. Ook hier kiezen de films voor een tegengestelde benadering: Bella was een bruid die haar vrijheid ontdekt via sekswerk, Ida was een sekswerker die zichzelf opnieuw uitvindt als bruid.

Ook *Barbie* gaat over een wezen dat gemaakt is om een bruid te zijn die zichzelf probeert te ontplooiën. Net als Ida en Bella beseft Barbie dat haar weg naar zelfverwezenlijking gedoemd is te mislukken omdat ze een vrouw is: zelfverwezenlijking is onmogelijk, want zelfs als ze mens zou worden en aan haar poppenbestaan zou ontsnappen, zou ze nog steeds een schepsel zijn: een vrouw wordt immers niet geboren, maar gemaakt. Zo laat Barbie zien dat de figuur van de Bruid bovenal een beschouwing is over het vrouw-zijn.

VRIJHEID

Films als *Barbie*, *Poor Things* en *The Bride!* breiden het Frankenstein-verhaal uit. Net zoals Frankenstein met zijn Schepsel creëren ze iets geheel nieuws met de restjes van een oud verhaal. Hun waarde ontlenen ze niet alleen aan hun vindingrijkheid, maar ook aan hun verwijzingen naar voorgaande werken. Zo zijn ze een voorbeeld van de hedendaagse ‘remixcultuur’: door het oorspronkelijke verhaal te herschikken, voegen ze iets toe.

Er zijn inmiddels meer dan zevenhonderd verfilmingen van *Frankenstein*. Als je tv-adaptaties meerekent, verscheen het Schepsel zelfs meer dan duizend verschillende keren op beeld. Dan hebben we het nog niet eens over die andere hervertellingen: talloze boeken, strips en theatervoorstellingen werden geïnspireerd door het verhaal van Mary Shelley. (De titel van het vaakst afgebeelde literaire personage staat overigens op naam van Dracula).

De Bruid werd niet afgemaakt omdat Victor Frankenstein niet wilde dat zijn Schepsels zich zouden voortplanten. Er bestaan inmiddels talloze variaties en interpretaties van het Schepsel. In *The Bride!* zien we hoe hij samen met zijn Bruid naar de film gaat. Hij heeft films net zo hard nodig om te overleven als lucht. Een boek heeft ons de Schepsels dan wel gebracht, cinema houdt hem in leven. Elke verschijning net weer even anders.

THE BRIDE! VERENIGDE STATEN, 2026 | REGIE
MAGGIE GYLLENHAAL | MET JESSIE BUCKLEY,
CHRISTIAN BALE, JAKE GYLLENHAAL | 126 MINUTEN |
DISTRIBUTIE WARNER BROS. | NU TE ZIEN

Er zijn inmiddels meer dan zevenhonderd verfilmingen van *Frankenstein*. Als je tv-adaptaties meerekent, dan meer dan duizend.

Cineville

Zondagochtend: krantje,
koffie, naar de film.

Met een Cinevillepas ga je voor € 24 per maand onbeperkt naar de film bij meer dan 75 filmtheaters en bioscopen in heel Nederland.

Ontdek wat er dit filmseizoen allemaal te zien is: van premières tot klassiekers en specials.
cineville.nl/agenda

WOLF CHILDREN TUSSEN WOLF EN MENS

Kort na de release van *Scarlet* verschijnen een aantal eerdere films van Mamoru Hosoda in een 4K-restauratie in de bioscoop. De eerste daarvan is het troostvolle *Wolf Children*.

DOOR ELISE VAN DAM

In een van de eerste (van vele) ontroerende momenten in *Wolf Children* (*Ôkami kodomo no Ame to Yuki*, 2012) staan twee jonge geliefden tegenover elkaar. Hij moet haar iets zeggen. Of eigenlijk laten zien. Hij had het eerder moeten doen, beseft hij, maar “ik was bang dat je dan niet meer bij me wilde zijn”. Voor haar ogen transformeert hij in een wolf.

Wolf Children is de eerste in een kleine reeks 4K-restauraties van films van de Japanse animatiefilm-maker Mamoru Hosoda. De komende maanden volgen *Summer Wars* (2009) en *The Girl Who Leapt Through Time* (2006). Allebei ook de moeite waard, maar *Wolf Children* is Hosoda's mooiste.

Hana gaat niet weg wanneer ze ziet wie haar geliefde werkelijk is. Of beter gezegd: wie hij ook is. We hebben allemaal meerdere gezichten, en sommige ervan zouden we het liefst verborgen houden voor de mensen die ons dierbaar zijn. Maar ze toch laten zien, en dan niet te worden afgewezen... Hun liefde verhecht, ze krijgen twee kinderen en dan slaat het noodlot toe. Alleen met twee kleuters tussen wolf en mens, besluit Hana de stad te verlaten en te verhuizen naar een afgelegen huis in de bergen.

“Waarom is de wolf altijd de slechterik?”, vraagt Ame aan zijn moeder. Hij is de jongste, en worstelt

het meest met die dubbele identiteit. Zijn oudere zus Yuki wisselt daarentegen naar hartenlust tussen haar mens- en wolf-zijn. Toch is het Yuki die haar moeder smeekt om naar school te mogen, met de mensenkinderen, terwijl Ame graag in zijn eentje de bergen in dwaalt, waar hij vriendschap sluit met een vos die hem de wegen van het woud leert.

Het opvoeden van een kind is een constante balanceract tussen vrijlaten en beschermen. Tussen vertrouwen geven en dichtbij houden. Tussen ze zelf hun teen laten stoten of op tijd het obstakel weghalen. Het is ook leven met de wetenschap dat je ze kunt kwijtraken. Een besef dat er altijd is, ergens in het achterhoofd. Misschien wel juist omdat een kind dat besef zelf niet heeft, maar door de wereld beweegt – rent, stuitert, zoekt – alsof het onsterfelijk is.

En dan is er nog het hopen dat het kind zijn of haar plek vindt in de wereld. Dat er een plek voor hem of haar is in de wereld. Ergens vroeg in de film, als ze nog in de stad wonen, verorbert Yuki in haar onstillebare honger een vaatwastablet. Met haar kind in haar armen staat Hana vertwijfeld op straat tussen een huisarts en een dierenarts. Naarmate de kinderen opgroeien wordt duidelijk dat de wereld een keuze van ze vraagt. Zoals elk kind een pad moet kiezen.

Een pad dat altijd in meer of mindere mate ook een loslaten is.

Wolf Children is een film die zijn emotionele register met liefde en zorg ontvouwt. In zachte 2D-animatie, met hier en daar een vleugje 3D, die de uitgestrekte natuur textuur en diepte geeft. De stem van een volwassen Yuki leidt het verhaal in, dat ze begint door te benadrukken dat dit geen sprookje is. In een interview met *Anime! Anime!* legde Hosoda uit dat hij koos voor wolvenkinderen om te laten zien dat het opvoeden van kinderen niet iets vanzelfsprekends is, maar iets dat door elke ouder opnieuw moet worden uitgevonden.

Zoals ook zijn wie je bent en dat aan een ander durven laten zien iets is wat we steeds opnieuw moeten leren. En steeds opnieuw eng blijft. In een ongecontroleerd moment verwondde Yuki een klasgenootje. De jongen denkt dat hij werd aangevallen door een wolf. Richting het einde van de film schuilt ze met hem in een verlaten klaslokaal voor de storm die buiten raast. Weer is er het besef dat de waarheid eerder gezegd had moeten worden. Weer de angst dat de ander zich zal afkeren. Terwijl de wind het gordijn tussen hen in blaast, transformeert Yuki even in een wolf en weer terug. Zijn reactie? “Ik wist het al. Dus huil niet meer.”

WOLF CHILDREN (ÔKAMI KODOMO NO AME TO YUKI) JAPAN, 2012 | REGIE MAMORU HOSODA | MET STEMMEN VAN AOI MIYAZAKI, HARU KUROKI | 117 MINUTEN | DISTRIBUTIE PIECE OF MAGIC | TE ZIEN VANAF 9 APRIL

TOM FASSAERT OVER *TUSSEN BROERS* 'WIE GEEFT MIJ HET RECHT OM AL DIE LAATJES TE OPENEN?'

Net als in *A Family Affair* richt Tom Fassaert in *Tussen broers* de camera op zijn eigen familie. Hij onderzoekt zo complexe familiedynamieken als documentairemaker, mens, zoon én vader. "Ik manoeuvreer me als filmmaker in situaties die ik als mens zou vermijden."

DOOR MARICKE NIEUWDORP
PORTRET ANDRÉ BAKKER

"De normale reactie zou zijn, als het een chaos is in je leven, dat je daar iets aan doet", verzucht Rob Fassaert tegen zijn broer René, die op een zetel midden in zijn tot de nok toe volgestouwd huis zit. Rob, vader van regisseur Tom Fassaert, is de oudste broer en iemand die op het eerste oog zijn leven op orde heeft. René isoleert zich daarentegen het liefst in zijn flat, tussen zijn stapels boeken, papieren en spullen.

De broers, allebei mannen op leeftijd, waren al eerder te zien in *A Family Affair* (2015), waarin Tom hun uitzonderlijke familieverhaal vol krankzinnige plotwendingen vertelde, met daarin een levensgrote rol voor hun charismatische, complexe moeder. Nu laten

ze Tom en zijn camera opnieuw toe in hun levens, dit keer tijdens een zoektocht naar hun onbekende vader. Veel prangende vragen rondom hun vroege jeugdijaren, waarom ze in een kindertehuis belandden en waarom hun vader spoorloos verdween, zijn namelijk nog altijd niet beantwoord.

Fassaert: "De film heeft een eenvoudige opzet. Rob is de psycholoog: de 'normale', de 'rationele'. René is de psychiatrisch patiënt: de 'abnormale', de 'ontspoorde'. Ze staan voor de orde versus de troep. Die tegenstelling vind ik interessant. Met deze film probeer ik te nuanceren en te ontcrachten dat we zo gepolariseerd in elkaar steken en laat ik zien dat beide mannen ook een andere kant hebben. Mijn vader is bijvoorbeeld ook kwetsbaar en hij schernt zich bewust af voor anderen – ook voor mij."

AANWEZIGHEID

Eigenlijk was het nooit de bedoeling van Fassaert (1979) om zijn camera in zijn privéleven te betrekken. Hij had eerder veel lof ontvangen voor *De engel van Doel* (2011), over de leegloop en de laatste weerspannige bewoners van een dorp dat plaats moest maken voor de uitbreidende havens van Antwerpen. Maar Fassaert wilde zich niet herhalen en besloot zichzelf een lastige opdracht te geven: een persoonlijke film maken waarbij hij confrontatie en ongemak opzocht. Een film waarin ook hijzelf niet aan de spotlights ont kwam. "Voor mij was *A Family Affair* op zowel persoonlijk als creatief vlak mezelf helemaal in het diepe gooien, zonder zwemdiploma."

Met de keuze voor een ander type film veranderde ook zijn kijk op zijn aandeel als maker daarin. Fas-

saert: "Jouw aanwezigheid in de werkelijkheid van de mensen die je filmt, is de essentie van je film. Als je dat kunstmatig weg wil laten, doe je de werkelijkheid geweld aan. Zogenaamde *fly on the wall*-films suggereren dat iemand alleen in een ruimte is. Dat is voor mij fake. Ook al went iemand aan jouw aanwezigheid en de camera, het is toch iets anders dan er níet zijn. Zij worden zichzelf in relatie tot jou. En dat is mooi en betekenisvol. Die relatie tussen mij en degene die ik film – dat is voor mij inmiddels de kern."

Fassaert rijdt in *Tussen broers* met zijn vader en oom richting het zuiden, op zoek naar hun familieverhaal. Ondertussen gaat de documentaire ook over de dynamiek tussen beide mannen. Rob brengt zijn teruggetrokken broer op gezette tijden een bezoek en helpt hem met praktische zaken. Fassaert: "Het is steeds de vraag welke zorg René nodig heeft. Rob voelt zich betrokken en verantwoordelijk, maar hoe ver moet je daarin gaan? Ik zie hoe complex die zorg is, maar ook hoe moeilijk het is om daarover te oordelen. Helpt hij hem, of verstikt hij René? Wanneer wordt het dwang en wanneer is het liefde? De ambiguïteit daarvan was überhaupt een van mijn belangrijkste drijfveren om hen te observeren."

Maar dat leverde Fassaert ook ethische kwesties op: "Er waren legio ongemakkelijke, verdrietige momenten waarop ik dan toch even de maker moest zijn. Als mens zou ik de ruimte al lang hebben verlaten, hebben ingegrepen of iemand getroost. Die ethische dilemma's ben ik als filmmaker inmiddels bijna als mijn *core business* gaan zien. Ondertussen is er geen standaardantwoord op waarmee ik het kan legitimeren. Het betekent dat ik me de hele tijd in

**'Rob en René
staan voor de orde
versus de troep.
Met deze film
probeer ik te
nuanceren
en te ontcrachten
dat we zo
gepolariseerd in
elkaar steken.'**

WINNAAR

GOUDEN LEEUW
BESTE FILM

EEN FILM VAN
JIM JARMUSCH

**TOM
WAITS**

**ADAM
DRIVER**

**MAYIM
BIALIK**

F A T H E R

**'A FUNNY,
TENDER,
ASTUTELY
OBSERVED
JEWEL
OF A
FAMILY
TRIPTYCH'
THE
HOLLYWOOD
REPORTER**

**CHARLOTTE
RAMPLING**

**CATE
BLANCHETT**

**VICKY
KRIEPS**

M O T H E R

**'GENTLY
MOVING'
VULTURE**

**INDYA
MOORE**

**LUKA
SABBAT**

**S I S T E R
B R O T H E R**

**★★★★★
'A FILM
TO SAVOUR'
THE
GUARDIAN**

16 APRIL IN DE BIOSCOOP

www.cineart.nl

[f/cineartnederland](https://www.facebook.com/cineartnederland)

[y/cineartnl](https://www.youtube.com/cineartnl)

[i/cineart_nl](https://www.instagram.com/cineart_nl)

[i/cineartnederland](https://www.instagram.com/cineartnederland)

[s/cineart_nl](https://www.spotify.com/cineart_nl)

[t/cineart](https://www.tiktok.com/cineart)

situaties moet manoeuvreren die ik als mens misschien zou vermijden. Zeker omdat ik ben opgegroeid in een familie die de confrontatie juist uit de weg gaat en dingen niet benoemt. Wie of wat geeft mij het recht om al die laatjes te openen voor het oog van de hele wereld?”

HUILEN

Dat blijkt later als Rob thuis gefilmd wordt door Tom, die hem confronteert met de vraag waarom hij, nadat hij jarenlang een idylle van zijn eigen jonge gezin filmde, daarmee stopte. Dat intieme moment was een doorbraak én een lastige scène voor de filmmaker: “Hij geeft daar toe dat alles in zijn leven kapot was gegaan met de scheiding. De filmmaker in mij vond dat dit hét moment was om die camera te laten draaien, maar ik was ondertussen al lang aan het huilen achter de camera.” Waarna de filmmaker zijn draaiende camera laat staan en in beeld komt om zijn vader te

troosten. “Dat voelde als het juiste om te doen. En mijn vader rondt natuurlijk wel weer heel mooi af met: ‘Nu heb je dit ook op film? Dat vond ik impliciet wel een mooie verwijzing: waar hij de camera uitzet als het pijnlijk wordt, daar gaat voor mij de camera juist aan. Nu is het tijd om de pijn in de ogen te kijken en daarmee te dealen.’”

Waar Tom andere kanten van zijn vader ontdekte tijdens het filmproces, verraste René hem ook: “Ik vind mensen labelen sowieso problematisch, maar mijn oom is niet makkelijk in een hokje te plaatsen. Daarmee ontdeek je een mens en een filmpersonage ook van zijn complexiteit. Je slaat het plat. Daarbij heb ik, vanaf de tijd dat ik hen begon te filmen, een enorme ontwikkeling gezien bij René. Terwijl je zou denken dat zo iets niet mogelijk is na je zestigste. In de woning, waar René zijn torens bouwt van spullen, kan ik nu bijvoorbeeld probleemloos naar de keuken lopen. Ik denk dat mijn vader heeft moeten inzien –

en misschien door de film nog wel extra – dat René op zijn manier zelfstandig leeft en eigenlijk relatief gelukkig is.”

Inmiddels richt Fassaert de camera ook een lange periode op zijn eigen, jonge gezin, voor wat hij hoopt dat een derde film zal worden in een drieluik. “In die laatste film stel ik mezelf de vraag: kan ik het wél anders doen? Kan ik dat nest dat ik nu gecreëerd heb voor mijn eigen gezin in stand houden? Ben ik wel in staat een ‘normale’, liefdevolle relatie aan te gaan? Het wordt een film over hechting, geboorte, liefde en dood – want ook ik blijf sterfelijk. Ik ben niet meer die buitenstaander en observeerder die ik altijd dacht te zijn. Mijn oma had gelijk toen ze me in *A Family Affair* zo streng en direct confronteerde met de vraag: ‘Je vraagt van mij als jouw filmonderwerp kwetsbaarheid. Maar wie ben jij eigenlijk en waarom ben jij hier?’ Dat vond ik zo’n inzicht! Wij vragen nogal wat van mensen, als documentairemakers.” **fk**

TUSSEN BROERS

Kanttekeningen bij een publieksfavoriet

Na *A Family Affair*, over zijn oma, komt Tom Fassaert met een documentaire over haar twee zoons die als zeventigers informatie zoeken over hun verdwenen vader. Een crowdpleaser op IFFR, die lijdt onder een afzijdige maker en onduidelijke consent.

Toen ik tijdens IFFR *Tussen broers* besprak voor *Business Doc Europe*, voorspelde ik dat Tom Fassaerts documentaire het goed zou doen in de ranglijst voor de Publieksprijs. En inderdaad: *Tussen broers* werd de hoogste Nederlandse (co)productie, op een zevende plek, met een indrukwekkende score van 4,52 uit 5 – nipt achter Oliver Laxe's *Sirāt*.

De documentaire heeft dan ook ontwapenende hoofdpersonen (twee broers in de zeventig), een bij vlagen zeer ontroerende queeste (hun zoektocht naar informatie over de vader die hen al vroeg verliet), prettige muziek, verdiepend archiefmateriaal en een heldere afronding van het verhaal. Ik sprak festivalbezoekers die er een traantje bij hadden weggepinkt, wat ik begrijp – ik moest zelf ook even slikken.

Toch heb ik een paar kanttekeningen.

De twee oudere broers zijn de vader, Rob, en de oom, René, van regisseur Tom Fassaert (ik noem hen verder bij hun voornamen). Net als Toms eerdere documentaire *A Family Affair* (2015) over zijn oma, gaat het dus om een zeer persoonlijk onderwerp.

Maar Tom ontmoet hen niet op gelijk speelveld – hij blijft bijna continu achter zijn camera (“Zo, Tommetje”, zegt zijn vader, “Daar is mijn zoon weer, die ik eigenlijk alleen nog maar met de camera voor zijn neus ken”) en doet zijn verhaal in (een uiteraard achteraf geschreven) voice-over. Hij toont zelf niet de kwetsbaarheid die hij van zijn vader en oom vraagt – wat vaak onprettig en onbevredigend uitpakt.

Onprettig, omdat Tom zich nauwelijks rekenschap lijkt te geven van de daardoor ontstane machtsonbalans in hun gedeelde verhaal, en onbevredigend, omdat Rob en René zo niet de kans krijgen te reageren op de ideeën en gevoelens die Tom voor zijn voice-over bewaart.

Ethisch wordt dit met name twijfelachtig

bij de portrettering van René, die een psychiatrische geschiedenis heeft en teruggetrokken leeft in een overvol huis. “In zijn huis is niemand welkom, behalve zijn broer”, vertelt Toms voice-over, maar nooit wordt duidelijk wat René – die regelmatig laat merken door situaties overvraagd te worden – ervan vindt dat Tom er ook is en bovendien zijn privacy offert aan een bioscooppubliek.

In elk geval is er geen consent van Toms pasgeboren baby, met wie hij zijn documentaire afsluit. Wat illustratief is, maar daarmee niet minder pijnlijk, voor een documentaire over drie generaties mannen (ook Toms vader en grootvader waren fanatieke familiefilmers), die de filmcamera gebruikt hebben als onsuccesvolle vervanger van daadwerkelijk emotioneel contact.

KEES DRIESSEN

TUSSEN BROERS NEDERLAND, 2026 | REGIE TOM FASSAERT | MET ROB FASSAERT, RENÉ FASSAERT | 105 MINUTEN | DISTRIBUTIE BANTAM | TE ZIEN VANAF 9 APRIL, OOK VIA picl.nl

VANAF 9 APRIL
IN DE BIOSCOOP

'AN ELEGANT,
VISUALLY
POETIC FILM'

THE HOLLYWOOD REPORTER

FESTIVAL DE CANNES
2025 OFFICIAL SELECTION
COMPETITION

OFFICIAL
SELECTION

INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAM
2025

ROMERÍA

EEN FILM VAN CARLA SIMÓN (ALCARRÀS)

www.cherrypickers.nl

[/cherrypickersfilm](https://www.instagram.com/cherrypickersfilm)

12

THEY WERE DIVIDED BY WAR.
HE UNITED THEM IN SONG.

VANAF 30 APRIL
IN DE BIOSCOOP

RALPH FIENNES

THE CHORAL

WRITTEN BY ALAN BENNETT

DIRECTED BY NICHOLAS HYTNER

www.cherrypickers.nl

[/cherrypickersfilm](https://www.instagram.com/cherrypickersfilm)

12

Na dertig jaar in Nederland te hebben gewoond, keerde filmmaker Diego Gutiérrez ietwat teleurgesteld terug naar Mexico. Hij sprak daar met mensen die zich ook wat verloren voelen. Ze zoeken betekenis in het alledaagse maar lastig blijft het soms, dat rondobberen in dit leven.

DOOR MARISKA GRAVELAND

THE SHIPWRECKED VUURVLEGGES IN HET DONKER

Zo zien we onszelf graag: als mensen die aan het roer van hun leven staan. Maar vaker zijn we schipbreukelingen in een zee vol drijfhout – en de kapitein is nergens te vinden. Wat doe je met dit krankzinnige, kostbare leven dat je ooit in handen hebt gekregen?

In zijn mooie documentaire *The Shipwrecked* cirkelt Diego Gutiérrez kalm om die oervraag heen. De ‘schipbreukelingen’ die hij sprak, zijn schijnbaar willekeurig gekozen Mexicanen, die zich allemaal wel eens afvragen waar ze het allemaal voor doen. Hoe je omgaat met eenzaamheid en verdriet.

Antwoorden hebben ze niet, maar dat hoeft nu eens niet. Het besef een schipbreukeling te zijn, is genoeg. Gutiérrez citeert daarvoor José Ortega y Gasset, die in *La rebelión de la masas* (1995) schrijft: “En dit is een simpele waarheid: leven betekent je verloren voelen. Wie dit accepteert, begint zichzelf al te vinden, heeft al vaste de grond onder de voeten. Instinctief, zoals een schipbreukeling, kijkt hij rond naar iets om zich aan vast te klampen. En daarmee brengt hij orde in de chaos van zijn leven.”

LAVA

Gutiérrez (*Parts of a Family*, 2012) woonde dertig jaar in Nederland en keerde terug naar zijn geboorteland Mexico, “teleurgesteld in mensen en op zoek naar iets wat verder gaat dan mezelf”. Hier werkte de filmmaker aan wat mogelijk zijn laatste film zou worden.

Vissend naar ideeën vond hij geestverwanten: een restaurator van een eeuwenoud Jezusbeeld; twee jonge, verliefde biologen die vleermuizen onderzoeken; een dolende jonge man die rust vindt in zijn moestuin; een innemende boer die de eindjes aan elkaar moet knopen.

Tussen de meanderende gesprekken door filmt hij, bijna terloops, de omgeving waarin ze leven. Bonenstaken, mais, cactussen. Wormen, kevers, spinnen. Lava, oerwoud, woestijn. In deze streek oriënteren mensen zich door te kijken op welke kant van de boom er meer mos groeit: dat is de noordkant, want die krijgt minder zon. Daar oog voor hebben, is waar het misschien wel om gaat.

GOLVEN

Want hoe kunnen we beter leren kijken terwijl we rondobberen in dit leven? De vleermuisonderzoekers snappen dat van een afstandje naar de wereld kijken eigenlijk onmogelijk is. Ze zijn zelf onderdeel van het systeem, van het universum dat ze proberen te bestuderen. Hoe kun je iets van buitenaf beoordelen als je er zelf in zit? Zo’n fundamentele ommezwaai in denken is door kosmoloog Thomas Hertog ook in *Het ontstaan van de tijd* beschreven: een ‘godenperspectief’ bestaat niet, de waarnemer is zelf een speler, alles raakt en beïnvloedt elkaar.

Dat zien we in de documentaire terug in de golven in klotsend water die interfereren en elkaar versterken of opheffen. Zo vangt Gutiérrez dit soort ingewikkelde kwesties in één intuïtief beeld.

Of neem dat handje aarde, dat de jonge man in zijn moestuin pakt. In dat ene hoopje zitten meer micro-organismen dan er mensen op aarde zijn. “Heel simpel. Het is complex maar niet gecompliceerd.” Ook de oudere boer zorgt simpelweg voor de goederen en het land die zijn vader heeft achtergelaten. Meer hoeft hij eigenlijk niet.

De restaurator heeft daarbovenop nog praktisch advies: “Je moet je niet afzonderen in je eigen perfecte

vierkantje, niet alles van bovenaf bekijken. Nee, je gaat naar beneden en je gaat lopen. We gaan lopen.” Ooit leed ze na een ongeluk aan geheugenverlies, maar dat bracht haar juist een schitterende ervaring: ze bekeek de wereld plots zonder ruis, zonder herinnering, puur zoals die zich aan haar voordeed. Het geheugenverlies liet haar beseffen dat er vele manieren zijn om de wereld te lezen.

STERREN

En de filmmaker, wat deed hij om het leven aan te kunnen? Gutiérrez beseft dat hij daarvoor maar één instrument had: het maken van films. Zijn twijfels in het leven verdwenen alleen als er een filmbeeld voor in de plaats kwam. Maar hij raakte hieraan verslaafd en daardoor geïsoleerd. De beelden werden ruis. En werden uiteindelijk de twijfel zelf. In Mexico vond hij medetwijfelaars, en dat helpt wel: juist je verdriet niet ontkennen.

Hij vertelt er kleine verhalen over in zijn documentaire, maar soms is het gevoel van verlies wat overweldigender. De restaurator maakt zich grote zorgen om de toekomst van de mensheid, die een verwoestend spoor achterlaat. Ze vraagt zich af of ze zich aan die angst vastklampt of dat die angst haar juist voortdrijft. “Als er geen hoop is, is er pure angst.” Ze wil haar kinderen meegeven dat hoe donker de toekomst er ook uitziet, er ook sterren in de duisternis staan. Zelfs in het pikke donker kunnen er vuurvliegjes opduiken.

THE SHIPWRECKED NEDERLAND / MEXICO, 2025
| REGIE DIEGO GUTIÉRREZ | 115 MINUTEN | DISTRIBUTIE
CINEMA DELICATESSEN | TE ZIEN VANAF 23 APRIL, OOK
VIA picl.nl

IAIN FORSYTH EN JANE POLLARD

IAIN FORSYTH EN JANE POLLARD OVER *BROKEN ENGLISH* GEBROKEN DATA

“Stel je voor dat er een overheidsinstantie zou bestaan, een soort instituut of ministerie dat verantwoordelijk is voor het herbeoordelen en herwaarderen van de nalatenschap van kunstenaars die door de geschiedenis verkeerd begrepen of gerepresenteerd zijn.”

Aan het woord is Iain Forsyth, die samen met Jane Pollard de documentaire *Broken English* regisseerde. Een film over en vooral met Marianne Faithfull (1946-2025). Een portret gegoten in een experimentele vorm. De fictieve overheidsinstantie die Forsyth schetst, heet in de film het Ministry of Not Forgetting. Aan de hand van archiefmateriaal – krantenknipsels, albums, videoclips en audiofragmenten – gaat Faithfull op dat ministerie in dialoog met haar publieke persona, die vooral werd gedefinieerd door de mannen om haar heen en een sensatiebeluste pers; en waaraan dus wel wat te corrigeren valt.

Welk archief lag ten grondslag aan het maakproces van Pollard en Forsyth bij het ontwikkelen van hun film? Wat was bijvoorbeeld hun eerste herinnering aan Marianne Faithfull?

JANE POLLARD: “Ik weet niet of ik echt een eerste herinnering heb aan Marianne. Het moet haast wel via mijn ouders zijn geweest. Zij waren allebei totale muziekfanaten en gaven me platen om te luisteren, dus

‘Toen Marianne tijdens covid naar een verzorgingshuis moest, was de krantenkop: Mick Jagers ex opgenomen in verzorgingshuis. Waanzin.’

ik vermoed dat ik me op die manier van haar bewust werd, of in elk geval van de scene waarin zij verkeerde.”

IAIN FORSYTH: “Marianne is voor mijn gevoel via liedjes als ‘As Tears Go By’ al in mijn leven aanwezig vanaf dat ik heel jong was.”

...

Mooie herinneringen, maar zijn ze waar? Forsyth en Pollard lijken er zelf aan te twijfelen. Ze groeiden op in de jaren zeventig. In die jaren gaat het niet goed met Faithfull. Een drugsverslaving en allerlei misogynie leugens in de pers brengen haar mentaal aan de afgrond. Is het mogelijk die te ontcrachten zonder ze te herhalen? In haar memoires maakte Faithfull er zelf weinig woorden aan vuil.

JP: “De trieste waarheid is dat, opgroeiend in het Verenigd Koninkrijk in de jaren zeventig en tachtig, ik waarschijnlijk via die leugens voor het eerst over haar hoorde. Dat is verontrustend. We bevroegen die ook niet. Het was een schandaal, opwindend. Zelfs nu nog is het vaak het eerste waar het over gaat als je haar naam noemt. Dat is krankzinnig. Bijna zestig jaar houdt die leugen al stand.”

IF: “Ik herinner me wel de release van *Broken English*, het album waarmee ze in 1979 weer opkrabbelde en terugloeg.”

JP: “Ja, dat herinner ik me ook. Hoe rebels dat album was, hoe anders dan de Marianne die we allemaal dachten te kennen. Maar in alle eerlijkheid denk ik niet dat we bij Marianne Faithfull waren uitgekomen als onderwerp voor een film zonder Warren Ellis en Nick Cave en hun liefde voor haar. Ze hebben met haar gewerkt op haar laatste zes albums en hebben haar heel hoog zitten. Die adoratie, dat respect deed ons opnieuw naar haar kijken. Beter naar haar kijken.”

...

Dat is wat deze film doet. Opnieuw kijken. Beter kijken. Naar Marianne Faithfull, en naar haar nalatenschap. Forsyth en Pollard ontwikkelen het idee voor hun documentaire rond 2020. In het nieuws op dat moment: Black Lives Matter-protesten, standbeelden die op meerdere plekken in de wereld omver worden getrokken. Een besef dat de geschiedschrijving niet

In de documentaire *Broken English* gaat de Britse zanger, acteur en icoon Marianne Faithfull in dialoog met het archief van haarzelf als publiek persoon. Vlak voor de voltooiing overleed ze. “De film moest geen grafsteen worden.”

DOOR ELISE VAN DAM
PORTRET ANDRÉ BAKKER

neutraal is, voedt het idee van het Ministry of Not Forgetting.

JP: “We kwamen op het idee dat er ergens in de gangen van dat ministerie een deur zou zijn met een plakkaat: ‘Departement van buiten gebruik gestelde standbeelden: Een collectie van al die machtige mannen die zichzelf in brons hebben laten gieten.’”

IF: “Het was in de periode dat overal standbeelden werden neergehaald. In Bristol werd het standbeeld van Edward Colston, een slavenhandelaar, omvergetrokken en in zee gegooid.”

JP: “Het gaat allemaal over de manier waarop we geneigd zijn publieke figuren te herinneren. Hoe die herinnering niet evolueert en leert, maar versteent. Toen Marianne tijdens covid naar een verzorgingshuis moest, was de kop in de kranten: ‘Mick Jagers ex opgenomen in verzorgingshuis’. Waanzin.”

IF: “Dan realiseer je je: als dit de data zijn waarmee Marianne’s publieke erfenis gevoed is, dan kunnen daar alleen maar variaties op uitrollen. Variaties op gebroken data.”

JP: “Onze film is een poging die data opnieuw te kalibreren. Erkennen dat iemands erfenis stuk is en dat herstellen door iemand daar zelf een stem in te geven. Naarmate de opnames vorderden, merkten we dat we de shots op Marianne steeds langer aanhielden. Het was een manier om haar gedachteproces, haar reflectie op zichzelf de ruimte te geven.”

...

Een andere belangrijke bron in de ontwikkeling van hun film is *Krapps laatste band*, Samuel Becketts eenakter uit 1958, waarin een oude man een opname terugluistert van zijn jongere zelf en daar vervolgens mee in dialoog gaat.

JP: “Volgens mij was het Camus die zei dat we als kunstenaars terug blijven grijpen naar de werken →

carice van houten

pieter embrechts

finn vogels

celeste holsheimer

Generation
Special Mention
76. Internationale
Filmfestspiele
Berlin

**'A Family
weaves gold
with exquisite
execution'**

Film Fest

**'Confirms
Peijnenburg's
keen eye for
body language
and read-between-
the-lines detail'**

Screen International

**'Tender,
unflinching,
and deeply
human'**

The Curb

**'A beautifully
crafted film
where style
doesn't outweigh
the substance
but supports and
elevates its
resonance'**

High on Films

**'This is a
small gem
– see it'**

Unseen Films

a family

een film van mees peijnenburg

VANAF 2 APRIL IN DE BIOSCOOP

cinéart

www.cineart.nl

[f/cineartnederland](https://www.facebook.com/cineartnederland)

[y/cineartnl](https://www.youtube.com/cineartnl)

[i/cineart_nl](https://www.instagram.com/cineart_nl)

[t/cineartnederland](https://www.tumblr.com/cineartnederland)

[li/cineart_nl](https://www.linkedin.com/company/cineart_nl)

Juliet

[the Reunion](https://www.thereunion.com)

die ons hebben gevormd. Voor ons zijn er ook een paar van dat soort toetsstenen. Eén ervan is Becketts toneelstuk. Het idee van een ouder persoon die in gesprek gaat met zijn jongere zelf, en wat dat doet, was een belangrijke inspiratie voor deze film. Je kunt *Broken English* zien als een reeks ontmoetingen van Marianne met zichzelf, via decennia aan archiefmateriaal: films, foto's, audio. Alsof al die eerdere versies van Marianne de Marianne ontmoeten die terugkijkt op haar leven.

“Om dat te laten werken hadden we een tweede persoon nodig, iemand met wie ze door dat archief kan gaan, die haar vragen stelt en naar haar luistert. Dat werd George MacKay, met wie we al eerder hadden samengewerkt. Zijn nieuwsgierigheid en warmte waren perfect voor deze rol. We draaiden die scènes in lange takes met drie camera's. George had een soort script, maar dat was eigenlijk meer een flowchart.”

IF: “Dan was het onderwerp bijvoorbeeld haar eerste ontmoeting met Bob Dylan in het Savoy Hotel in Londen, in een kamer met ook nog Joan Baez. In het script stond dan: als Marianne begint over Joan Baez, kun je deze vragen stellen. Als ze het over Dylan en zijn poëzie heeft, kun je deze vragen stellen. Op die manier had Marianne regie over het gesprek, George volgde haar.”

...

In 2014 maken Forsyth en Pollard de film *20,000 Days on Earth*, een documentaire over Nick Cave. Geen doorsnee biografische film, maar een fictieve dag uit het leven van Cave, waarin mythe en werkelijkheid samenvloeien.

IF: “Dat was elf, twaalf jaar geleden en op dat moment was het heel erg in trek om muziekdocumentaires te maken die probeerden het gordijn weg te trekken, op zoek te gaan naar de mens achter de mythe. Maar wie wil Nick Cave nou in de supermarkt zien? Je denkt dat je dat wilt, dat het interessant is om te zien wat Nick Cave in zijn boodschappenmandje legt, maar in feite zegt dat niets. Het vertelt je niets over wie Nick Cave is, want wie hij is, is juist ook die mythe. De mythe die hij van zichzelf maakt en die wij van hem maken.”

JP: “We willen altijd dat een kunstenaar zijn creatie met zich meebrengt. We proberen een ruimte te creëren waarin Nick Cave Nick Cave kan zijn, waarin Marianne Faithfull Marianne Faithfull kan zijn. Het Ministry of Not Forgetting is ontstaan vanuit wie

Marianne is. Het vormde zich rond haar. Haar liefde voor folk, voor taal en Romantische poëzie. Hoe belezen ze is. Haar humor. We zijn er niet op uit om de kwetsbare mens achter de artiest te onthullen. Die kwetsbare mens is elk van ons, dus die kennen we al.”

...

‘Marianne Faithfull, a Pop Star Turned Survivor, Is Dead at 78’, kopt *The New York Times* op 30 januari 2025. De opnames voor *Broken English* zijn op dat moment zo goed als klaar, alleen scènes waarin Tilda Swinton als ambtenaar van het Ministry of Not Forgetting de film aaneenpraat, moeten nog worden gedraaid.

JP: “Het is nooit de vraag geweest of we de film af zouden maken, wel hoe we dat zouden doen. We konden niet om haar dood heen in de film, en tegelijk is die vrijwel volledig gemaakt toen ze nog leefde.”

JP: “Uiteindelijk is de scène waarin haar overlijden verkondigd wordt heel klein geworden. We hadden

het geluk dat we met Tilda een fenomenale acteur hadden die dat op een subtiele, maar impactvolle manier kon brengen. Maar het was belangrijk om de film niet daar te eindigen, maar met Marianne, met haar (al wisten we dat toen nog niet) laatste optreden.”

IF: “Haar dood moest niet als een lijkwade om de film gaan hangen. We wilden niet eindigen met een klassiek ‘ter nagedachtenis aan’. Dan zou de film een soort grafsteen worden.”

JP: “Daarom zit dat grafsteengrapje aan het einde er nog in. Als zij Nick Cave lachend ‘a bit iffy’ noemt en hij grapt dat hij dat op dat zijn grafsteen wil hebben. Dat had ze leuk gevonden.”

PROFIEL EEN CRUSH OP JOSH O'CONNOR

LA CHIMERA

Anno 2026 kun je niet om acteur Josh O'Connor heen. Spielberg, Joel Coen, Kelly Reichardt, Alice Rohrwacher, Rian Johnson: ineens lijkt iedereen te willen werken met de man die de Britse prins Charles gestalte gaf.

DOOR RONALD ROVERS

Wie tien jaar geleden op Polymarket had voorspeld dat Josh O'Connor in 2026 een van de meest gevraagde acteurs van de planeet zou zijn, zou nu de miljarden kunnen binnen harken. Wablieft? Die jongen uit Cheltenham met die oren? Die nog steeds in een klein plaatsje in het Zuidwesten van Engeland woont? Die van borduren en pottenbakken houdt? Al heeft hij het aantal potten dat hij per dag bakt drastisch moeten terugschroeven nu hij vrijwel onafgebroken onderweg is tussen filmsets.

Op Reddit weten ze het wel. "He was so good in the latest Knives Out that I briefly reconsidered religion", zegt iemand over zijn rol als priester in *Wake Up Dead Man* (2025) en "I like a man who can breathe thru his ears". En in antwoord daarop: "100%. The thoughts I had during *Wake Up Dead Man* earned me a place in hell." Tijdschrift *Cosmopolitan* deed "eigen veldonderzoek" om tot de conclusie te komen: "Honderd procent van alle mensen die *Challengers* hebben gezien, heeft nu een

crush op Josh O'Connor. We willen alles weten van zijn dating-geschiedenis!"

Dit is de man die nota bene doorbrak met de rol van hitsige herder in *God's Own Country* (2017). Niet bepaald een sympathieke rol trouwens. In het begin tenminste. Je ziet O'Connor voor het eerst als hij kotsend boven een wc-pot hangt. Een scène die de Amerikaanse criticus Glenn Kenny inspireerde om te schrijven: "He initially – there's no way of getting around this – brings to mind the phrase I think I first heard in a Monty Python sketch, that is 'spotty-faced git'." Nou moet je rollen en acteurs niet verwarren, maar acteurs worden in ieder geval deels op hun uiterlijk gecast. We zien geen Matthew McConaughey boven die pot hangen. Of Nuri Bilge Ceylan, Ibsen citerend.

Iemand opperde ergens niet al te lang geleden dat Josh O'Connor ook een kandidaat zou kunnen zijn voor de rol van James Bond. Alles kan. O'Connor (1990), als we iets serieuzer van toon worden, heeft een onmiskenbare charme, al vermoed ik dat hij

daar zelf ook lange tijd aan twijfelde. Misschien wel de langste tijd. Maar de rollen blijven komen. Toen ik in 2025 in Cannes Kelly Reichardt sprak over *The Mastermind* (2025), was Josh O'Connor de vorige avond ingevlogen – vermoedelijk toen vanaf de set van Spielbergs *Disclosure Day* die we vanaf 11 juni kunnen zien – voor de galapremière en de afterparty en werd de volgende ochtend, in de onsterfelijke woorden van Reichardt, "kotsend weer teruggevlogen". Iedereen wil iets van Josh O'Connor.

CHARME

Niet alles wat hij aanraakt verandert in goud. *The History of Sound* deze maand, de aanleiding om dit profiel te schrijven, is een duidelijke middenmoter in de filmografie van de acteur. *Rebuilding*, waarin hij een Amerikaanse boer met een cowboyhoed speelt en in een pick-uptruck door Colorado rijdt, wordt hier niet uitgebracht. Maar wat een filmografie *it is*. Met *God's Own Country* brak hij door in de filmindustrie, maar het grote publiek leerde de acteur kennen in televisieseries *The Durrells* (2016-19) en vervolgens *The Crown* (2016-23), waarin hij prins Charles speelt. Wan wie anders. Een rol als chauffeur in een commercial voor Aston Martin – altijd handig als je ooit nog Bond wil spelen – wisselt hij af met een sociaal-realistisch drama als *Aisha* (2022), over een vrouw die vast komt te zitten in de Ierse asielbureaucratie.

"Kijk daar! Ken Loach", zou O'Connor in 2023 in Cannes hebben gezegd tegen *The Hollywood Reporter* toen hij werd geïnterviewd over Alice Rohrwachers fantastische *La chimera* (2023). "Hij is een van mijn helden." Een rol trouwens, die in *La chimera*, die hij zou hebben gekregen nadat hij brieven stuurde aan de

THE HISTORY OF SOUND

Zijn personages moeten iets onbestemds hebben. Hoe duidelijker hun doel, hoe meer verloren de acteur. Hypothetisch natuurlijk. Want misschien zit er toch een James Bond verstopt in Josh O'Connor.

regisseur met de vraag of ze samen iets zouden kunnen doen. O'Connor had ergens tussen de paleiswandelingen in *The Crown* en het stick-schakelen in Aston Martins Rohrwachers films gezien en wilde samenwerken.

Voor iedereen die – zoals ik – nog niet gevallen was voor de charme en de kunst van Josh O'Connor was er nu *La chimera* om te aanschouwen. Of die YouTube-clip waarin hij en Jessie Buckley rond hun *Romeo and Juliet* bij het National Theatre gevraagd werd om advies aan jonge acteurs en O'Connor over een foto begint waarin Yves Klein de kleur blauw probeert te vangen terwijl hij van een muur in het niets springt. “Ik ontdekte later dat er allemaal mensen onder stonden om hem op te vangen, maar die waren gewist. Ik dacht: ‘Maar dat is nog beter.’ Dit acteren is een waan-

zinnig avontuur maar zorg dat je iets hebt – geld, familie, andere acteurs – die je op kunnen vangen.” Hij zag de foto in de tijd dat hij naar eigen zeggen drie baantjes in Londen draaide om de huur te kunnen betalen en 's nachts uitgeput de teksten voor een auditie de volgende dag leerde. O'Connor, anders dan veel jonge mannelijke acteurs die in Engeland doorbreken, komt niet van een rijke achtergrond. Wel uit een artistieke familie trouwens.

ONBESTEMD

Tussen *La chimera*, *Challengers* (2024) en, zeg, *Wake Up Dead Man* zie je het indrukwekkend bereik van de acteur. Benieuwd of hij als actieheld in Spielberg's *Disclosure Day* de kar kan trekken, maar O'Connor zal niet gecast zijn om à la Tom Cruise in *War of the Worlds* (2005) aliens te bestrijden. Dit is een ander type acteur. Tarantino maakt naar verluidt nog maar één film maar die zal weinig kunnen met een acteur die het graag bij zo weinig mogelijk lettergrepen houdt. Dat klinkt misschien flauw maar O'Connor zit als gegoten in een film als *La chimera*, waarin zijn personage Arthur iets ongrijpbaars heeft en net los lijkt te komen van de aarde waar hij op loopt. “We zijn allebei hippies in ons hart”, zei de acteur over de samen-

werking. Rohrwacher castte hem opnieuw in *Three Incestuous Sisters*, haar aanstaande bewerking van de gelijknamige roman van Audrey Niffenegger.

O'Connors personages moeten iets onbestemds hebben. Hoe duidelijker hun doel, hoe meer de acteur zich verloren zal voelen. Hypothetisch natuurlijk. Want misschien zit er toch een James Bond verstopt in Josh O'Connor.

Het is fascinerend hoe iemand die aan geen enkel cliché idee over een sexy acteur voldoet zoveel mensen kan aanspreken. Misschien omdat hij een man lijkt te zijn die luistert in plaats van flatgebouwen omver te beuken of superhaaien te fileren. Misschien omdat hij een man is die niet gebukt lijkt te gaan onder het gewicht van de dingen. Wie kan zeggen waarom sommige gezichten en sommige manieren om in de wereld te staan zoveel mensen charmeren? O'Connors lichtheid is gewild in een bedrukte tijd als deze. Iets waar mensen best voor willen betalen. Ook Joel Coen castte de acteur trouwens, in het aanstaande gothic mysterie *Jack of Spades*. En dan moet het even klaar zijn, zei de acteur hoopvol maar waarschijnlijk naïef in november tegen de Amerikaanse entertainmentsite *The Ankler*. Hij wil in 2026 graag weer even terug naar het pottenbakken. Handen in de klei, zogezegd. **fk**

THE HISTORY OF SOUND

Ballade voor een ongezongen lied

Een tere romantische tragedie over de zoektocht van twee muzikminnaars naar Amerikaanse volksliedjes, die te weinig vertrouwt op de kracht van die muziek.

Als Lionel in een cafeetje David aan de piano een volksliedje hoort zingen dat hij kent, valt al het omgevingsgeluid weg. Hij hoort enkel Davids stem, dat lied. Hij gaat op hem af, maakt kennis, zingt op zijn beurt een lied voor David, die volksliedjes blijkt te verzamelen. David zingt de ballade ‘De zilveren dolk’: “Zing geen liefdesliedjes / je zult mijn moeder wekken / ze slaapt hier naast me / in haar hand een zilveren dolk / ze zal zeggen dat je me niet mag trouwen.” Lionel is een boerenzoon uit Kentucky, David komt uit Newport; beiden studeren aan het conservatorium van Boston. Het is 1917. Het is liefde op het eerste gezicht.

Enkele weken later wordt David voor militaire dienst opgeroepen. Terwijl hij naar de Europese loopgraven vertrekt, keert Lionel wegens slechte ogen terug naar de boerderij. “Schrijf, stuur chocola, ga niet dood”, zegt Lionel bij het afscheid. Maar er komt geen

chocola en pas na twee jaar arriveert er een brief. David bleef in leven en nodigt zijn “beste, zoetgevooisde bondgenoot” uit voor een tocht door het noordwestelijke Maine, om volksliedjes te verzamelen en registreren op was-cilinders van Edison. “Niet nadenken. Kom gewoon.”

De warmbloedige ballades uit de Amerikaanse volksmuziek, van Brits-Ierse komaf, zijn van generatie op generatie doorgegeven en gaan over rommelige, menselijke ervaringen. Over verdriet zo groot dat mensen er liedjes van maakten. De tocht wordt de gelukkigste tijd van Lionels leven, al is er ook iets onherstelbaar veranderd. Over de oorlog, die als een valse noot tussen hen in is komen te staan, kan David niet praten. Zijn verdriet blijkt te groot voor een lied.

De sfeer van deze romantische tragedie met zijn teergevoeligheid en subtiel erotische is prachtig. Tegenover het gemis, het spoor van je leven bijster zijn, staan menselijkheid, geborgenheid, de intimiteit van een lied in olielampverlichte kamers en taveernes, van samen zingen en luisteren. Het kleurenpalet put uit sobere tinten bruin, zandsteen of

steengrijs. Er is enkel natuurlijk licht gebruikt, alles oogt steeds een stopje onderbleekt, zelfs de zon is bleek. De personages trekken verloren door kale landschappen met bladloze bomen. De lente blijft uit, het wordt nooit zomer.

De geluidstrack gebruikt allerlei effecten om de soms overweldigende, onuitgesproken gevoelens van de mannen uit te drukken. Maar jammer genoeg durft regisseur Oliver Hermanus niet op de kracht van de zo vereerde volksliedjes te vertrouwen: er moet toch weer een traditionelere score onder. Ergens blijft het een leeg lied tegen een leeg decor, omdat de onderliggende ellende – oorlog, het harde plattelandsbestaan, onrecht tegen zwarte Amerikanen – buiten beeld blijft. Zo behoudt ook de film, een ballade voor een niet geleefd leven, iets van een ongezongen lied.

KARIN WOLFS

THE HISTORY OF SOUND VERENIGDE STATEN / VERENIGD KONINKRIJK / ZWEDEN / ITALIË, 2025 | REGIE OLIVER HERMANUS | MET PAUL MESCAL, JOSH O'CONNOR, CHRIS COOPER | 128 MINUTEN | DISTRIBUTIE UNIVERSAL | TE ZIEN VANAF 2 APRIL

JIM JARMUSCH OVER *FATHER MOTHER SISTER BROTHER* 'VARIATIE IS HET GEHEIM VAN DE SCHOONHEID VAN HET UNIVERSUM'

Cool in het zwart gekleed als immer ("net als mijn idolen Hamlet, Zorro en Johnny Cash"), blijkt Jim Jarmusch nu eens een filmische held die in het echt niet tegenvalt. "Het begon met de gedachte: Tom Waits als de vader van Adam Driver."

DOOR KEES DRIESSEN

Om eerlijk te zijn: dat *Father Mother Sister Brother* in Venetië de Gouden Leeuw zou winnen, had ik niet aan zien komen. Het voelt achteraf als een aanvaardbaar compromis om Kaouther Ben Hania's politiek uitgesproken pro-Palestijnse film *The Voice of Hind Rajab* van de eerste plek af te houden. Want: iedereen houdt van Jarmusch.

En dat klopt. Ik ook. Sterker, *Stranger Than Paradise* (1984) en *Down by Law* (1986) waren vromende films voor mijn prille cinefilie. Dat zijn nieuwste nu een hoofdprijs wint, gun ik hem van harte – al kan ik wel films van hem bedenken die het meer verdiend hadden (ik noem een *Dead Man*, 1995).

TOM WAITS

Maar, of politiek nu meespeelde of niet, de jury vond Jarmusch' triptiek van generationeel gezins-onbegrip, spelend in de staat New York, Dublin en Parijs, dus bij de top van het festival horen; veel van mijn internationale collega's reageerden wel degelijk erg enthousiast; en de stads- en landschapshots van cinematografen Yorick Le Saux (die ook Jarmusch' *Only Lovers Left Alive* uit 2013 schoot, en op IFFR dit jaar de Robby Müller Award ontving) en Jarmusch-recipient Frederick Elmes (onder meer *Broken Flowers*, 2005) zijn wonderschoon.

Toch leek het me een beetje jammer om op basis van juist deze film voor het eerst een van mijn filmische helden te ontmoeten – iets wat je, volgens een van de meest genegeerde gulden regels van de film-journalistiek, überhaupt nooit zou moeten doen.

Maar soms vallen je helden niet tegen. Niet alleen

bleek Jarmusch (in tegenstelling tot sommige andere bewonderde filmmakers) zo sympathiek – en grappig, en cool – als je maar kon hopen, ook maakte wat hij te vertellen had over *Father Mother Sister Brother* die film voor mij misschien niet direct beter, maar wel interessanter.

Want Jarmusch blijft nieuwe dingen uitproberen, zoeken naar de grenzen van zijn stijl en creëren vanuit een diepe liefde voor cinema. Met zijn hoogstpersoonlijke combinatie van intellect en intuïtie, zodat *Father Mother Sister Brother* nieuw en herkenbaar tegelijk is. En een gesprek erover als vanzelf raakt aan de rest van zijn oeuvre.

Jarmusch: "Als ik een scenario schrijf, verzamel ik zaadjes. Die komen onregelmatig en ik weet niet altijd wat ik ermee moet. Ik noteer ze, en langzaam ontstaat er iets. Vaak begint het met acteurs. In dit geval was mijn eerste gedachte om Tom Waits de vader van Adam Driver te laten zijn. En daarna kwam Mayim Bialik als Adams zus. Hij belde me trouwens gisteravond, Tom, en zei: 'Ik lees dingen over de première, kennelijk is het geen rotzooi geworden.' Haha! Hij is als een broer voor me. We ontmoetten elkaar voor het eerst in 1985, op een feest van Jean-Michel Basquiat. We zijn de hele nacht samen opgetrokken, van de ene club in New York naar de andere. Sindsdien zijn we vrienden."

INSPIRATIE

En zo belandde Waits in Jarmusch' *Down by Law*, *Mystery Train* (1989), *Coffee and Cigarettes* (2003), *The Dead Don't Die* (2019), tot aan de huidige *Father*. "De eerste dag op de set kwam Tom naar me toe en zei: 'Jim, we moeten praten. Je hebt twee huurmoordenaars ingeschakeld. Wat moet ik hiermee?' Want Adam en Mayim zijn heel precieze acteurs. En iemand als Tom, die moet je juist niet te kort aangelijnd willen houden, snap je? Maar ik zei tegen Tom: 'Geen zorgen, we gaan gewoon die verschillende manieren tegenover elkaar zetten. Vertrouw je me?' En hij zei: 'Anders was ik hier niet?'"

"De eerste keren dat ik naar Japan ging, bracht ik altijd vhs-tapes mee terug. Veel Japanse films waren toen niet te krijgen in de VS. Ik kwam thuis met een koffer vol Mizoguchi, Naruse, Ozu, Kurosawa en Ōshima – allemaal zonder ondertitels. Vooral bij Ozu

JIM JARMUSCH

en Mizoguchi begreep ik bijna alles, ook al verstond ik ze niet. Dat is omdat ze meesters zijn van wat niet wordt gezegd. Op Ozu's graf in Kamakura, dat ik heb bezocht, staat alleen het woord *mu*. Wat zoiets betekent als 'de ruimte tussen de dingen'. Dat raakte me diep.

"Het is net als muziek: de noten die je niet speelt, laten de noten die je wel speelt resoneren. Mijn esthetische peetouders zijn de dichters van de New York

School: Kenneth Koch, bij wie ik gestudeerd heb, en David Shapiro, Frank O'Hara, John Ashbery, James Schuyler, Anne Waldman, Ron Paget. Er is een manifest van O'Hara uit 1959 getiteld *Personism*. Het idee is dat je elk kunstwerk voor één iemand maakt – het hoeft geen specifiek persoon te zijn. Maar niet voor de hele wereld. Niet: 'Ik verklaar...!'; maar: 'Ik dacht aan

je'. Deze dichters zijn vaak grappig en ze eren ook hun inspiratiebronnen. Zij zijn mijn gidsen. Anne Waldmans foto staat overigens op de schoorsteenmantel, als Toms overleden vrouw. Dat herkent natuurlijk niemand, maar ik mocht het van haar doen.

"Net als de zus en broer uit *Sister Brother* heb ik trouwens zelf ook sommige dingen over mijn ouders

pas ontdekt nadat ze overleden waren. En ik had een oom Bob, maar mijn vader heette ook Bob en die was dus de oom van mijn neven. Dus als we samenkwamen was altijd de vraag: wacht, welke oom Bob? Jouw vader? Mijn oom Bob?" Wat in de film belandde als de *running gag*-opmerking 'Bob's your uncle'.

"Dat dingen in de verschillende episodes van de film terugkeren, begint tijdens het schrijven als een grapje. Maar er zit iets diepers achter. Variatie is, voor mij, het geheim van de schoonheid van het universum. In dieren, in planten, in kunst, in muziek. Kleine veranderingen, dingen net iets anders zien."

FATHER MOTHER SISTER BROTHER Kind aan huis

Jim Jarmusch laat allerlei elementen herhalen in dit drieluik kortfilms waarin volwassen kinderen hun ouderlijk huis bezoeken. *Bob's your uncle*.

"*Shall I be mother?*", vraagt het personage van Charlotte Rampling haar twee volwassen dochters, met die oh-zo-Britse uitdrukking voor 'serveren'. "Ja, waarom zou je daar niet eens mee beginnen", bitst een van haar dochters terug. Het is Jim Jarmusch' *Father Mother Sister Brother* in een notendop: een woordgrap gevolgd door onhandig weggestopt jeugdleed.

Jarmusch' nieuwste was afgelopen september enigszins verrassend de winnaar van de Gouden Leeuw in Venetië. Het is in feite een drieluik kortfilms, waarin telkens twee volwassen kinderen een bezoek brengen aan hun ouderlijk huis.

In openingsdeel *Father* bezoeken Jeff (Adam Driver) en Emily (Mayim Bialik) hun vader (Tom Waits) in zijn afgelegen huisje op het Amerikaanse platteland, waar vader zich om de een of andere reden berooider voordoet dan hij is. Vervolgens wordt in *Mother* de door Rampling gespeelde moeder in een gegoede buitenwijk van Dublin bezocht door haar dochters Timothea (Cate Blanchett) en Lilith (Vicky Krieps) voor een *afternoon tea*. Ten slotte staan in *Sister Brother* zus Skye (Indya Moore) en broer Billy (Luka Sabbat) er alleen voor als zij een laatste bezoek brengen aan het lege Parijse appartement van hun inmiddels overleden ouders.

De verhalen en personages staan los van elkaar, maar alsnog is dit een zorgvuldig ge-

componeerd geheel. Jarmusch laat allerlei schijnbaar willekeurige elementen in de drie delen terugkomen – opmerkingen over Rollen; skaters die in slowmotion over straat rollen; de teksten "*Nowheresville*" en "*Bob's your uncle*"; en zo nog een handvol elementen. In de persmap vergelijkt hij het met "bloemen die zorgvuldig zijn geschikt in drie verfijnde boeketten".

Hoe dat allemaal met elkaar te rijmen is, en of het verder iets betekent, laat hij aan de kijker. Stijlvol is het intussen allemaal wel, op Jarmusch' geheel eigen manier, en het is vooral in *Father* en *Mother* prettig grinniken om de gemoedelijk voortkabbellende gesprekjes waaronder allerlei oud zeer borrelt.

Hoewel de inmiddels 73-jarige Jarmusch (die zelf geen kinderen heeft) van de generatie van de ouders is, lijkt zijn sympathie toch eerder bij de kinderen te liggen. Zelfs waar die – zoals de personages van Driver en Blanchett – het type brave henriken zijn waar de bohemien filmmaker zo graag zachtmoedig de draak mee steekt. Dat hij de door Rampling gespeelde moeder opvoert als schrijver van een boek met de titel *The Boundaries of Love*, is wat dat betreft tekenend.

JOOST BROEREN-HUITENGA

FATHER MOTHER SISTER BROTHER

VERENIGDE STATEN, 2025 | REGIE JIM JARMUSCH | MET TOM WAITS, ADAM DRIVER, MAYIM BIALIK, CHARLOTTE RAMPLING, CATE BLANCHETT, VICKY KRIEPS, INDYA MOORE, LUKA SABBAT | 110 MINUTEN | DISTRIBUTIE CINÉART | TE ZIEN VANAF 16 APRIL

'Als ik een scenario schrijf, verzamel ik zaadjes. Die komen onregelmatig en ik weet niet altijd wat ik ermee moet. Ik noteer ze, en langzaam ontstaat er iets.'

MUZIEK

"Normaal gesproken luister ik tijdens het schrijven altijd naar muziek. Maar dit keer niet. Niks. En ik dacht, misschien wil de film dan geen muziek. Misschien is dat de boodschap. Maar later dacht ik: misschien heb ik toch een klein beetje muziek nodig, maar... Hoe leg ik dit uit? Ik heb al vaker zelf de filmmuziek gemaakt, zoals bij *Paterson* [2016]. Dat was gemakkelijk: je hebt één hoofdpersoon en het gaat om hoe hij de wereld ziet. Maar deze keer was er niet maar één gezichtspunt. Dus wat voor muziek maak je dan? Het werden korte, eenvoudige, melancholische stukjes met mijn elektrische gitaar en een Wurlitzer-piano, samen improviserend [met de Britse musicus Anika], die ik met mijn editor Affonso Gonçalves heel precies in de film geplaatst heb, als een soort korte weersvoorspellingen, iets als 'het kan later gaan regenen' – ik weet niet precies hoe ik het moet omschrijven, maar het is heel delicaat."

HOOFDSTUKKEN

Father Mother Sister Brother is niet Jarmusch' eerste omnibusfilm. "De structuur lijkt meer op *Mystery Train* dan op *Night on Earth* [1991], omdat de hoofdstukken bij elkaar optellen – als je het laatste hoofdstuk ziet zonder de twee daarvoor, valt de emotie weg. En zoals ik vaker zeg: het kost veel moeite om het er moeiteloos uit te laten zien. Misschien denk je: hoezo? Ze zitten maar een beetje te praten. Maar het was echt uitputtend om alle details exact goed te krijgen. Ik zou het daarom verschrikkelijk vinden als iemand de delen los zou bekijken. Dat is niet mijn film."

een film van Tom Fassaert

TUSSEN BROERS

Een prachtige, diep ontroerende film over de tragikomische belevenissen van twee oudere broers op zoek naar de sporen van hun vader.
Van de maker van **A Family Affair**.

9 APRIL IN DE BIOSCOOP

BANTAMFILM.NL

EDDARDO LEO TERESA SAPONANGILO JAVIER FRANCESCO LEONI

PER TE

A FILM BY ALESSANDRO ARONADIO

"SUBTIEL, ONTROEREND EN
HARTVERWARMEND!"
- Moviemag

VANAF 2 APRIL IN DE BIOSCOOP

NAAR EEN WAARGEBEURD VERHAAL

WHITE

MARYA
IMBRO

MIKHAIL
SENKOV

A FILM BY
ELSA KREMSER AND LEVIN PETER

SNAIL

VANAF 16 APRIL IN DE FILMTHEATERS

EN OP **picl**

L'ENGLOUTIE DE GEEST VAN VOORUITGANG TUIMELT

Hoog in de winterse bergen ontspint zich dit zintuiglijke *folk mystery*, dat in het mysterie een raadsel verborgen houdt.

DOOR SASJA KOETSIER

Die paar uur dat de zon er boven de bergkam uitkomt, worden gekoesterd in het gehucht in de Hautes-Alpes waar een piepjonge onderwijzer hartje winter arrieviert. Op een warme zwerfkei liggen twee jonge mannen languit de zonnestralen op te drinken. Niet veel later kleuren de besneeuwde hellingen alweer blauw, in aanloop naar de volgende lange, koude winternacht.

Een groot deel van *L'engloutie* speelt zich af in het (half)duister, slechts plaatselijk verlicht door de gloed van een haardvuur of olielamp. Juf Aimée Lazare heeft de missie om ook zelf verlichting te brengen in deze uithoek van de Republiek, een analfabete gemeenschap waar haar Frans in feite een buitenlandse taal is. Zelfs de koeien loeien er in het Occitaans.

We schrijven 1899: een nieuwe eeuw staat op het punt van aanbreken, en de wereld waar Aimée vandaan komt, gloeit van vooruitgangsoptimisme. Maar hoog in de besneeuwde bergen geven haar kennis en overtuigingen haar weinig vaste grond onder de voeten. Tegenover de fysieke zelfverzekerdheid van

die zonnebadende jongens staat Aimée's onhandige gestuntel in de sneeuw. Aan haar terugkerende valpartijen komt pas een einde nadat een dorpsgenoot zwijgend haar voeten beetpakt en haar schoenzolen met nagels beslaat. Zoals je doet met een paard.

DODE VERHALEN

Er komt wel meer ten val hoog op deze berg, waarvan in het winterseizoen de meeste vrouwen wegtrekken om als meid te werken bij de burgerij in het lageregelegen dorp, en waar voor jonge mannen altijd de droom lonkt van een overzees bestaan. Tijdens een schrijfles sneuvelt Aimée's buste van Marianne, dat symbool van de natie en de waarden van de Verlichting. Niet veel later wordt zij ervan beschuldigd de volksverhalen die de dorpingen elkaar op donkere avonden vertellen, dood te maken door ze in haar schriftje 'op te sluiten'.

Het zijn subtiele hints dat de volksverheffing die juf Lazare voor ogen staat misschien niet zo'n eenduidig ideaal is. En een ontmoeting van culturen geen

eenrichtingsverkeer. Want met al die verse indrukken rijpen in Aimée nieuwe verlangens en sensaties, waarvan de kracht buiten haar controle lijkt te liggen.

Theater- en filmmaker Louise Hémon maakte tot nu toe vooral experimentele films op het snijvlak van fictie, performance en documentaire. *L'engloutie* is haar speelfilmdebuut, waarin iets van die hybride praktijk doorschemert. De schaarse belichting van interieurscènes scherpt het oor en geeft andere zintuigen volop de ruimte om te hallucineren: de warme koeienlijven in de hut die Aimée krijgt toegewezen kun je nauwelijks zien maar des te beter horen, en ruiken, en voelen. Dat zintuiglijke maakt *L'engloutie* ('zij die meegesleurd/verzwolgen wordt') tot een kijkervaring waar je je ook zelf door kunt laten opslokken. Wilt laten opslokken.

In haar rijke, wonderschone en daarbij bijzonder geestige film roept Hémon een wereld op aan de rand van de beschaving: mysterieus, bevreemdend, sensueel. De betoverende score van Émile Sornin, die zang vermengt met traditionele akoestische en vroege elektronische instrumenten, speelt een belangrijke rol in het oproepen van die wereld. Van de stemmen die in de begincène als ijspegels tussen de bergwanden galmen tot een sleutelscène op oudejaarsavond, waarin een draailier, een viool en wat percussie een trance oproepen met de allure van hedendaagse techno.

MYSTIEKE BAND

Rond die oudejaarsavond neemt de film een intrigerende wending. Wat tot dat moment nog een historisch drama leek, verandert in iets ongerijmders: er groeit een mystieke band tussen Aimée en de bergen, ook al is zij zich daar niet van bewust.

In *L'engloutie* straalt ieder personage, de door Galatea Bellugi vertolkte Aimée voorop, de onschuld uit van een kind. Wat weer past bij het gevoel dat de film zelf een soort volksverhaal vertelt; iets waar het klassieke, bijna vierkante beeldformaat ook aan bijdraagt. Deze film is folkhorror zonder de horror. Of eerder een *folk mystery*, dat zijn mysterie intact laat. Als een levend verhaal dat keer op keer verteld kan worden, omdat het een eeuwig raadsel bevat: hoe te ontsnappen aan een ingesloten narratief.

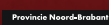
L'ENGLOUTIE FRANKRIJK, 2025 | REGIE LOUISE HÉMON | MET GALATÉA BELLUGI, MATTHIEU LUCCI, SAMUEL KIRCHER | 98 MINUTEN | DISTRIBUTIE LUMIÈRE | TE ZIEN VANAF 16 APRIL, OOK VIA [picl.nl](https://www.picl.nl)

NAVIGEREN DOOR HET INBURGERINGSDOOLHOF
KLANTREIS
VANAF 23 APRIL IN DE FILMTHEATERS

KLANTREISFILM.NL

een film van
TON VAN ZANTVOORT

COBOS FILMS IN CO-PRODUCTION WITH VPRO PRESENT

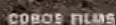
THE SHIPWRECKED

A FILM BY DIEGO GUTIÉRREZ IN COLLABORATION WITH EDITOR ALBERT MARKUS

IN DARK TIMES, LOOK FOR SOMETHING TO CLING TO.
IT MIGHT HELP YOU STAY AFLOAT.

VANAF 23 APRIL IN DE FILMTHEATERS

de Indische tafel

jongens van de Japanse kampen

een film van Pieter van Huystee

NU TE ZIEN IN DE FILMTHEATERS

MEES PEIJNENBURG OVER A FAMILY

OP DE SET VAN A FAMILY

In het gevoelige scheidingsdrama *A Family* kiest Mees Peijnenburg ervoor een scheiding niet vanuit het perspectief van de ouders, maar vanuit dat van hun twee kinderen te laten zien. “De kinderen moeten uiteindelijk volwassen beslissingen nemen.”

DOOR MARICKE NIEUWDORP

‘HET GROEIDE UIT TOT EEN VERHAAL VAN ONS ALLEMAAL’

Elf minuten te laat arriveert een pas gescheiden moeder met haar twee kinderen bij de flat van hun vader. Direct beginnen de twee volwassenen op straat te bekvechten over gemaakte afspraken en wie welke rechten heeft. De twee kinderen om wie het eigenlijk zou moeten gaan, worden over het hoofd gezien. Ze lopen met hun tassen en hun ziel onder hun arm naar boven. De moeder, gespeeld door Carice van Houten, slingert haar ex-geliefde (Pieter Embrechts) nog na: “Als je zo graag bij je kinderen wilt zijn, ga dan naar binnen, lul!”

Het is voor kinderen uit gebroken gezinnen, maar ook voor ouders die zelf in scheiding liggen of gelegen hebben, slechts een van de vele, pijnlijk herkenbare situatieschetsen in het scheidingsdrama *A Family*.

Mees Peijnenburg (*Paradise Drifters*, 2020) liep al enige tijd rond met het idee een film te maken over een familie die uit elkaar valt. Samen met scenarist Bastiaan Kroeger (*Pink Moon*, 2022) en producent Iris Otten (*Paradise Drifters*) werkte hij zijn plan uit. “Wat begon als iets persoonlijks, groeide organisch uit tot een verhaal van ons allemaal. Telkens als we erover spraken of de film ergens presenteerden, kwam er weer een ander persoonlijk verhaal naar boven.”

Peijnenburg zag voorbeelden genoeg van echtscheidingsdrama's die een gevoelige snaar wisten te raken, zoals *Kramer vs. Kramer* (Robert Benton, 1979), *Marriage Story* (Noah Baumbach, 2019) of *A Separation* (Asghar Farhadi, 2011). “Maar die zijn allemaal geschreven vanuit het perspectief van de ouders. We wilden ruimte maken voor de pijn en het verdriet waar kinderen doorheen gaan. Zij moeten in zo'n situatie opeens heel volwassen beslissingen

nemen, terwijl de ouders zich ondertussen vrij kinderlijk gedragen in hun wanhoop en verdriet.” Dat zijn gevoelens die Peijnenburg overigens begrijpt: “Het soms manipulatieve gedrag van de ouders is geen kwaadwillendheid, maar komt vanuit wanhoop, pijn en complexe angst. Het komt voort uit verdriet over iets wat ooit heel mooi was.”

Het eerste deel van *A Family* volgt de gesloten tiener Nina (Celeste Holsheimer) in haar dagelijks leven vlak na de scheiding. In het tweede hoofdstuk ligt het perspectief bij haar jongere broertje Eli (Finn Vogels). Peijnenburg: “Elk hoofdstuk kleurt de kinderen, de vader en moeder anders in. Op deze manier zie je per hoofdstuk waar de kinderen doorheen gaan, als spiegels tegenover elkaar.”

VULKAAN

De casting van de kinderen was “de hartslag” van de film voor Peijnenburg. “Het is een van de allerbelangrijkste aspecten van het filmtraject voor mij. Waar ik naar zoek tijdens een casting? Niet naar een goed gespeelde scène, maar naar een emotionele aanraking. Bij Finn voelde ik gelijk een verhaal. Hij wil, hij kan en durft bij bepaalde gevoelens te komen – helemaal vanuit zichzelf. Daar hoef ik als regisseur alleen maar ruimte voor te geven. Met Celeste hetzelfde, zij heeft precies dat vuur en gevaar in zich waar ik naar zocht. Tienermeisjes die zich in films schreeuwend, woedend en krabbend manifesteren, hebben we vaker gezien. Ik probeerde die vulkaan, die daar vanzelfsprekend in zit, bewust binnen te houden – wetend dat die ooit gaat ontploffen. Zo'n tienermeisje is interessant als personage. Ze wil zelfstandig en volwassen

zijn, maar tegelijkertijd is ze ergens ook nog steeds kind. Dus die zit op een heel mooi raakvlak van verschillende fases en emoties.”

Het leven van deze ouders en hun kinderen speelt zich deels af bij de vader, in hun oude, gezellige appartement waar ze ooit met z'n viertjes woonden. Een ander deel van hun tijd brengen ze door in een lege, kille flat waar ze met hun moeder naar zijn uitgeweken. “Die huizensituatie is een onderdeel van de scheiding van deze ouders. Ze ruziën over wie er in het huis mag blijven waar ze altijd gewoond hebben. Wie heeft daar recht op?”

De locaties die Peijnenburg selecteerde, lagen bewust in verschillende wijken, zodat er transport nodig was tussen de plekken en er dus een letterlijke afstand was. “Het voelt als weggerukt worden uit een vertrouwd bestaan, terwijl het nieuwe nog geen echte basis heeft. Het ene huis staat midden in het leven, in de reuring en in het stedelijke, die andere flat in een buitenwijk vormt daarop in alles een contrast.”

Dat *A Family* bij publiek met scheidingservaring vol in de roos schiet, noemt Peijnenburg het “grootste compliment”. Dat gezegd hebbende, voert hij beslist geen betoog tegen scheidingen. “Ik ben heel erg voor scheiden. Blijf vooral niet bij elkaar in een liefdeloze relatie. Daarom gaat het in de film bewust niet over wát is er gebeurd, of waarom, maar over hóe mensen uit elkaar gaan. Probeer dat zo goed mogelijk te doen.”

A FAMILY NEDERLAND, 2026 | REGIE MEES PEIJNENBURG | MET FINN VOGELS, CELESTE HOLSHEIMER, CARICE VAN HOUTEN | 90 MINUTEN | DISTRIBUTIE CINÉART | TE ZIEN VANAF 2 APRIL

MURIEL D'ANSEMBOURG

MURIEL D'ANSEMBOURG OVER *TRULY NAKED* 'DIE SCHAAAMTE, DAAR MOETEN WE VANAF'

Truly Naked is een geweldige, hedendaagse *conversation starter* over mainstream porno. Want waar blijft de intimiteit? En waar zit de schaamte? "Ik wil dat sekswerkers de film kunnen zien zonder dat ze zich veroordeeld voelen."

DOOR KEES DRIESSEN

"Het klinkt misschien raar gezien mijn film, maar ik kijk zelf eigenlijk niet echt porno. Maar ik vond wel dat ik mijn huiswerk moest doen, dus ik heb de afgelopen jaren heel veel gezien. Ik ging echt *down the rabbit hole*. Op een gegeven moment begon ik erover te dromen; ik werd een keer 's nachts schreeuwend wakker, omdat hardcore beelden met jonge vrouwen die tot het uiterste worden gedreven mijn onderbewuste binnenkwamen. En ook overdag zag ik het overal. Dan stond ik in de rij in de supermarkt en schoot door mijn hoofd in wat voor pornoscenario een kassamedewerker zou spelen. Ik zag ineens alle vrouwen door die *porn gaze*."

Aldus Muriel d'Ansembourg, de Nederlandse regisseur van het grappige, pijnlijke, heftige en warme *Truly Naked*, die ik spreek op de Berlinale. Daar was veel *buzz* rondom haar speelfilmdebuut over een tienerjongen die in het kleinschalige pornobedrijfje van zijn vader de camera hanteert en intussen verliefd wordt op een feministisch ingestelde klasgenoot die hem blootstelt aan een intiemere vorm van contact.

Maar denk nu niet dat *Truly Naked* een eendimensionale aanklacht is tegen de gevaren van het genre. De film biedt juist een tegenwicht tegen het type christen-fundamentalistische verkettering die porno wil verbieden en performers wil 'redderen' (waartegen sekswerkers de kernachtige slogan '*Rights, Not Rescue*' gebruiken). Om los te komen van die clichés, was voor D'Ansembourg de samenwerking essentieel met de professionele pornoperformer Alessa Savage, die niet alleen een belangrijk personage speelt in *Truly Naked* (nadat ze hun samenwerking hadden geoefend met de

korte film *Fuck-a-Fan*, 2024), maar ook als adviseur optrad.

"Tijdens mijn research keek ik ook veel documentaires", vertelt D'Ansembourg. "Maar sommige hebben een agenda. Ik keek ze en dacht: oké, zo gaat het dus. Maar toen ik Alessa leerde kennen, en met haar over de *industry* sprak, zei ze: 'Die documentaires vertellen je niet het hele verhaal. Als je met de goede mensen werkt, kan het heel leuk zijn. Ja, de seks kan zwaar zijn. Het is niet altijd makkelijk of prettig.

'Als je nog aan het begin staat van het ontdekken van seks, kan hardcore porno een verwarrende invloed hebben. Het zijn complexe tijden voor jonge mensen.'

Maar er wordt ook veel gelachen op de set. We kunnen samen echt lol hebben. En ik voel me door hen geaccepteerd, wat niet altijd het geval is in het dagelijkse leven! Wat goed was om te horen, want ik had nogal een duister beeld gekregen. Terwijl ik ook echt wil dat sekswerkers *Truly Naked* kunnen zien zonder dat ze zich veroordeeld voelen."

VOORBIJ CLICHÉS

Savage speelt de levendige performer Lizzie, met wie de alleenstaande vader Dylan thuis pornoscènes opvoert die worden gefilmd en gemonteerd door zijn tienerzoon Alec, voor wie Lizzie, in afwezigheid van zijn overleden moeder, als een soort oudere zus fungeert. In dit alternatieve gezin wordt Alecs klasgenoot Nina geïntroduceerd, die met haar tegelijk nieuwsgierige en kritische blik het toch al wankelende systeem – de website waarop ze hun scènes plaatsen levert steeds minder op, Dylan wordt een dagje ouder en ze staan onder druk om steeds extremer materiaal te creëren – een extra zetje geeft.

D'Ansembourg: "Het eerste beeld dat ik had was van een pornoscène waarbij de camera naar beneden beweegt en je ziet dat hij wordt vastgehouden door een tiener. En daarna bedacht ik: wat als hij een relatie heeft met de mensen die hij filmt? Dat het gaat om iemand die hij kent, die hij vertrouwt, die hem dingen leert en tegen wie hij opkijkt?"

Dat leverde het uitgangspunt voor een dramatisering, die nodig was om de bekende vraag naar het effect van al die pornobeelden op jongeren nieuw leven in te blazen. "Toen ik me in porno ging verdiepen was ik al een volwassen vrouw met een seksleven. En als je je eigen seksualiteit al kent, dan, ja, prima. Maar als je nog aan het begin staat van het ontdekken van seks, kan hardcore porno een heel verwarrende invloed hebben. Niet dat ik denk dat iedereen er problemen door krijgt, maar het zijn zeker complexe tijden voor jonge mensen."

Porno is een soort World Wrestling Entertainment, zoals Savage het omschreef in een interview met *Variety*: net zo min als die theatrale 'sport' een goed beeld geeft van echte gevechten, biedt mainstream porno een instructief beeld van echte seks. En daar zijn beide vormen van entertainment natuurlijk ook niet voor bedoeld. Het mooie van *Truly Naked* is, dat de film voorbij die clichés gaat en de betrokken individuen genuanceerd benadert.

Met dank aan de chemie tussen de vier hoofdpersonages. Niet alleen druipt de verliefdheid tussen Nina en Alec van het doek (gespeeld door twee nieuwkomers, Safiya Benaddi en Caolán O'Gorman, van wie we ongetwijfeld meer gaan horen), ook heeft Alec een intense band met zijn vader, die weliswaar op één niveau "a misogynistic piece of shit" is (zoals acteur Andrew Howard zijn personage in een interview noemde), maar op een ander niveau onvoorwaardelijk van Alec houdt en ook gewoon een arme sappelaar is die financieel het hoofd boven water probeert te houden. Wat Lizzie begrijpt, zonder dat ze alles goedkeurt. Net zoals Nina en Lizzie geloofwaardig bonden rond Lizzie's activistische T-shirts ("I didn't come from your rib, you came from my vagina"), zonder dat Nina opeens al haar kritiek vergeet. Al is ze wel gevoelig voor Lizzie's argument dat de problemen die spelen niet het gevolg zijn van porno an sich, maar van het patriërchaat – dat natuurlijk ook binnen porno bestaat.

INTIMITEIT

Net zoals het bestaat binnen Hollywood, en hoe dáár seks wordt verbeeld. "Toen ik jong was, films keek en nog niets van seks wist, dacht ik dat seks ging over twee mensen die een beetje rondolden, ze hebben allebei een orgasme en verder wordt er niks aangeraakt", vertelt D'Ansembourg. "Het ging allemaal heel snel en meestal hadden ze ook hun ondergoed nog aan. Maar als je het dan zelf gaat doen, merk je, oh, daar komt meer aan te pas – ik weet niet hoe zij zo snel een orgasme bereikt, maar zo zit ik niet in elkaar. En dat soort beelden, daar moeten we vanaf. Want je

gaat als je jong bent aan jezelf twijfelen: wat doe ik verkeerd?"

Anders gezegd: het gaat hier om een veel breder maatschappelijk probleem van omgang met seksualiteit. Alecs verkenning van intimiteit en mannelijke kwetsbaarheid gaat in *Truly Naked* daarom hand in hand met het overwinnen van schaamte over zijn ervaring met pornografie: zich blootgeven aan Nina en niet langer het werk van zijn vader en Lizzie publiekelijk loochenen zijn twee kanten van dezelfde medaille.

Waarmee *Truly Naked* impliciet uitkomt op dezelfde boodschap die Salt-N-Pepa ons al in 1991

meegaf: "Let's talk about sex, baby. Let's talk about you and me. Let's talk about all the good things and the bad things that may be." Een boodschap die dus niet nieuw is, maar het nog altijd verdient herhaald te worden.

D'Ansembourg: "We moeten wat eerlijker worden rondom seks. Ik krijg momenteel al die vragen over porno van journalisten, maar als ik dan vraag: 'Kijk je zelf porno?', gaan sommigen sputteren: 'Ja, nee, nou...! Terwijl ik echt bijna niemand heb gevonden die het nog nooit heeft gezien. Die schaamte, daar moeten we van af." **fk**

TRULY NAKED

De maagd op de pornoset

In haar speelfilmdebuut *Truly Naked* benadert Muriel d'Ansembourg een potentieel controversieel onderwerp – tieners en porno – op gevoelige en genuanceerde wijze.

Natuurlijk: de expliciet seksuele elementen van *Truly Naked* trekken als eerste de aandacht. Dat weet maker Muriel d'Ansembourg ook maar al te goed – zie de titel; zie de prikkelende poster; zie het visueel én inhoudelijk sterke openingsbeeld van een vrouwenlichaam dat goud geverfd wordt. Een scène met een octopus zal bij de nazit vele tongen losmaken.

Maar in de kern vertelt *Truly Naked*, dat

op de afgelopen Berlinale werd geselecteerd voor de debuutcompetitie Perspectives en vorige maand haar Nederlandse première had op festival Movies that Matter, een klasieke coming-of-age. Tiener Alec (gespeeld door debutant Caolán O'Gorman) moet zich losmaken van zijn vader en bepalen waar hij zelf staat in het leven.

Alleen: vader Dylan (Andrew Howard) is pornoproducent en zelf de hoofdrolspeler in zijn producties. Alec groeide op rond de pornosets waar zijn ouders hun films maakten. Inmiddels is zijn moeder overleden en werkt Alec voor zijn vader als cameraperson en editor. De vroege en veelvuldige blootstelling aan hardcore seksuele handelingen, terwijl

hij zelf nota bene nog maagd is, heeft Alecs seksuele ontwikkeling in de weg gestaan. Dat komt op scherp te staan als er iets opbloeit tussen hem en zijn feministische klasgenoot Nina (Safiya Benaddi).

Alecs zoektocht naar zelfstandigheid wordt echter niet alleen ingegeven door Nina. Ook het gedrag van zijn vader is een katalysator. Voor een pornoacteur is Dylan oud aan het worden, de inkomsten lopen terug, dus als een kat in het nauw maakt hij rare sprongen. Hij gaat over grenzen, zijn eigen maar ook die van anderen, en zoekt steeds grotere extremen op. Ziedaar die octopus.

Juist uit het ondanks alles afgewogen en empathische beeld dat *Truly Naked* geeft van Dylan, blijkt dat het D'Ansembourg niet simpelweg te doen is om een veroordeling van de porno-industrie. Ze is zeker niet blind voor de uitwassen ervan, maar de film geeft ook ruimte aan een vaardig verdediger, in het

personage gespeeld door pornoacteur Alessa Savage, met wie de regisseur ook al samenwerkte voor haar prijswinnende kortfilm *Fuck-a-Fan* (2024).

Meer dan over porno gaat de film over wat Alecs ervaringen daarmee doen met zijn beleving van seks en intimiteit. Twee dingen die voor hem aan het begin van de film nog volledig van elkaar gescheiden zijn, en waartussen hij de samenhang gaandeweg ontdekt. Daarin is hij weliswaar een extreem geval, maar zeker niet uniek – voor jongeren van nu is pornografisch materiaal meer alomtegenwoordig dan ooit.

JOOST BROEREN-HUITENGA

TRULY NAKED VERENIGD KONINKRIJK/
NEDERLAND/BELGIË/FRANKRIJK, 2025 | REGIE MURIEL
D'ANSEMBOURG | MET CAOLÁN O'GORMAN, ANDREW
HOWARD, SAFIYA BENADDI | 102 MINUTEN |
DISTRIBUTIE PARADISO | TE ZIEN VANAF 23 APRIL

DAVID VERBEEK EN JESSICA REYNOLDS 'IEMANDS VERHAAL VÓÓR HEN VER

Drie dierennamen figureren in de titel van David Verbeeks nieuwste film: een weerspannige fabel die zichzelf in de staart bijt. “Het hele punt van deze film is: misschien is de mensheid niet het centrum.”

DOOR SASJA KOETSIER
PORTRET ANDRÉ BAKKER

Vlak voordat ze de film op IFFR voor het eerst aan het Nederlandse publiek toonden, ontmoette ik regisseur David Verbeek en hoofdrolspeler Jessica Reynolds om met hen te spreken over *The Wolf, the Fox and the Leopard*, een eco-apocalyptisch sprookje dat zich deels afspeelt op een afgeschreven boorplatform. Hoewel er onder meer een opvallende rol is voor filmauteur Naomi Kawase, steelt Reynolds (*Kneecap*, 2024) de show. Op spectaculaire wijze transformeert zij in de film van een wolfskind tot een perfect op de normen van de hedendaagse consumptiemaatschappij afgerichte jongvolwassene, met een zweem van Scarlett Johanssons alien in *Under the Skin* (2013). Op de vraag wat haar eerste gedachte was toen ze het script onder ogen kreeg, antwoordt ze: “Dit wordt verschrikkelijk, of echt heel interessant.”

Voor Verbeek is het zijn grootste productie tot nu toe, en op het eerste gezicht betreedt hij met deze film weer heel nieuw terrein. Toch vallen er lijnen te trekken naar films als *RU There* (2010), *How to Describe a Cloud* (2013) en *Full Contact* (2015), films die onze relatie onderzoeken met de wereld waarin we leven, en de lagen van taal en technologie die we tussen onszelf en de realiteit plaatsen.

“De kiem van deze film was dat ik ontzettend geïnteresseerd was in wolfskinderen”, vertelt hij als ik naar die terugkerende thematiek in zijn films verwijs. “Wat is de essentie van mens-zijn, als je de programmering

achterwege laat? Wat zou zo’n verhaal nú betekenen, met ons evoluerende begrip van de voetafdruk van onze samenleving op de planeet? En hoe ziet de confrontatie eruit tussen dat pure, aangeboren gevoel van zijn dat zij heeft en onze wereld die gedreven wordt door narratieven? De film legt meedogenloos bloot dat narratie, en vooral iemands verhaal vóór hen vertellen, een daad van geweld is. Haar omstandigheden in de natuur zijn wreed, traumatiserend. Maar wat daar niet was, is *storytelling*. Ze hoefde geen verhaal te maken van haar leven, het gebeurde gewoon. Dat was waar we in de performance vooral aan werkten: Jessica moest die staat bereiken.”

Hoe deed je dat, Jessica? JR: “Meditatie, en improvisaties – een uur lang alleen in het bos, een mango etend met mijn handen, het bos helemaal tot me door laten dringen. Ik keek naar de bomen vanuit een hoek waar onder ik ze nog nooit had gezien, ik zag hoeveel diepte er is in de tekening op een stuk schors, of een blad. Het brengt je terug naar iets kinderlijks, alles is zó interessant en opwindend. Het was pure aanwezigheid. Compleet het tegendeel van de wereld van nu.

“Ik kreeg een hoop vrijheid en tijd om verschillende delen van het personage op te bouwen. Een ervan was gebaseerd op mijn twee jaar oude neefje, een ander op een vrouw die een hersenbloeding had gehad. Me baseren op een kind van twee dat als een

spons de wereld opzuigt was waarschijnlijk de meest simpele, directe keuze. Ik observeerde bijvoorbeeld dat kinderen tussen nul en twee jaar altijd hun mond open hebben. Later leer je je mond netjes dicht te doen, maar mijn personage zou dat nooit geleerd hebben. Het was een kwestie van de lelijkheid toelaten, en puur instinct.”

Klinkt heel bevrijdend, zo’n proces. JR: “Het was schitterend! Het heeft me geopend, veranderd – ten goede. Al is het wel lastig om het vast te houden.”

Je trok ook een week lang op met een roedel wolven. Wat stak je daarvan op? JR: “Wolven worden erg gestigmatiseerd, daardoor vond ik het eerst eng. Maar al na vijf minuten was ik alleen nog maar vol ontzag voor ze. Ik wilde hun bevestiging, ik wilde dat ze me in de groep opnamen en ik probeerde uit te vinden waar ik in de hiërarchie paste. Die week was een van de belangrijkste weken van mijn leven. De wolven leren kennen was een sprookje op zich.”

De film zelf kun je een modern sprookje noemen, of een fabel – het is lastig om niet in verhaalvormen te denken. David, hoe stel je dat mechanisme ter discussie in een film die zelf ook weer een verhaal vertelt? DV: “Mijn aanpak was: het publiek iets te laten zien dat al hun ideeën over vertelstructuur afbreekt. Door de film te beginnen met een valse protagonist en met een verteller in een taal die niet de eigenlijke taal van de film is. Waar de film naartoe gaat, verschuift telkens. En uiteindelijk moet onze hoofdpersoon de verteller doden, het verhaal zelf doden.

“Het hele onderwerp van onze relatie met de natuur en klimaatverandering vraagt om een compleet

OVER THE WOLF, THE FOX AND THE LEOPARD TELLEN IS EEN DAAD VAN GEWELD'

DAVID VERBEEK EN JESSICA REYNOLDS

andere manier van denken. Het narratief waarin wij als mensen onze balans met de natuur gaan hervinden zet ons opnieuw in het middelpunt van het verhaal. Het hele punt van deze film is: misschien is de mensheid niet het centrum. Jessica's personage stond voor mij altijd voor de natuur. Ik laat zien dat een 'natuurlijke' mens waarschijnlijk geen mens wil zijn op onze voorwaarden, maar op haar eigen voorwaarden. Misschien ziet dat er niet uit zoals wij het zouden willen.

Maar als je het over klimaatverandering wil hebben, is het nodig dat mensen zich ongemakkelijk gaan voelen over onze hele manier van denken. Daarom is het een radicale film."

Vertaalt je gevoel van urgentie over dit onderwerp zich ook naar de manier waarop je de film hebt gemaakt? DV: "Ik denk dat we er in dat opzicht slecht op staan, want we hebben deze film helemaal niet klein of lokaal gemaakt,

we vlogen voortdurend overal heen. Ook omdat het systeem op die manier is georganiseerd. Als je een film wilt maken met een groter budget, dan ben je afhankelijk van coproductie, met de verplichting om dit hier, en dat daar uit te geven. Een film als deze maken op een gelokaliseerde manier kan niet.

"We hebben wel wat geprobeerd, maar het zou hypocriet zijn om te zeggen dat we echt ons best hebben gedaan om onze voetafdruk te beperken. Als ik naar mijn eigen leven kijk, ben ik ook niet iemand die geen vliegtuigen neemt. Mijn leven is verdeeld tussen Europa en Azië – dat is hoe ik voel dat ik mijn leven moet leven. Maar wat we met de film proberen te doen is het tot onderwerp maken. Als de film mensen erover aan het denken zet, hoop ik dat het doel de middelen heiligt.

"Ik denk dat de film op een bepaalde manier nu relevanter en noodzakelijker is dan toen we hem aan het maken waren, juist omdat het hele probleem van klimaatverandering uit het openbare discours is verdwenen. We hebben het nu, opnieuw, alleen nog maar over elkaar opblazen. En over AI, waar we hard naar toe bewegen, maar wat natuurlijk enorme hoeveelheden water en stroom verbruikt. Wat betreft klimaatverandering is er zo'n overweldigende *push* in de verkeerde richting dat ik het heel moeilijk vind om te denken dat ik iets kan doen als ik een energiezuinige lamp inschroef. Daarom hoop ik – daarom wil ik heel graag denken – dat deze film op zijn minst iets openbreekt in de hoofden van mensen. Iets wat niet specifiek gaat over dat je vegetarisch moet zijn of zus of zo moet doen, maar van je vraagt dat je er echt over nadenkt. Als we de klimaatcrisis willen tackelen is er een spirituele verschuiving vereist. Helaas is dat absoluut niet aan het gebeuren." **fk**

THE WOLF, THE FOX AND THE LEOPARD Alice leert voor mens

De nieuwe speelfilm van David Verbeek is een intrigerend modern sprookje, waarin een jonge vrouw die opgroeit tussen de wolven zich moet verhouden tot een wereld die inherent betekenisloos is.

Eten warm je op in de magnetron. Kleren was je eens in de zoveel tijd na het dragen. Ondergoed elke dag. En als er 's avonds niks te doen is, kun je de tv aanzetten. Het menselijke leven: even eenvoudig als vervreemdend.

Voor Alice zijn deze leefregels geen vanzelfsprekendheden. *The Wolf, the Fox and the Leopard* verklaart (prettigerwijs) niet hoe het

komt dat zij tussen de wolven is opgegroeid, maar dat is ze dus. Als beest tussen de beesten wordt ze gevonden en overgebracht naar een wetenschappelijk lab. Om van daaruit weer bevrijd – of gekidnapt – te worden door twee activisten die haar als 'uitverkorene' meenemen naar hun 'zeepaleis', een verlaten boorplatform waar ze het einde der tijden lijken af te wachten.

De nieuwe speelfilm van David Verbeek is een intrigerend modern sprookje. In wat voor wereld deze zich precies afspeelt, blijft wat onduidelijk. Het klimatologische onheil en de gevaren van 'de oude wereld' krijgen

we vooral mee vanuit het blikveld van sektarische complotdenkers. Maar wanneer Alice in de derde akte de 'oude' mensenwereld dan eindelijk betreedt als jonge vrouw die ogenschijnlijk normaal als caissière werkt en autorijlessen volgt, blijft de grondtoon unheimlich.

Net als in Verbeeks eerdere werk, zoals zijn nepobaby-vampierenfilm *Dead & Beautiful* (2021), moeten de personages in *The Wolf, the Fox and the Leopard* zich verhouden tot eenzaamheid en existentiële leegte. Ze moeten overeind blijven in een wereld die inherent betekenisloos is. Dat uit zich onder andere in een klinische vormgeving, die sterk contrasteert met de tastbare, modderige omgeving waar Alice als wolf leefde.

Toch is het te simpel om de *The Wolf, the Fox and the Leopard* te beschouwen als een verbeelding van de ideeën van Jean-Jacques

Rousseau over de gelukkige staat van de pre-gecivileerde mens. De dierlijke Alice (wát een performance van Jessica Reynolds) ziet zich uiteindelijk gesteld voor een heel moderne vraag: hoe construeer je je eigen identiteit? Dat juist de verteller (een rol van Japanse filmgrootheid Naomi Kawase) er op beestachtige wijze aan moet geloven, is betekenisvol. Door haar verteller op te eten, maakt Alice zich meester van haar eigen verhaal. Wordt ze eindelijk mens.

DEVI SMITS

THE WOLF, THE FOX AND THE LEOPARD
NEDERLAND/KROATIË, 2025 | REGIE DAVID VERBEEK |
MET JESSICA REYNOLDS, NICHOLAS PINNOCK, MARIE
JUNG | 125 MINUTEN | DISTRIBUTIE GUSTO | TE ZIEN
VANAF 16 APRIL, OOK VIA picl.nl

'EEN KRACHTIGE LAWINE VOL GEHEIMEN EN MYSTERIE'

TÉLÉRAMA

L'ENGLOUTIE

QUINZAINÉ
DES CINÉASTES
CANNES 2025

[THE GIRL IN THE SNOW]

DE STANDAARD

EEN FILM VAN
LOUISE HÉMON

GALATEA
BELLUGI

MATTHIEU
LUCCI

SAMUEL
KIRCHER

VANAF 16 APRIL
IN DE BIOSCOOP

HET MEISJE MET HET RODE HAAR

CHRIS BROUWER PRESENTEERT

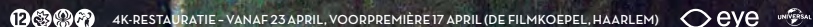

een film van BEN VERBONG

RENÉE SOUTENDIJK
als HANNIE SCHAFT

met PETER TUINMAN LOES LUCA ADRIAN BRINE eva
scenario BEN VERBONG en PIETER DE VOS muziek NICOLA PIOVANI
geproduceerd door CHRIS BROUWER en HAIG BALIAN fotografie THEO VAN DE SANDE

GEBASEERD OP DE ROMAN 'HET MEISJE MET HET RODE HAAR' VAN THEUN DE VRIES uitgegeven door QUERIDO
PANAVISION laboratorium CINECO CV © MOVIES FILMPRODUCTIONS BV 1981 uitgebracht door METEOR FILM soundtrack op LP en Musicassette (WEA Productions)

F

FRAMED

7-10 May
International Animation Film Festival
in Forum Groningen

forum.nl/framed

GHOST ELEPHANTS Herzogiaanse mythe

Werner Herzog vindt een prachtige personificatie van zijn eigen avonturiersgeest in bioloog Steve Boyes, die in Angola zoekt naar een mythische olifantensoort.

Om aandacht zat Werner Herzog de afgelopen jaren in Nederland niet verlegen, mede dankzij tentoonstelling en retrospectief *The Ecstatic Truth*, die Eye Filmmuseum in 2023 aan hem wijdde. Maar het is inmiddels wel bijna tien jaar geleden dat er een nieuwe film van hem in de Nederlandse bioscopen draaide – de laatste was *Lo and Behold* (2016), zijn documentaire duik in de digitale wereld. Latere films als *Salt and Fire* (2016), *Family Romance, LLC* (2019) en *Fireball* (2020) gingen direct naar streaming of draaiden alleen op festivals.

Dat zijn nieuwe film *Ghost Elephants* nu wel weer de zalen haalt, hangt er misschien mee samen dat Herzog er weer eens echt eentje te pakken heeft. Zo'n hoofdpersoon die zich ergens in heeft vastgebeten, op het maniakale af. Die een obsessie blijft volgen,

hoe diep die ook het oerwoud in leidt. Die zich niet door voorzichtiger stemmen van de wijs laat brengen.

In de opening van *Ghost Elephants* wordt de Zuid-Afrikaanse bioloog en natuurbeschermers dr. Steve Boyes nog 'gewoon' in de aula van een natuurhistorisch museum geïn-

terviewd. Zijn bushman-outfit valt nogal uit de toon bij het statige pand; de combinatie roept direct oud-koloniale connotaties op. Maar meer nog valt op dat er soms een wat verwilderde blik in zijn ogen sluipt. En dan moet zijn expeditie naar de meest afgelegen hooglanden van Angola nog beginnen.

GHOST ELEPHANTS

Boyes vertelt in dat museum over een mythische olifantensoort, groter dan de olifanten die we kennen – achter hem staat een imposant model exemplaar opgesteld. Er wordt al decennia getheoretiseerd over een kudde, op basis van verhalen en af en toe een pootafdruk, maar deze 'spookolifanten' zijn nog nooit op beeld vastgelegd. Dat is dus Boyes' doel, en Herzog reist met hem mee.

Boyes neemt zijn eigen team mee, experts en wetenschappers van over de hele wereld, maar wordt vooral ook bijgestaan door een groep lokale spoorzoekers onder leiding van oude rot Xui. Ook daar duiken de visuele codes, en ogenschijnlijk ook de machtsverhoudingen uit koloniale tijden weer op.

Boyes jaagt echter niet op de olifanten om ze te overheersen, zoals zijn koloniserende voorvaders, maar om ze op beeld vast te leggen en, als het even kan, te beschermen tegen de mensheid die steeds meer terrein inneemt. Tussen de regels door laat Herzog *Ghost Elephants* een soort zwanenzang zijn voor het type avonturier dat Boyes is, en dat Herzog zelf ook is. Ook voor hen lijkt in deze wereld, letterlijk en figuurlijk, steeds minder ruimte.

JOOST BROEREN-HUITENGA

GHOST ELEPHANTS VERENIGDE STATEN, 2025 |
REGIE WERNER HERZOG | MET STEVE BOYES | 99
MINUTEN | DISTRIBUTIE PIECE OF MAGIC | TE ZIEN
VANAF 9 APRIL

EXIT 8 Witbetegeld vagevuur

Een man zit vast op een metrostation in Tokio. Het claustrofobische *Exit 8* overtuigt met minimale middelen, al werkt het zijn metafoor wat al te netjes uit.

"Ik denk dat we dood zijn." De protagonist van *Exit 8* dwaalt al even door Tokio's eindeloze metrogangstelsel wanneer een eenzame voorbijganger deze mogelijkheid oppert. Als kijker is die gedachte je op dat moment ook al bekropen – dat we ons samen met de personages bevinden in een witbetegeld vagevuur.

Exit 8 is gebaseerd op de gelijknamige

Japane videogame waarin de speler zichzelf een metrostation uit moet puzzelen door een soort zoek-de-verschillen-plaatje op te lossen. Iedere keer dat je een verandering opmerkt, moet je omkeren, tot je bij de uitgang bent. Gemiste afwijkingen leiden je verder het horroordoolhof in.

Exit 8 laat zich qua concept vergelijken met escaperoomfilms als *Cube* (Vicenzo Natali, 1997), en deelt met dergelijke films het minpunt dat je als kijker niet meepuzzelt. Wat betekent dat je welbeschouwd een groot deel van de film zit te kijken naar een man die heen en weer struint door een lege gang. En ondanks, of misschien juist vanwege die eenvoud, is *Exit 8* een sterkere film dan veel van zijn genregenoten.

Als knipoo naar die videogamebron begint *Exit 8* vanuit een POV. Het naamloze hoofdpersonage (Kazunari Ninomiya) bevindt zich in de metro, even verderop wordt een vrouw met huilende baby uitgekafferd. Ook omdat Ravels *Bolero* ondertussen klinkt,

die de hoofdpersoon in de oortjes heeft, krijgt de hele scène iets komisch. Maar die toon verandert snel wanneer de eerste stappen in het ondergrondse worden gezet.

Exit 8 ontvouwt zich vanaf dat moment tot een kleine, uiterst effectieve horrorfilm. Met minimale plotmiddelen en goed getimede perspectiefwisselingen zorgt regisseur Genki Kawamura ervoor dat de aandacht geen moment verslapt. De horror zit vooral in de sfeer, een existentiële stemmigheid die voortkomt uit het besef er volkomen alleen voor te staan. Met het metrostation als liminale ruimte waarvan het maar de vraag is waar de trappen omhoog je naartoe brengen.

Maar net wanneer je bent begonnen te filosoferen, doet de film je een psychologische handreiking door het metrostation als metafoor voor het vaderschap te presenteren. Het leidt tot een net iets te mooie strik om een film die juist overtuigt wanneer hij niet uitlegt.

DEVI SMITS

EXIT 8 JAPAN, 2025 | REGIE GENKI KAWAMURA | MET
KAZUNARI NINOMIYA, YAMATO KÔCHI, NARU ASANUMA
| 95 MINUTEN | DISTRIBUTIE PARADISO | TE ZIEN VANAF
9 APRIL

KORT

DE INDISCHE TAFEL, JONGENS VAN DE JAPANESE KAMPEN

Pieter van Huystee | Documentaire over een groep negentigers die wekelijks samenkomt om lunchend terug te blikken op hun Indonesische jeugd waarover ze lange tijd niet praatten. Hun reflecties op hun levens tijdens en na de oorlog gaan in deze film onder meer gepaard met zeldzame beelden uit Japanse propagandafilms.

TE ZIEN VANAF 2 APRIL

FOUTE ERFENIS

Klaas van Eijkeren | Bevrijdingsdag is in aantocht, en dat betekent dat er zowel op televisie

als in de bioscoop ruimschoots aandacht wordt gemaakt voor het oorlogsverleden. Deze documentaire kiest daarbij een interessante invalshoek, door enkele kleinkinderen van collaborateurs te portretteren. Hoe gaan zij om met hun trauma's?

TE ZIEN VANAF 2 APRIL

PER TE

Alessandro Aronadio | Italiaans drama over kersverse veertiger Paolo, die ontdekt dat hij aan een zeldzame vorm van vroege Alzheimer lijdt. Dat is een flinke klap voor Paolo, maar ook voor zijn vrouw en elfjarige zoontje. Het gezin besluit de knop om te zetten en zo snel mogelijk nieuwe herinneringen te creëren. Gebaseerd op een waar gebeurd verhaal.

TE ZIEN VANAF 2 APRIL

THE SUPER MARIO GALAXY MOVIE

Aaron Horvath, Michael Jelenic | Animatiefilm *The Super Mario Bros. Movie* was drie jaar geleden een enorme hit, en dus was het wachten op nieuwe bioscoopavonturen van onze favoriete besnorde Italiaanse loodgieter. Bronmateriaal is er in overvloed, met inmiddels tientallen Super Mario-videospelletjes. Mario, Luigi, Peach en al hun metgezellen gaan ditmaal de ruimte in, om opnieuw de strijd aan te gaan met superdraak Bowser.

TE ZIEN VANAF 2 APRIL

DAVID

Phil Cunningham, Brent Daws | Animatiefilm waarin het verhaal van David en Goliath weer eens wordt herverteld, vooral gericht op de jongere generatie. Het verhaal is ongeveer bekend:

sympathieke herder David brengt iedereen in vervoering met zijn betoverende stemgeluid, en gaat de strijd aan met reus Goliath, die Davids volk in gevaar brengt. Die strijd gaat hij aan met minimale middelen.

TE ZIEN VANAF 8 APRIL

DAVID

HORIZONTE

Wie dood is kan niet nog eens sterven

Dit mystieke drama, over een dolende Colombiaanse paramilitair met gewetenswroeging, is een uitstekend voorbeeld van hedendaagse traumacinema.

De kleur groen wordt traditiegetrouw geassocieerd met balans en rust. Hij speelt ook een opvallende rol in films over de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust. Zie bijvoorbeeld de groene graslandschappen die Auschwitz als stille getuigen omringen in *Nuit et brouillard* (1956) van Alain Resnais; de kalmte en schoonheid van de natuur versus de akelige realiteit van het concentratiekamp. De kleur groen is ook pontificaal aanwezig in de groene, nevelige valleien in Tarkovski's *Mirror* (1975) en in de bossen in Klimovs *Come and See* (1985).

Groen kan worden geassocieerd met natuurlijke schoonheid, maar ook met verval, met sporen van het verleden die worden overwoekerd door onkruid. Associaties waar filmmaker César Augusto Acevedo (*La tierra y la sombra*, 2015) zich van bewust lijkt in zijn tweede speelfilm, want groen is de basiskleur van *Horizonte*. De film opent met Basilio, die op een begraafplaats omgeven door een groen berglandschap zoekt naar zijn moeder. Hij treft haar (Paulina García speelt een overdonderende rol als Inés) aan bij haar huis, waar de tuin vol verdroede planten in het oog springt.

"Dat is niet de stem van mijn jongen", zegt

Inés als Basilio zich meldt bij de voordeur. Haar observatie klopt enigszins, blijkt gaandeweg de film: Basilio is een geestverschijning. Hij was een paramilitair die met zijn manschappen bloedbaden aanrichtte in plattelandsgemeenschappen die ervan werden verdacht de guerrillabeweging FARC te steunen. Nu is hij op zoek naar verlossing. Inés, die ook een geestverschijning blijkt, probeert haar zoon te vergeven en besluit hem bij te staan op een naargeestige reis langs alle slachtoffers die hij maakte.

Horizonte is een uitgelezen voorbeeld van traumacinema en illustreert de effecten van traumatische herinneringen. Op sommige momenten laat Basilio zich verleiden tot zelfmedelijden, in andere scènes biedt hij zijn lichaam aan als een symbolisch offer voor zijn zondes. Maar wie dood is kan niet nog eens sterven. En Basilio is weliswaar overleden, maar het groene landschap draagt de sporen van zijn daden.

Vandaar die voortdurende focus op de omgeving. Op een grote kiezel als getuige van een van Basilio's moordpartijen. Of een idyllische plek midden in de jungle, waar de soldaat een vrouw en haar ongeboren vrucht doodde. Heden en verleden vormen in *Horizonte* een bijzondere synthese, zoals wanneer Inés in een woning een kamer aantreft vol kleding, waarin je de vliegen nog hoort zoemen van toen daar jaren geleden lijken lagen te ontbinden. Acevedo brengt het verleden op magisch-realistisch wijze tot leven en toont daarmee de verscheurde ziel van een land dat decennialang werd uiteengeregen door oorlog.

OMAR LARABI

HORIZONTE COLOMBIA/FRANKRIJK/CHILI/ DUITSLAND, 2024 | REGIE CÉSAR AUGUSTO ACEVEDO | MET PAULINA GARCÍA, CLAUDIO CATAÑO | 125 MINUTEN | DISTRIBUTIE MOOOV | TE ZIEN VANAF 9 APRIL, OOK VIA picl.nl

HORIZONTE

WHITE SNAIL

WHITE SNAIL

De schoonheid van verstilde lijven

In *White Snail* vinden een lijkbleek model en een mortuariummedewerker elkaar in een gedeelde fascinatie voor de dood. Dit even macabere als tedere speelfilmdebuut verbeeldt hun ongebruikelijke relatie als broodnodig escapisme in het verstikkende Belarus.

Het scheelt een klinker of Masha en Misha delen dezelfde naam. Daar lijken de overeenkomsten op te houden tussen een man en een vrouw die als dag en nacht van elkaar verschillen. Masha is een lijkbleek en beeldschoon model uit Minsk dat droomt van een lucratieve carrière in China, zo ver mogelijk verwijderd van het verstikkende Belarus. Als mortuariummedewerker in een buitenwijk van dezelfde stad ontfermt Misha zich ondertussen met chirurgische precisie over zijn overleden medemens.

Of het toeval is dat dit onwaarschijnlijke duo innige gevoelens voor elkaar ontwikkelt, is een vraag die constant door *White Snail* rondspookt. Het speelfilmdebuut van Elsa Kremser en Levin Peter suggereert dat deze eenlingen een diepere spirituele connectie delen, eentje die zich uit in een fascinatie voor de schoonheid van de dood.

Masha heeft een poging tot suïcide overleefd en klopt midden in de nacht bij Misha's mortuarium aan, omdat een medepatiënt uit

haar psychiatrische kliniek daar zou zijn beland. De waarheid is complexer: Masha heeft iemand als Misha nodig, en het omgekeerde blijkt ook waar te zijn. Beiden snappen immers wat het betekent als een mens tot een lijf wordt gereduceerd. Het is wat Masha op de set ervaart, waar ze als mannequin voor modeshoots fungeert. Op zijn beurt claimt Misha een kleine begraafplaats aan lijken te hebben verzorgd. In een poging om wat leven in al die kadavers terug te stoppen, schildert hij expressionistische portretten van de talloze lichamen die bij hem op tafel belanden.

Deze fascinerende personages worden vertolkt door niet-professionele acteurs die hier een versie van zichzelf spelen: Marya Imbro is model en Mikhail Senkov is een schilder die ook in een mortuarium werkt. De kracht van *White Snail* is dat Kremser en Peter een onconventioneel en artistiek drama om hun unieke levens weten te bouwen, waarin de debuterende acteurs uit de diepste lagen van hun ziel mogen putten.

De natuurlijke expressies van de acteurs staan haaks op de dikwijls vervreemdende stijl van *White Snail*, wat suggereert dat deze mensen alleen in elkaars nabijheid echt gezien en begrepen worden. De gapende leegte van Minsk wordt verbeeld in ijzige shots, vaak desoriënterend gefilmd met een handheldcamera die het beklemmende politieke klimaat van hedendaags Belarus vangt. Tegen die achtergrond scheidt *White Snail* een fragiele microkosmos, waarin het mysterie van de dood ontspanning biedt aan een benauwd leven.

HUGO EMMERZAEL

WHITE SNAIL OOSTENRIJK/DUITSLAND, 2026 | REGIE ELSA KREMSER, LEVIN PETER | MET MARYA IMBRO, MIKHAIL SENKOV, OLGA REPTUKH | 115 MINUTEN | DISTRIBUTIE J&J FILMS | TE ZIEN VANAF 16 APRIL, OOK VIA picl.nl

I WAS A STRANGER

Brandt Andersen | Mozaïekdrama over een arts, een mensensmokkelaar, een soldaat, een vader en een kapitein, wier paden elkaar kruisen wanneer ze door de Syrische burgeroorlog alles achter moeten laten. Het verhaal, dat zich uitstrekt over vier landen, is gebaseerd op ware ervaringen van mensen aan de frontlijn van de vluchtelingen crisis. Op de Berlinale won de film in 2024 een speciale prijs van mensenrechtenorganisatie Amnesty International.

TE ZIEN VANAF 9 APRIL

MIDWINTER BREAK

Polly Findlay | Een Engelstalig romantisch drama dat zich zwaar eens afspeelt in de binnenstad van Amsterdam! Daar zullen vast wat typisch internationale clichés over Amsterdam

in doorsijpelen, maar de twee hoofdrolspelers maken toch nieuwsgierig. Want voor Ciarán Hinds (*Belfast*) en Lesley Manville (*Phantom Thread*) maken we in principe altijd tijd, zelfs als ze een echtpaar spelen dat een 'levensveranderende reis' maakt.

TE ZIEN VANAF 9 APRIL

STREETART FRANKEY

Peter Wingender | Documentaire van Peter Wingender (die vorig jaar nog *Ruigoord: een kosmisch lek* maakte) over straatkunstenaar Streetart Frankey, die vooral opvalt met zijn werk in het Amsterdamse straatbeeld. Wingender volgt hem van de hoofdstad tot New York, met de vraag: "Hoe blijf je lichtvoetig als vrijheid en democratie onder druk komen te staan?"

TE ZIEN VANAF 9 APRIL

YOU, ME & TUSCANY

YOU, ME & TUSCANY

Kat Coiro | "Ze kwam voor de pasta, maar raakte in de ban van de saus", luidt de niet-geestige tagline van deze nieuwe romantische komedie. Als je er dan toch voor gaat, dan maar volstrekt schaafteloos. Jonge kok Anna (Halle

Bailey) kraakt in een moment van brutaliteit een verlaten Toscaanse villa, en wordt even later verliefd op de neef van de huiseigenaar (gespeeld door Regé-Jean Page). U raadt het al: romantiek alom.

TE ZIEN VANAF 9 APRIL

TAFITI – DWARS DOOR DE WOESTIJN

Nina Wels | Geanimeerde familiefilm over een niet bepaald waarschijnlijke vriendschap tussen een jong stokstaartje en een vrolijk aardvarken. Stokstaartjes worden tenslotte geacht zo veel mogelijk bij hun eigen soort te blijven, maar dat is buiten Tafiti gerekend, die met varken Borstel dwars door de woestijn trekt om een bloem te zoeken waarmee hij hoopt zijn vergiftigde opa te redden.

TE ZIEN VANAF 15 APRIL

KAIN Onbevreesd door het leven struikelen

Niet iedereen beleeft de wereld hetzelfde als de autistische Kain. Dat weerhoudt deze extraverte man er niet van om zich vol in het leven te storten, met soms misverstanden en harde levenslessen tot gevolg.

“Ik moet iemand niet lastigvallen met mijn persoonlijkheid”, stelt Kain. De energieke, intense Amsterdammer met autisme is ook een handvol. Hij scheert op zijn fiets door het stadsleven en bemoeit zich links en rechts met iedereen die daar niet om vraagt. Soms resulteert dat in spontane, gezellige ontmoetingen, soms moeten mensen weinig van Kains extreme directheid en eerlijkheid hebben. Het zij zo. Kain gaat weer door.

Hij woont naar tevredenheid in een com-

plex met andere neurodivergente bewoners, waar de een zijn erwtjes minutieus scheidt van zijn aardappelpuree en de ander ze erdoorheen prakt. Kains volwassen leven is in relatief rustig vaarwater gekomen. Maar dan vindt hij het tijd om auto te leren rijden.

Zijn besluit opent de deur naar meer dan spannende gebeurtenissen: een auto besturen vergt een staaltje multitasken en Kain wordt vrijwel direct afgeleid door medecurist Frederique (Barbara Sloesen). Hij is prompt straalverliefd en bedenkt dat hij sowieso wel toe is aan een volwassen relatie en meer zelfstandigheid in zijn bestaan. De zorgen en bemoeienis van de goegemeente, van zijn vader en zijn huisbegeleiding tot zijn vrienden en eventuele schoonouders – ze kunnen hem wat.

Dit speelfilmdebuut van Gabriel M. Bauer is geïnspireerd op het leven van Daniël Gellvoet, die hier tevens de hoofdrol speelt. In de romantische komedie komen allerhande vooroordelen en misvattingen rondom autisme en neurodivergentie voorbij, gevat in een verder heel klassiek scenario.

Het zal niet altijd eenvoudig zijn om je te manifesteren in een maatschappij vol hokjes en ongeschreven sociale regels. En toch is de wereld van Kain in deze film overwegend

KAIN

open en zachtaardig. Uiteraard stuit het personage op serieuze barrières, maar de uitwerking is eerder opgewekt dan schurend te noemen. Keiharde uitsluiting en pesten vormen niet de boventoon – en dat zal een bewuste keus van de makers zijn geweest. Het is in bredere zin verfrissend dat de film op een mainstream publiek lijkt te mikken, door het verhaal in de vorm van een romkom te gieten. Die dan wel weer een opvallende muziekscore heeft gekregen, die qua tempo, instrumenten en sfeer mee lijkt te lopen met de gemoedstoestand van Kain.

De scènes die het leukste uitpakken, zijn

die waar het allemaal mee begint: die rijlessen. André Dongelmans is heerlijk droogkomisch als doodgewone rijleraar die niet weet wat hem overkomt met deze extreem enthousiaste klant. Dat deze soms even flink de weg dreigt kwijt te raken op hoge snelheid, wordt ook door hem snel vergeven.

MARICKE NIEUWDORP

KAIN NEDERLAND, 2026 | REGIE GABRIEL M. BAUER | MET DANIEL GELVOET, BARBARA SLOESEN, ANDRÉ DONGELMANS | 88 MINUTEN | DISTRIBUTIE VVV ENTERTAINMENT | TE ZIEN VANAF 2 APRIL

SKIFF Wat goed voelt, voelt kut

In de verwarrende puberwereld kan het lastig zijn jezelf te vinden. Een onverwachte verliefdheid gooit veel overhoop in dit even nuchtere als gevoelvolle drama dat zeker niet alleen voor tieners is.

Malou, bijna zestien, traint bij een roeiclub in een klein Belgisch plaatsje. De pesterijen van de andere meiden daar verdraagt ze, niet vanwege sportieve ambities maar omdat ze op het water even helemaal weg van alles is, zoals het openingsbeeld van *Skiff* mooi toont.

Met andere pubers ligt ze vaak overhoop. Alleen met broer Max kan ze het, los van een ruzietje op zijn tijd, goed vinden. Dan ontmoet ze Nouria, de nieuwe vriendin van Max. Nouria's open houding voelt als een rustpunt, er is onverwachte vertrouwelijkheid en zomaar een kus. Maar wat zal Max daarvan vinden? Daar loert spanning. “Het is zo kak om u kut te voelen voor iets dat goed voelt”, laat Malou zich ontvallen.

Voor regisseur Cecilia Verheyden, die zelf meeschreef aan het scenario, is *Skiff* een zeer persoonlijk project. Niet dat Malou haar

evenbeeld is, maar Verheyden heeft in dit verhaal van een naar zichzelf zoekend meisje wel veel indrukken uit haar eigen tienertijd verwerkt.

SKIFF

ter koopt. “Ik ben net zo goed als zij!”, roept Malou boos.

Het gaat over ingewikkelde en toch heel gewone dingen, zoals vriendschap, al dan niet beantwoorde verliefdheid en lichamelijke intimiteit. En over de vragen die Malou's ontdekking dat ze valt op een ander meisje bij haar oproept. “Ik weet niet of ik echt ben”, zo verwoordt ze in een openhartig moment haar gevoel.

De rollen worden vertolkt door een goed ingeleefde ploeg van mooi naturel spelende jonge acteurs, met in de eerste plaats Femke Vanhove als Malou. ‘Zoeken naar je identiteit’ klinkt wat afgezaagd, maar Vanhove maakt die worsteling zichtbaar.

Ook beeld- en locatiekeuze treffen de juiste toon. Veel rommelige alledaagsheid, met daartussen momenten – scènes op het water, een zoekende blik in de spiegel, een intieme aanraking, warm licht dat een scène kleurt – die aanstippen wat daaronder ligt. Het culmineert in een ontroerend eenvoudige close-up waarin dat ene, eindelijk uitgesproken zinnetje alles zegt.

LEO BANKERSEN

SKIFF BELGIË/NEDERLAND, 2025 | REGIE CECILIA VERHEYDEN | MET FEMKE VANHOVE, LINA MIFTAH, WOUT VLEUGELS | 107 MINUTEN | DISTRIBUTIE DUTCH FILMWORKS | TE ZIEN VANAF 9 APRIL

NORMAL

Ben Wheatley | Bob Odenkirk is er een held in: mannen spelen die allesbehalve helden zijn, maar eerder de ultieme schlemiel. In deze komische actiefilm van Ben Wheatley (*Kill List*) speelt Odenkirk een voormalig rechercheur die wordt aangesteld als tijdelijke sheriff in het stadje Normal, waarin, uiteraard, niets normaal is. Na de *Nobody*-films mag Odenkirk zich daarmee opnieuw uitleven als actieheld tegen wil en dank. Een recensie leest u t.z.t. op filmkrant.nl.

TE ZIEN VANAF 16 APRIL

THE MUMMY: A LEE CRONIN FILM

Lee Cronin | Met het heerlijk gruwelijke *Evil Dead Rise* blies Cronin in 2023 met succes nieuw leven in de *Evil Dead*-franchise. De ler mag dat nu opnieuw proberen met een nieuw

NORMAL

deel in de *Mummy*-franchise, die ooit bijzonder succesvol was, maar ook leidde tot de hopeloos mislukte reboot met Tom Cruise in 2017. Cronin komt met een hervertelling van het historische horrorverhaal, waarin de jonge dochter van een journalist spoorloos verdwijnt in de woestijn. Acht jaar later keert ze ineens terug, met gruwelijke gevolgen.

TE ZIEN VANAF 16 APRIL

BLUEY IN DE BIOS: SPELEN MET JE VRIENDJES

Joe Brumm, Richard Jeffery | Kinderserie *Bluey* is al jaren een fenomeen onder de kleinste kinderen, maar vooral ook onder hun ouders, die niet uitgepraat raken over de serie over een Australische hond en haar familie. Zo werd de serie in een vijfballenrecensie in *NRC* al “de *Seinfeld* van de kinderseries” genoemd. En ach,

dat mag dan ook best in compilatievorm in de bioscoop, in dit geval met acht afleveringen uit alle drie de seizoenen.

TE ZIEN VANAF 22 APRIL

SPACE CADET

Kid Koala | Aan nieuwe geanimeerde familiefilms bepaald geen gebrek, maar deze van oorsprong Canadese film is een interessante, vooral omdat dit een volledig dialoogvrij avontuur is. De film draait om de band tussen astronaut Celeste en een robot die is geprogrammeerd om haar te beschermen. Maar als Celeste op haar eerste solo-missie wordt gestuurd, blijft de robot alleen achter, worstelend met zijn eenzaamheid.

TE ZIEN VANAF 22 APRIL

Eye Filmmuseum

EYE(S)
OPEN

New
Perspectives
on Colonial
Film Heritage

Exhibition
Films, Talks & Events
3 Apr – 6 Sep 2026

EYE(S)
OPEN

Tropenkolider, 2025 © Ricar Rizaldi

VRIENDEN
LOTERIJ

AE amsterdams
fonds voor de
kunst

Ministerie van
Volkshandeling en
Wet, en Sport

het
cultuurfonds

FONDS 21

M
mondraan
fonds

fonds

Indonesië en Nederland 1900 tot 1940

Kruisbestuiving in architectuur

Een film van Frans Leidelmeijer en Bie Muisje
VANAF 23 APRIL TE ZIEN IN DE FILMTHEATERS

CinemAsia Film Festival 2026

8-12 APRIL
AMSTERDAM

Studio/K
Rialto De Pijp
Eye Filmmuseum

 CINEMASIA
FILM FESTIVAL

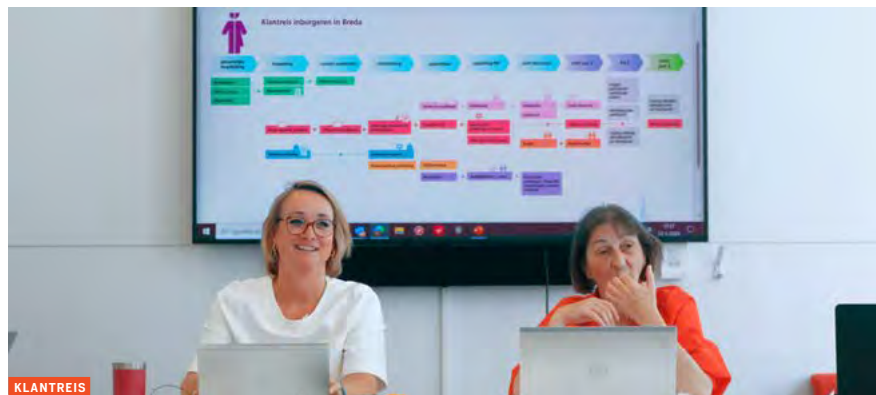
cinemasia.nl

KLANTREIS Doolhof Nederland

Dat asielzoekers een probleem zouden zijn, horen we vaak genoeg. *Klantreis* laat iets anders zien. Misschien is de Nederlandse regelgeving wel een probleem.

De levenslustige zussen Khulud en Fotoon vertellen dat ze zijn gevlucht uit Saoedi-Arabië omdat er daar voor queer meiden echt geen plaats is. Hun droom is om acteur, model of mode-ontwerper te worden. Het gezin Bakarar, gevlucht uit Syrië, zoekt hier veiligheid, een nieuw leven en een school voor de jongere kinderen. De oudste zoon Bilal wil graag verder met zijn studie.

Ze hebben de eerste horde in de asielprocedure genomen en zijn nu statushouders. Ze krijgen dus een woning en financiële startsteun, maar staan ook voor de uitdaging die inburgering heet. Ton van Zantvoorts documentaire *Klantreis* volgt ze daarbij. Ze

KLANTREIS

moeten niet alleen de taal leren maar ook van alles over de inrichting van de samenleving, en dat stroopwafels een 'typisch Nederlandse' lekkernij zijn, die Nederlanders in hun bier doen – dat laatste wist ik ook niet!

Met de nieuwe inburgeringswet zijn de gemeenten verantwoordelijk voor dat traject. Dat is in Breda, waar de documentaire is gesitueerd, 'Klantreis Inburgering' gedoopt. De betrokken medewerkers lijken er zelf heel tevreden over te zijn. Maar als je weet dat 'klantreis' een begrip uit de marketingwereld is, proef je in de filmtitel natuurlijk ook iets ironisch.

Toen Ton van Zantvoort (*Schapenheld*, 2019) het doolhof van loketten, intake- en

klantregisseurs, casemanagers en buddy-regelingen zag, vroeg hij zich af: als ik dit al niet snap, hoe moet iemand uit een andere cultuur die nog geen Nederlands spreekt hier de weg in vinden?

Na het betrekken van hun nieuwe woningen (dertien sleutels!) worden Khulud en Fotoon en de Bakarats in de opstartklas opgewekt toegesproken over wat in Nederland 'heel belangrijk!' is: veel regels en altijd op tijd komen. Soms op een nogal beledend toontje, al hebben niet alle begeleiders daar last van. De zussen moeten er gelukkig vaak om lachen. Dan komen de inrichtingskredieten, financiële ontzorging, kernwaarden, opstap naar studie of werk en nog veel meer.

Vooral het gezin Bakarar – zoon Bilal blijkt onverwacht getrouwd – heeft het er moeilijk mee. Het duurt niet lang of er moeten oplossen komen voor betalingsachterstanden en andere onverwachte problemen.

Mooi om dat eens van dichtbij te zien, want die verzameling van situaties met opstakers en tegenvallers geeft een goede indruk van waar de nieuwkomers in terechtkomen. Tamelijk schrijnend soms, op andere momenten bijna tragikomisch. Hoe ze het zelf allemaal ervaren komt in die strikt observerende stijl wat minder goed uit de verf. Impliciet pik je natuurlijk veel op, al had het wat mij betreft iets persoonlijker mogen worden.

Dat neemt niet weg dat *Klantreis* een mooie tegenhanger is van al die berichten waarin asielzoekers een 'probleem' zijn. Beleidsmakers en anderen die deze nieuwe landgenoten welkom heten moeten dit zeker gaan zien. En na de vertoning krijgen bezoekers de kans een eigen ludieke inburgeringstoets te doen.

LEO BANKERSEN

KLANTREIS NEDERLAND, 2026 | REGIE TON VAN ZANTVOORT | 85 MINUTEN | DISTRIBUTIE NEWTON FILM | TE ZIEN VANAF 23 APRIL

13 JOURS, 13 NUITS Quo vadis, Afghanistan?

Martin Bourboulon is een popcornregisseur die zich met *13 jours, 13 nuits* aan een geopolitieke tragedie waagt. Zijn film over de evacuatie van Kaboel mist de zorgvuldigheid en het humanisme die het onderwerp verdient.

Toen Joe Biden begin april 2021 aankondigde dat hij een einde zou maken aan de 'forever war', leek het er even op dat Amerika eindelijk schoon schip zou maken in het Midden-Oosten. De evacuatie van Amerikaanse troepen uit Afghanistan die in de zomer volgde was echter net zo rommelig als de schandalige invasies waarmee George W. Bush ruim twintig jaar eerder de regio ontregelde.

Amerika kwam, zag en liet de Afghanen een laatste keer aan hun lot over. Het gaf de Taliban ruim baan om Kaboel te bestormen en hun Islamitisch Emiraat Afghanistan met geweld op te eisen. Ondertussen probeerden duizenden Afghanen, vooral degenen die voor westerse naties werkten, tevergeefs het

land te ontvluchten. De schrijnende beelden van wanhopige burgers die zich aan opstijgende Amerikaanse vliegtuigen klampten, zijn het zoveelste symbool van Amerika's grandioze mislukkingen op het wereldtoneel van de 21ste eeuw.

Met de thriller *13 jours, 13 nuits* verbeeldt Fransman Martin Bourboulon hoe het de Franse ambassade afging tijdens de evacuatie. Wanneer zo'n vijfhonderd Afghanen voor de hekken van de Franse *green zone* verschijnen om aan een zekere dood onder het nieuwe regime te ontsnappen, wil commandant Mohamed Bida (Roschdy Zem, veel te goed voor deze ondermaatse film) zich over deze banelingen ontfermen, terwijl de Franse ambassadeur zich al in kogelvrij vest heeft gehesen om op de eerste militaire vlucht van Kaboels luchthaven te stappen. Wat volgt is, grof gezegd, *Quo vadis, Aida?* (2020) in Afghanistan: een wanhoopspoging om een massa onschuldige burgers te redden van de oprukkende vijand.

Die vergelijking met Jasmila Žbanić' meesterlijke reconstructie van het bloedbad van Srebrenica pakt niet in het voordeel van Bourboulons zesde speelfilm. Žbanić' verbeelding van de genocide van 1995 vormde de apotheose van een oeuvre waarin zij het blijvende trauma in haar moederland steeds opnieuw onderzoekt.

Bourboulon is daarentegen vooral een regisseur van volksvertier, bekend van de *Daddy or Mommy*-komedies (2015 en 2016), het gezapige *Eiffel* (2021) en het historische spektakelweeluek *The Three Musketeers: D'Artagnan en Milady* (2023). Dit geopolitieke onderwerp voelt in zijn handen als cinematografisch ramptoerisme. Alsof de popcornregisseur zich opeens een geweten aanmeent.

Dat wreekt zich vooral in de scènes waarin massa's Afghanen door de militaire barrières rondom het vliegveld willen breken. Waar Žbanić de slachtoffers van het falen van de Dutchbat-missie waardigheid geeft met een uiterst secure cinematografie en zorgvuldige mise-en-scène, schroeft Bourboulon het pathos op met aanzwellende muziek die hij als een deken over zijn slordige totaalshots legt. Hoewel het de Fransen met de evacuatie van Afghaanse burgers een tikje beter afging dan

13 JOURS, 13 NUITS

de Amerikanen, symboliseert deze mislukte film vooral het totale falen van de westerse inmenging in Afghanistan.

HUGO EMMERZAEL

13 JOURS, 13 NUITS FRANKRIJK/BELGIË, 2025 | REGIE MARTIN BOURBOULON | MET ROSCHDY ZEM, LYNA KHOUDRI, SIDSE BABETT KNUDSEN | 111 MINUTEN | DISTRIBUTIE 18K FILM | TE ZIEN VANAF 23 APRIL

TOM & JERRY EN HET GOUDEN KOMPAS
Gang Zhang | Goed nieuws voor de liefhebber: het geliefde kat-en-muis-duo is terug voor een nieuw bioscoopavontuur. En hoe, want Tom en Jerry gaan ditmaal zowaar op reis door de tijd, als ze tijdens een achtervolging in een museum abusievelijk in aanraking komen met een mysterieus gouden kompas.

TE ZIEN VANAF 22 APRIL

HET MEISJE MET HET RODE HAAR (DIGITALE RESTAURATIE)

Ben Verbong | 45 jaar na verschijning krijgt de klassieker over verzetsstrijder Hannie Schaft (gespeeld door Renée Soutendijk) een nieuw, digitaal gerestaureerd leven in de bioscoop. Verbong baseerde zich op het bekende verhaal van de Haarlemse rechtenstudent die zich tij-

HET MEISJE MET HET RODE HAAR

dens de Tweede Wereldoorlog aansloot bij het verzet, en vlak voor de bevrijding werd gefusileerd. Een recensie leest u op filmkrant.nl.

TE ZIEN VANAF 23 APRIL

KRUISBESTUIVING IN ARCHITECTUUR

Frans Leidmeijer, Bie Muusze | Documentaire over de kruisbestuiving in architectuur

tussen Nederland en Indonesië. Aan het eind van de negentiende eeuw kreeg Nederland, na honderden jaren kolonisatie, pas oog voor de de cultuur van Nederlands-Indië, waarna steeds meer Nederlandse architecten zich lieten inspireren door architectuur op Java en Sumatra.

TE ZIEN VANAF 23 APRIL

MICHAEL

Antoine Fuqua | Het is nu al een van de meest controversiële films van het jaar, deze biopic over Michael Jackson, waarin de zanger wordt gespeeld door zijn neefje Jaafar. Dat de materie behoorlijk gevoelig ligt, bleek wel uit het feit dat de al opgenomen derde akte helemaal opnieuw gefilmd moest worden, omdat de makers geen toestemming hadden om het verhaal te vertellen van een van de mannen die beweert dat

Jackson hem ooit seksueel heeft misbruikt. De trailer belooft in ieder geval een tamelijk klassieke biopic, met uitspraken als "ik geloof dat muziek de wereld kan veranderen".

TE ZIEN VANAF 23 APRIL

ALEX MAZEREUW

MICHAEL

Agenda

De volgende **Filmkrant** verschijnt op woensdag 29 april en loopt t/m woensdag 3 juni. De agendagegevens moeten vóór vrijdag 17 april worden gemaild naar agenda@filmkrant.nl. **Filmkrant** is niet verantwoordelijk voor onjuiste vermeldingen of wijzigingen. 'EN subs' geeft aan dat een film Engels ondertiteld is. Aanvangstijden en andere informatie staat op de sites van de theaters.

ALKMAAR

📍 **Filmhuis Alkmaar**
Pettermerstraat 3 | 072-5202022 | filmhuisalkmaar.nl

ALMELO

📍 **Filmhuis Almelo**
Elisabethhof 4 | 0546-850264 | filmhuisalmelo.nl
Song Sung Blue vr 3.4 | No Other Choice vr 10.4 | Where the Wind Comes From wo 15.4 | Beginnings vr 17.4 | Gioia mia wo 22.4 | PAAZ vr 24.4 | Star Trek: First Contact zo 26.4

ALMERE

📍 **Het nieuwe filmhuis**
Stadhuisplein 101 | 036-5486000 | denieuwebibliotheek.nl/het-nieuwe-filmhuis
Amrum do 9.4, vr 10.4, wo 15.4, do 16.4 | Bad Slippers vr 10.4, do 16.4 | Champagne zo 12.4 | Il conformista vr 3.4, zo 19.4 | The Drama do 2.4 t/m wo 15.4 | Exit 8 vr 10.4, zo 12.4, wo 15.4, do 16.4 | A Family do 2.4 t/m wo 15.4 | Ghost Elephants zo 26.4, di 28.4 | La grazia do 2.4, vr 3.4, di 7.4, za 11.4 | H Is for Hawk za 4.4, za 11.4, do 16.4 | I Swear do 2.4, vr 3.4, wo 8.4, wo 15.4 | Joe Speedboot vr 10.4 | Jumpers vr 10.4, za 11.4, wo 15.4 | Kiki's Delivery Service za 11.4 | The Librarians za 25.4 | Mavka zo 19.4 | Michael do 23.4 t/m wo 29.4 | Mijn woord tegen het mijne di 7.4 | Mike & Molly viert feest za 4.4 | Pillion vr 24.4, zo 26.4 | Project Hail Mary vr 17.4, wo 22.4, za 25.4 | Romería vr 24.4, zo 26.4 | The Secret Agent di 7.4 | Sirāt do 2.4 | Stand van zaken, leven met Long COVID zo 19.4 | The Testament of Ann Lee vr 3.4, do 9.4 | Whispers in the Woods wo 8.4 | Wolf Children zo 19.4

ALPHEN A/D RIJN

📍 **Filmhuis Parkvilla**
Cornelis Geellaan 2 (Park Rijnstroom) | 0172-493737 | parkvilla.nl/filmhuis/
Whitetail za 4.4, za 9.4 | Joe Speedboot do 2.4, wo 8.4, m 13.4 | Mr. Nobody Against Putin vr 3.4 | PAAZ do 2.4, di 7.4 | Whispers in the Woods vr 3.4 | The Man Who Fell to Earth vr 3.4 | La grazia di 7.4, vr 10.4, di 14.4 | H Is

for Hawk wo 8.4, ma 13.4, vr 17.4 | Champagne do 9.4 t/m wo 22.4 | Dead Man's Wire za 11.4, ma 20.4 | Amrum di 14.4, za 18.4, wo 22.4 | The Road to Fenix do 16.4 | John & Yoko Live in NYC wo 29.4 | Royal Opera Siegfried zo 12.4 | Verwacht I Swear | Tussen broers

AMERSFOORT

📍 **Filmtheater De Lieve Vrouw**
Lieve Vrouwestraat 13 | 033-4226555 | lievievrouw.nl

AMSTERDAM

📍 **Cinema De Balie**
Kleine-Gartmanplantsoen 10 | 020-5535100 | debalie.nl/cinema

Premières Foute erfenis do 2.4 | Horizonte do 9.4 | Ghost Elephants do 9.4 | De Indische tafel do 2.4 | Kruisbestuiving in architectuur do 23.4 | Het meisje met het rode haar do 23.4 | The Shipwrecked do 23.4 | Tussen broers do 9.4 | White Snail do 16.4 | **CineConcert** Raskolnikow do 9.4
📍 **Filmhuis Cavia**
Van Hallstraat 52-1 | 020-6811419 | filmhuiscavia.nl
Azart, Come Make Art vr 10.4 | Brazil Unfiltered Ovidor do 9.4 | Rejeito do 16.4 | Southern Sorceresses vr 24.4 | **Clandestine Cinema** Open Screen + Dialogue za 4.4 | **SOTU Festival** zo 19.4
📍 **Cinecenter**
Lijnbaansgracht 236 | 020-6236615 | cinecenter.nl
La grazia | I Swear | Pillion | Premières Broken English do 2.4 | The Drama do 2.4 | L'engloutie do 16.4 | Father Mother Sister Brother do 16.4 | The History of Sound do 2.4 | De Indische tafel do 2.4 | Michael do 23.4 | Per te do 2.4

📍 **Het Documentaire Paviljoen**
Vondelpark 3 | 020-6273329 | idfa.nl/paviljoen
Broken English vr 3.4, vr 10.4, wo 15.4, zo 19.4 | Whispers in the Woods zo 4.4 | Little, Big, and Far zo 4.4 | Mijn woord tegen het mijne wo 8.4, zo 12.4, vr 17.4 | Apolonia, Apolonia wo 8.4, vr 17.4, wo 29.4 | Dahomey vr 10.4, wo 15.4, wo 29.4 | The Mushroom Speaks zo 12.4, wo 22.4 | Writing Life - Annie Ernaux zo 12.4 | Harun Farocki Opening Night

Nederlandse Nouvelle Vague

Het duurde maar kort, maar ook in Nederland liet de **Nouvelle Vague** sporen na. Filmtheater Luxor in Zutphen vertoont van 9 t/m 29 april drie levendige voorbeelden uit 1966. Elke film wordt vijf keer vertoond.

Toegegeven: Nederland had geen Jean-Luc Godard of François Truffaut – jonge filmmakers die met een stormram de gevestigde filmorde te lijf gingen. Maar ook hier lieten jonge filmmakers van zich horen. Onder wie Frans Weisz (1938-2025), die het Nederlands spruitjesklimaat als twintigjarige ontvluchtte door naar de filmschool in Rome te gaan. Terug in Nederland stond hem een film voor ogen “die alle ande-

re films overbodig moest maken”. Dat werd *Het gangstermeisje*, naar een verhaal van Remco Campert. De film volgt een schrijver-in-crisis die naar Zuid-Frankrijk reist om een roman tot filmscript te bewerken. Later belandt hij in Rome waar zijn script verfilmd wordt. Aan de kijker de vraag wat werkelijkheid is en wat fantasie. De film was “een kastje in een kastje in een kastje”, zei Weisz. Ook Wim Verstappen (1937-

2004) wilde als twintiger met zijn vriend Pim de la Parra de filmwereld opschudden. Dat lukte met *De minder gelukkige terugkeer van Jozef Katús naar het land van Rembrandt*. In de documentaire-achtige film slentert een Nederlandse Hongaar tussen Koninginnedag en 5 mei 1966 door Amsterdam. Door zijn ogen zien we alledaagse straatbeelden, provo-manifestaties, happenings en de kroningsrellen. Technisch is de film geen hoogstandje, maar dat vond de altijd snedige Verstappen geen probleem: “Wij wilden een film maken waarvan de lelijkheid de tand des tijds kan weerstaan.” De derde film in het programma is *Een ochtend van zes weken* van Nikolai van der Heyde (1936-2020). Daarin blikt een auto-coureur terug op zijn zes weken durende liefdesrelatie met een fotomodel. Critici waren enthousiast (“film van grote allure”), maar het publiek liet het, zoals ook bij de uitstekend ontvangen films van Weisz en Verstappen, afweten. De Nederlandse Nouvelle Vague eindigde voor hij goed en wel was begonnen.

LUXORZUTPHEN.NL

HET GANGSTERMEISJE

vr 17.4 | *Images of the World and the Inscription of War* zo 19.4 | *A Day in the Life of a Consumer + A New Product* zo 19.4 | *Industry and Photography + An Image* vr 24.4 | *Videograms of a Revolution* zo 26.4 | *How to Live in the Federal Republic of Germany* zo 26.4 | **Pavilion Shorts** vr 3.4 | **Eye Filmmuseum**
Ijpromenade 1 | 020-5891400 | eyefilm.nl
2001 Batang West Side za 25.4 | Donnie Darko za 18.4 | Fat Girl wo 29.4 | Îles flottantes za 25.4 | La ciénaga do 23.4 | Millennium Mamba vr 24.4 | Minoes do 19.4, di 28.4 | Pulse do 9.4, za 11.4, za 18.4, zo 19.4, vr 24.4 | Spirited Away zo 26.4 | Waking Life wo 22.4 | With Hasan in Gaza zo 26.4 | **CinemAsia** 10s Across the Borders do 9.4 | Aladin vr 10.4, za 11.4 | Amoeba do 9.4 | Becoming Human wo 8.4 | Bel Ami zo 12.4 | Better Off Dead do 9.4 | Girl zo 12.4 | Girlfriend za 11.4 | Golden Slumbers do 9.4 | Jinsei za 11.4 | Lost Land vr 10.4 | Love in the Big City vr 10.4 | The Period of Her vr 10.4 | The Waves Will Carry Us zo 12.4 | The Way We Talk za 11.4 | Tongpan zo 12.4 | Two Seasons, Two Strangers wo 8.4 | **Cinemini** Steen, papier, schaar zo 5.4 | **Eye on Art** Angels of Amsterdam di 14.4 | Drylongso do 2.4 | Mare's Nest vr 3.4 | Timoteus Anggawan Kusno di 21.4

| *The Connection* di 7.4, za 11.4 | **Eye(s) Open** Moeder Suriname Mama Sranan za 11.4, vr 24.4 | Turang zo 5.4, vr 10.4, vr 17.4, zo 26.4 | **Jeugd** Mike & Molly viert feest za 4.4, zo 5.4 | **Klassiekers** Bad Timing za 4.4, wo 8.4 | *Don't Look Now* vr 3.4 | *Novecte* za 4.4, ma 6.4 | *Performance* zo 5.4, di 7.4 | *The Paradine Case* vr 3.4 t/m vr 17.4 | *Themroc* ma 6.4 | **Koolhoven & Simons** *The Mafu Cage* wo 8.4 | **Liberating Hollywood** *Fatso* do 2.4, di 7.4 | *Tell Me a Riddle* met zo 5.4 | **Moviezone KinoTalk** *Abroad Diaspora*, *Across Generations* ma 13.4 | **Re-release** *Het meisje met het rode haar* vr 17.4, do 23.4 t/m za 25.4 | *Suzhou River* do 2.4 | *Wanda* vr 3.4 | **Restored & Unseen** *Los olvidados* vr 3.4, zo 5.4 | **This is Film!** *Eye(s) Open* wo 29.4 | **Tilda Swinton** *Caravaggio* vr 3.4
📍 **FC Hyena**
Aambeelstraat 24 | 020-3638502 | fchyena.nl
📍 **FilmHallen**
Hannie Dankbaarpassage 12 | 020-8208122 | filmhallen.nl
📍 **Het Ketelhuis**
Pazzanistraat 4 | 020-6840090 | ketelhuis.nl
📍 **Kriterion**
Roetersstraat 170 | 020-6231709 | kriterion.nl
Woman, Life Freedom - Petals Film Festival *Cutting Through Rocks* vr 10.4 | *The Day I Beca-*

me a Woman vr 10.4 | *All My Sisters* za 11.4 | *Year Zero Shorts Program* za 11.4 | *My Stolen Planet* za 11.4 | *Iranian Women* zo 12.4 | *Between Revolutions + The House is Black* zo 12.4 | *The Ballad of Tara* zo 12.4
📍 **LAB111**
Arie Biemondstraat 111 | 020-6169994 | lab111.nl
Lost in Translation do 16.4, zo 26.4 | **Film & Food** 21 Jump Street + 22 Jump Street zo 19.4
📍 **Melkweg**
Lijnbaansgracht 234a | 020-5318181 | melkweg.nl
John & Yoko Live in NYC wo 29.4 | **Caribbean Creativity & Africadelic** *Black Riot! Black Power!* za 4.4 | **Filmclub Centrum** *Summer of Soul* wo 22.4 | **Kaboom anime** *Wolf Children* za 11.4 | **Q&A** *Tra Fasi* za 4.4
📍 **The Movies**
Haarlemmerdijk 161 | 020-6386016 | themovies.nl
📍 **The Pulse**
Hildegard von Bingenstraat 4 | cinemathepulse.eu
📍 **Rialto De Pijp**
Ceintuurbaan 338 | 020-6768700 | rialtofilm.nl
📍 **Rialto VU**
De Boelelaan 1111 | 020-5984466 | rialtofilm.nl
📍 **Studio/K**
Timorplein 62 | 020-6920422 | studio-k.nu
Premières *The Drama* do 2.4 |

Father Mother Sister Brother do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *The Super Mario Galaxy Movie* do 2.4 | **Open land** *Kauwboy* za 4.4 | *Kes* wo 15.4 | *Petite maman* za 18.4 | *Boyhood* wo 22.4 | *Mijn bijzonder rare week met Tess* za 25.4 | *Hannah Montana* di 28.4
📍 **Filmtheater De Uitkijk**
Prinsengracht 452 | 020-2232416 | uitkijk.nl
📍 **Cinema De Vlucht**
Burgemeester de Vlughtlaan 125 | 020-8203746 | cinemadevlucht.nl

APELDOORN

📍 **Filmtheater/Podium Gigant**
Nieuwstraat 377 | 055-5216346 | gigant.nl
Premières *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *De Indische tafel* vr 3.4 | *Klantreis* do 23.4 | *Kruisbestuiving in architectuur* do 23.4 | *Michael* do 23.4 | *Midwinter Break* do 9.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | *Per te* do 2.4 | *Romería* do 9.4 | *The Shipwrecked* do 23.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **Boek & film** *The History of Sound* di 7.4 | **Cinemini** *Draakje Dries* zo 26.4 | **Eenmalig** *De Matthäus Passion* van Reinbert de Leeuw vr 3.4 | **Jim Jarmusch** *Broken Flowers* | *Father Mother Sister Brother* | *Ghost Dog* | **Patterson** | **Movies That Matter** *Derek vs. Derek* di 14.4 | **Ontbijt & film** *The Choral*, *Michael* zo 26.4

ARNHEM

📍 **Focus Filmtheater**
Audrey Hepburnplein 1 | 088-1900642 | focusarnhem.nl
Premières *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *Exit 8* do 9.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *De Indische tafel* do 2.4 | *Midwinter Break* do 9.4 | *Per te* do 2.4 | *Romería* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **Boek & film** *Midwinter Break* ma 13.4, di 14.4 | **Eetclub** *The Taster* di 21.4 | **English Subtitles** *A Family* wo 8.4 | *Romería* wo 15.4 | *L'engloutie* wo 22.4 | **Klassiekers** *The Brilliant Biograph* wo 8.4 | *Wolf Children* do 9.4 | *Als twee druppels water* wo 15.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | **Movies That Matter** *Derek vs. Derek* wo 15.4 | **Q&A** *Mijn woord tegen het mijne* za 4.4 | *Foute erfenis* di 7.4 | **Royal Ballet** *Giselle* zo 5.4 | **Sci-Fi** *The Truman Show* di 28.4 | **Sneak Preview** di 21.4 | **Specials** *Le mépris* zo

5.4 | *Foute erfenis* di 7.4

ASSEN

📍 **Bioscoop De Nieuwe Kolk**
Weiersstraat 1 | 088-0128888 | asserfilmiga.nl
Folktales za 4.4, zo 5.4 | *Left-Handed Girl* ma 6.4, di 7.4, za 11.4, zo 12.4 | *No Other Choice* ma 13.4, di 14.4, za 18.4, zo 19.4 | *The Tale of Silyan* ma 20.4, di 21.4, za 25.4, zo 26.4

BERGEN

📍 **CineBergen**
Eeuwigelaan 7 | 072-5815914 | cinebergen.nl

BERGEN OP ZOOM

📍 **Cinema Paradiso**
C-Cinema, Burg van de Laanstraat 25 | 0164 254886 | cinemaparadiso.nl
Amrum vr 3.4, di 7.4 | *Vie privée* zo 5.4, ma 6.4 | *Peak Everything* vr 10.4, di 14.4 | *Sound of Falling* zo 12.4, ma 13.4 | *His for Hawk* vr 17.4, di 21.4 | *Dossier 137* zo 19.4, ma 20.4

BREDA

📍 **Chassé Cinema**
Claudius Prinsenlaan 8 | 076-5303131 | chasse.nl
Premières Broken English do 2.4 | *Exit 8* do 9.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *De Indische tafel* do 2.4 | *Klantreis* do 23.4 | *Kruisbestuiving in architectuur* do 23.4 | *Per te* do 2.4 | *Romería* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Streetart Frankey* do 9.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **All Inclusive** *A Useful Ghost* di 14.4 | **Ani-mazing** *Wolf Children* zo 19.4 | **BUAs Movie Club** wo 22.4 | **BUT-plugged** *Horror Hospital* wo 15.4 | **Cinemini** *Bijzondere beesten* za 11.4, zo 26.4 | **Docu première** *Klantreis* vr 17.4 | **Film & paas-ontbijt** *The Choral* zo 5.4, ma 6.4 | **Filmclub** wo 8.4 t/m vr 17.4 | **Kinderfilm** *Space Cadet* wo 22.4 | **Mezz** *It's Never Over*, *Jeff Buckley* di 28.4 | **Muziekspecial** *John & Yoko Live in NYC* zo 29.4 | **Royal Opera** *Die Zauberflöte* di 21.4 | **Woensdagdocu** *Foute erfenis* wo 8.4

📍 **Filmhuis Botanique Breda**
Keizerstraat 19F | 076-2100169 | filmhuisbreda.nl
Amrum | *L'étranger* | *Foute erfenis* | *Gioia mia* | *La Grande Arche* | *His for Hawk* | *Hamnet* | *Swear* | *Joe Speedboot* | *Marty Supreme* | *Mr. Nobody Against Putin* | *No Other Choice* | *One Battle After Another* | *The Secret Agent* | *Sentimental Value* | *Sound of Falling* | *Whispers in the Woods* | *Wuthering Heights* | **Premières** *Horizonte* do 9.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **Aan-schuiftable** *Joe Speedboot* wo 8.4 | **Cultureel café** *Vermiglio* di 7.4 | **Klassieker** *Wanda* do 9.4,

Movies that Matter On Tour

Wanneer melkveehouder Derek Gow besluit zijn land niet langer te bewerken maar terug te geven aan de natuur, zet hij meer in gang dan een

ecologisch experiment. Zijn keuze schuurt met alles waar het omringende platteland op gebouwd is: orde, productiviteit en traditie.

DEREK VS DEREK

do 23.4 | **Ladies lunch + film** *His for Hawk* vr 17.4 | **Music Friday** *Walk the Line* vr 24.4 | **Paas-brunch + film** *Jesus Christ Superstar* zo 5.4 | **5-sterren dinsdag** *Tár* di 28.4

BUSSUM

📍 **Filmhuis Bussum**
Brediusweg 1 | 035-6938694 | filmhuisbussum.nl
Broken Flowers za 11.4 | *De Matthäus van Naarden* vr 3.4, za 4.4 | *John & Yoko Live in NYC* wo 29.4 | **Premières** *13 jours, 13 nuits* do 23.4 | *Broken English* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *De Indische tafel* do 2.4 | *Kruisbestuiving in architectuur* do 23.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | *Romería* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Space Cadet* wo 22.4 | *Tafiti* wo 15.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | *The Wolf, the Fox and the Leopard* wo 22.4 | **Eenmalig** *Streetart Frankey* | **Nagesprek** *De Indische tafel* wo 8.4 | *Mijn woord tegen het mijne* ma 20.4 | **Ontbijtfilm** *The Choral* zo 19.4 | **Pyjama-ontbijt** *Mike & Molly vieren feest* wo 29.4 | *Tafiti* wo 29.4 | **Queer** *The History of Sound* zo 19.4 | **Van boek naar doek** *The History of Sound* wo 8.4 | **Wereld Autisme Dag** *Kain* do 2.4

CAPELLE A/D IJSSEL

📍 **Isala Theater**
Stadsplein 5 | 010-4586400 | isalatheater.nl
Boomers di 7.4 | *Marty Supreme* di 14.4 | **PAAZ** di 21.4 | **Parel** | *Swear* di 28.4

CULEMBORG

📍 **Theater De Fransche School**
Havendijk 1 | 0345-521546 |

theaterdefranscheschool.nl
Boomers vr 3.4, vr 17.4 | *Cham-pagne* za 11.4 | *Joe Speedboot* za 4.4, za 25.4 | **PAAZ** do 2.4 | *One Flew over the Cuckoo's Nest* zo 12.4 | *Reminders of Him* vr 24.4 | *The Wizard of the Kremlin* vr 10.4, za 18.4 | **Explicateur** *Marty Supreme* wo 8.4, zo 12.4 | **Whitetail** zo 26.4, wo 29.4 | **Familiefilm** *Hond en ik* ma 6.4 | **Jeugd GOAT** do 23.4 | *Hond en ik* wo 29.4 | *Jumpers* vr 24.4 | **Superjuffie** wo 22.4 | **Ladies Night** *Reminders of Him* di 14.4 | **Prikkelarm jeugd** *Superjuffie* zo 26.4 | **TOP film** *Champagne* di 7.4

DELFT

📍 **Filmhuis Lumen**
Van Leeuwenhoekpark 55 |

Terwijl bevers dammen bouwen, wilde zwijnen akkers omwoelen en verdwenen diersoorten terugkeren, ziet buurman Derek Banbury vooral chaos.

Derek vs Derek gebruikt de humor van een burencrisis om een veel grotere vraag bloot te leggen: wat gebeurt er wanneer oude zekerheden plaatsmaken voor een andere verhouding tot landschap en leefomgeving? In een tijd van biodiversiteitsverlies en klimaatdruk is deze observerende documentaire een scherp en toegankelijk portret van de spanning tussen landbouw, gemeenschap en verbeelding. Te zien in april tijdens Movies that Matter On Tour.

MOVIESTHATMATTER.NL/ON-TOUR
015-2140226 | filmhuis-lumen.nl

DEN BOSCH

📍 **Verkadefabriek**
Boschdijkstraat 45 | 073-6818160 | verkadefabriek.nl
De Matthäus van Naarden vr 3.4 | **Premières** *Bluey in de bios* 2 wo 22.4 | *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Home Sweet Home* do 2.4 | *Klantreis* do 23.4 | *Michael* do 23.4 | *Mike & Molly vieren feest* wo 15.4 | *Per te* do 2.4 | *Romería* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Space Cadet* wo 22.4 | *Tafiti* wo 15.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **All inclusie-**

ve *A Useful Ghost* ma 13.4 | **City trips** *Small Things Like These* ma 20.4 | *Déjà vu* | *Swear* do 9.4, *Father Mother Sister Brother* do 23.4 | **Filmpraat** wo 8.4 | **Peuterpret** *Mike & Molly vieren feest* wo 22.4

DEN HAAG

📍 **Filmhuis Den Haag**
Spui 191 | 070-3656030 | filmhuisdenhaag.nl
Premières *13 jours, 13 nuits* do 23.4 | *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *Exit 8* do 9.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *De Indische tafel* do 2.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | *Per te* do 2.4 | *Romería* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | *White Snail* do 16.4 | *Wolf Children* do 9.4 | *The Wolf, the Fox and the Leopard* do 16.4 | **David Bowie** vanaf za 11.4 | **Drank & drugs** vanaf do 9.4 | **London Calling** i.s.m. Kunstmuseum Den Haag vanaf za 11.4 | **Flora Filmtheater**
De Constant Rebecquestraat 55 | florafilmtheater.nl
Museon-Omniversum
Pres. Kennedylaan 5 | 070-3381338 | museon-omniversum.nl

DEN HELDER

📍 **Cinema Zevenskoop**
Julianaplein 43 | 0223-610941 | cinemazevenskoop.nl
Joe Speedboot do 2.4 t/m ma 6.4 | *Whispers in the Woods* di 7.4, wo 8.4 | *Swear* do 9.4 t/m ma 13.4 | *Amrum* do 16.4 t/m ma 20.4 | *The Wizard of the Kremlin* do 23.4 t/m ma 27.4

DEVENTER

📍 **MIMIK**
Achter de Muren Vispoort 10 | 0570618 822 | mimik.nl
A Bridge Too Far zo 19.4 | *John & Yoko Live in NYC* wo 29.4 | **Premières** *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *Exit 8* do 9.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *Klantreis* do 23.4 | *Per te* do 2.4 | *Romería* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Tafiti* wo 15.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | *Wasteman* do 9.4 | *White Snail* do 16.4 | *Japan Tokyo Godfathers* do 9.4 | **Klassieker** *Il conformista* do 2.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 |

DIEMEN

📍 **Filmtheater De Omval**
Ouddiemerlaan 104 | 020-6001897 | theaterdeomval.nl
Amrum di 21.4, do 23.4 | *Boomers* do 2.4, vr 10.4, wo 15.4 | *Champagne* do 16.4, di 21.4 | *The Drama* za 25.4, wo 29.4 | *Dreams* wo 8.4, do 9.4 | *Foute erfenis* wo 22.4 | *His for Hawk* do 2.4, di 7.4 | *Swear* wo 15.4, do 23.4 | *Joe Speedboot* za 4.4 | *Jumpers* zo 12.4 | *Mijn woord tegen het mijne* do 9.4, di 14.4 | *Peak Everything* di 28.4 | *Per te* do 2.4, vr 24.4 | *Project Hail Mary* di 28.4, wo 29.4 | *Reminders of Him* za 18.4, di 21.4 | *Rental Family* di 14.4 | *Super Charlie* zo 12.4 | *The Super Mario Galaxy Movie* (NL) di 28.4 | *Tussen broers* wo 15.4, do 16.4 | **Royal Ballet** *Giselle* zo 19.4

Aziatische filmrijkdom

Het CinemAsia Film Festival is een vaste waarde in het Nederlandse filmlandschap. Op de achttiende editie van het festival zijn ruim veertig films uit Azië en de Aziatische diaspora te zien. Bijzonder is dat de helft van de films van vrouwelijke makers is. Van 8 t/m 12 april in Studio/K, Rialto De Pijp en Eye Filmuseum.

Dat CinemAsia vrouwelijke filmmakers serieus neemt, blijkt het sterkst in het programma New Visions, dat elf debuutfilms van een nieuwe generatie Aziatische filmmakers bevat. Tien van de films zijn gemaakt door vrouwen. Dit telwerk zou niet nodig moeten zijn, maar in die tijd leven we (nog) niet. De films in New Visions lopen uiteen van sociale drama's tot familieportretten en mockumentaries. Het thema *commons* loopt als een rode draad door het festival. Het staat voor wat mensen delen, met elkaar verbindt en wat hen samen

brengt, binnen en buiten grenzen en in en tussen generaties.

CinemAsia opent met het

Cambodjaanse *Becoming Human* (Polen Ly), over een beschermgeest die waakt over een vervallen bioscoop. Als een journalist de bioscoop binnen glipt, ontstaat een dialoog tussen hem en de geest over heden en verleden. De maker is bij de vertoning aanwezig. Het festival besluit met *The Waves Will Carry Us* (Lau Kek-Huat), waarin een in Taiwan wonende zoon op de begrafenis van zijn vader

in Maleisië op familiegeheimen stuit.

Het programma Horizons telt twaalf films die grenzen verleggen en spelen met de verwachtingen van de kijker. *Pioneers* bevat drie oude en recente klassiekers uit de Aziatische cinema: het Indonesisische *Aladin* (Tan Sing Hwat, 1953), het Thaise *Tongpan* (Isan Film Group, 1976) en het Cambodjaanse *Golden Slumbers* (Davy Chou, 2011). Short Films telt drie door gastcuratoren samengestelde programma's met korte films.

Naast filmvertoningen zijn er nevenactiviteiten, waaronder *Queer Nongkrong*, een ongedwongen ontmoetingsplek voor de queer Aziatische gemeenschap. En natuurlijk ontbreken ook de traditionele Food Market en Karaoke Night niet op het festival.

DIEREN

📍 **Filmhuis Dieren**
De Bundel (bibliotheek), Eri-
caplein 5 | filmhuisdieren.nl

DOESBURG

📍 **Filmhuis Doesburg**
Het Arsenaal 1309, Klooster-
straat 15 | 0313-482336 | film-
huis-doesburg.nl

DOETINCHEM

📍 **Amphion Cultuurbedrijf**
Hofstraat 2 | 0314-340943 |
amphion.nl
Amrum za 4.4, wo 8.4 | Boomers
do 2.4 t/m zo 12.4 | Champagne
vr 3.4, zo 5.4, ma 6.4, za 11.4 | De
Indische tafel do 2.4, za 4.4, di
7.4, vr 10.4 | Elvis Presley in Con-
cert zo 5.4 | Ghost Elephants do
9.4, zo 12.4, ma 13.4, wo 15.4 | La
grazia vr 3.4, ma 6.4, wo 8.4, di
14.4 | I Swear do 2.4, zo 5.4, di 7.4
| Joe Speedboot zo 5.4, ma 6.4,
za 11.4 | Mr. Nobody Against Pu-
tin ma 6.4, di 7.4, zo 12.4 | PAAZ
vr 3.4 t/m wo 15.4 | Per te do 2.4
t/m di 14.4 | The Road to Fenix vr
3.4 | Romeria do 9.4, za 11.4 t/m
di 14.4 | Streetart Frankey za 11.4,
ma 13.4 | Tussen broers do 9.4, za
11.4, zo 12.4, di 14.4 | Whispers in
the Woods za 4.4, zo 5.4 | Con-
certregistraties De Matthäus
Passion van Reinbert de Leeuw
vr 3.4 | Elvis Presley in Concert
za 4.4

DORDRECHT

📍 **Filmtheater De Witt**
Nieuwstraat 60-62 | 078-

7200777 | dewitt@dordrecht.nl

EINDHOVEN

📍 **Lab1**
K-19 Art, Keizersgracht 19 |
0402094091 | lab-1.nl
📍 **Natlab**
Kastanjelaan 500 |
0402946848 | natlab.nl
Premières Broken English do 2.4
| The Drama do 2.4 | A Family do 2.4
| The History of Sound do 2.4
| Home Sweet Home do 2.4 | Ho-
rizonte do 9.4 | I Was a Stranger
do 9.4 | Midwinter Break do 9.4 |
Romeria do 9.4 | Streetart Fran-
key do 9.4 | Father Mother Sister
Brother do 16.4 | Bluey in de bios
2 wo 22.4 | Space Cadet wo 22.4 |
Tafiti wo 22.4 | Cinekid Hola Fri-
da! Zo 5.4 | Jeugd Onderstebo-
ven zo 26.4 | Playgrounds Inter-
national Film Festival wo 15.4
t/m zo 19.4 | Popcorner Mulan
wo 29.4 | Royal Opera Die Zau-
berflöte di 21.4 | Special Wolf
Children di 28.4
📍 **Filmhuis De Zwarte Doos**
Den Dolech 2 | 040-2474900 |
tue.nl/sq

EMMEN

📍 **Filmhuis Emmen**
Westeinde 70 | 0591-668250 |
filmhuisemmen.nl
Nouvelle Vague ma 6.4 | On vous
croit di 7.4 | Sentimental Value
ma 13.4 | Second Victims di 14.4 |
The Love that Remains ma 20.4 |
Left-Handed Girl di 21.4 | Folkta-
les ma 27.4 | Little Amélie or the
Character of Rain di 28.4

ENSCHEDÉ

📍 **Concordia - Film &
Beeldende kunst**
Oude Markt 15 | 053-4300999
| concordia.nl
Kiki's Delivery Service do 2.4 |
Das Cabinet des Dr. Caligari vr
17.4 | The Old Oak wo 29.4 | Pre-
mières The Drama do 2.4 | Exit 8
do 9.4 | A Family do 2.4 | Father
Mother Sister Brother do 16.4 |
Ghost Elephants do 9.4 | De In-
dische tafel do 2.4 | Klantreis do
23.4 | Het meisje met het rode
haar do 23.4 | Romeria do 9.4 |
Silent Friend do 23.4 | Truly Na-
ked do 23.4 | Tussen broers do
9.4 | Wolf Children do 9.4 | Ci-
nema Unfiltered Spider-Man:
Into the Spider-Verse di 28.4
| English subtitles Il conformista
ma 6.4 | Philofilm Speak
No Evil ma 13.4 | Popdocs Bro-
ken English ma 20.4

ETTEN-LEUR

📍 **Cinema Paradiso**
C.1 - Cinema, Binnentuin 2 |
076 5010167 | cinemaparadiso.
nl
Amrum vr 3.4, wo 8.4 | Peak Eve-
rything vr 10.4, wo 15.4 | H Is for
Hawk vr 17.4, wo 22.4

GELDERMALSEN

📍 **LingeFilm**
Rijksstraatweg 64 | info@lin-
gefilm.nl | lingeilm.nl
Gioia mia vr 3.4 | Wuthering
Heights za 4.4 | Boomers di 7.4
| Sirāt wo 8.4 | Verliefd op Cu-
raçao do 9.4, di 14.4 | Jurassic

Misdaad en straf

Wie Robert Wiene zegt, zegt *Das Cabinet des Dr. Caligari*, zijn expressionistische meesterwerk. Minder bekend is zijn *Raskolnikov* uit 1923. De Balie vertoont 9 april Wiene's verfilming van Dostojevski's *Misdaad en straf* met een nieuwe, live gespeelde (piano)soundtrack.

Zeg Dostojevski en de menin-
gen lopen uiteen van feno-
menale schrijver met gewel-
dig psychologisch inzicht tot
sentimentele, oeverloze
zeurpiet. Zo noemde Karel

van het Reve Dostojevski's
werk "veredelde keukenmei-
denromans" en zijn stijl "ba-
naal, oud en langdradig".

Decennia eerder al ergerde
schrijver Menno ter Braak

RASKOLNIKOV

DEBALIE.NL

World Rebirth za 11.4 | La gra-
zia wo 15.4 | PAAZ vr 17.4 | Whe-
re the Wind Comes From za 18.4
| Sound of Falling wo 22.4 | Re-
minders of Him vr 24.4 | Elvis
Presley in Concert za 25.4 | Dos-
sier 137 wo 29.4 | Jeugd Super-
juffie in de jungle zo 12.4 | GOAT
wo 29.4 |

GOES

📍 **'t Beest**
Beestenmarkt 3 | 0113228142 |
tbeest.nl
Dossier 137 vr 3.4, di 7.4, wo 8.4 |
I Swear di 7.4, wo 8.4, vr 17.4 | La
grazia vr 10.4, di 14.4, wo 15.4 |
Folktales ma 13.4, di 14.4, wo 15.4 |
Sirāt di 14.4 | Father Mother
Sister Brother do 16.4, di 21.4, wo
22.4 | Mijn broer ma 20.4 | Am-
rum di 21.4, wo 22.4 | Pillion do
23.4, vr 24.4

GOIRLE

📍 **Jan van Besouw**
Thomas van Diessenstraat 1 |
0135343400 | janvanbesouw.
nl/
Beschouwfilm Roma di 7.4 |
Opera La cenerentola di 21.4

GOUDA

📍 **Filmhuis**
Lethmaetstraat 45 | 0182-
522200 | filmhuisgouda.nl

GRAVE

📍 **Filmcafé Grave**
Maximiliaan de Manstraat 2 (Ge-
neraal de Bons kazerne) | 06-
53149906 | filmcafegrave.nl

GRONINGEN

📍 **Forum Groningen**
Nieuwe Markt 1 | 050-3683683

| forum.nl
📍 **RKZ Bios**
Emmastraat 15-s101 | 050-
5262482 | rkzbios.nl
Marty Supreme za 4.4, ma 6.4 |
Sirāt za 11.4, ma 13.4 | The Secret
Agent za 18.4, ma 20.4 | Whis-
pers in the Woods za 25.4, ma
27.4 | Film + live optreden Boy
from the Dessa zo 19.4 | Psy-
choanalyse & film Moonlight
wo 22.4

HAARLEM

📍 **Filmkoepel**
Harmenjansweg 4 | filmkoepel.
nl
📍 **Schuur**
Lange Begijnestraat 9 | 023-
5173910 | schuur.nl

HARDENBERG

📍 **Filmhuis Hardenberg**
Badhuisplein 3 | 0523-280353 |
bioshardenberg.nl/filmhuis

HARDERWIJK

📍 **Filmhuis Harderwijk**
Catharinekapel Klooster 1 |
0341-419500 | filmhuishar-
derwijk.nl
Meer dan babi pangang do 2.4,
za 4.4 | Hamnet vr 3.4, di 7.4 | The
Secret Agent za 11.4, ma 13.4 | H
Is for Hawk zo 12.4, di 14.4 | Win-
ter in Sokcho do 16.4, di 21.4 |
Sound of Falling za 18.4, ma 20.4
| Boomers vr 24.4, di 28.4 | The
Voice of Hind Rajab za 25.4, zo
26.4

HEEMSKERK

📍 **Filmhuis Heemskerk**
Laurentz A. Verherentstraat 1 |
decirkelheemskerk.nl/film
Boomers zo 5.4, wo 8.4 | Vie pri-

zich aan de mystieke verering
van Dostojevski. Critiek had
Ter Braak ook op Robert Wie-
ne's verfilming van Dostojev-
vski's *Misdaad en straf*,
waarin de armlastige student
Raskolnikov zonder gewet-
enswroeging een woekeraar
vermoordt, omdat hij meent
dat morele wetten voor hem
niet gelden. Ter Braak schreef
in 1928 als (mede)program-
meur van een Filmliga-pro-
gramma dat het door de
"tweelachtigheid" van de
film de moeite niet loonde om
Raskolnikov in zijn geheel te
vertonen. Er kon worden vol-
staan met vertoning van "en-
kele van zijn representatieve
delen". Knippen in een film
zien we nu als verminking,
maar film liefhebbers als Ter
Braak hadden er geen moeite
mee. Wie *Raskolnikov* wel in
zijn geheel wil zien, kan op 9
april terecht in de Balie. De
film is dan te zien met livebe-
geleiding door componist en
pianist Andy Pavlov, die een
nieuwe soundtrack voor de
film schreef.

vée zo 12.4, wo 15.4 | Wuthering
Heights zo 19.4, wo 22.4 | The
Secret Agent vr 24.4, wo 29.4

HEERLEN

📍 **Filmhuis De Spiegel**
Royal Theater | Stationsplein 5
| 045-5118178 | filmhuisdespie-
gel.nl
La grazia do 2.4, wo 8.4, wo 15.4,
zo 26.4 | De Matthäus Passi-
on van Reinbert de Leeuw vr
3.4 | Dossier 137 vr 3.4 | I Swear
za 4.4, za 11.4 | Hamnet ma 6.4 |
Sentimental Value ma 6.4 | One
Battle After Another ma 6.4 |
Broken English wo 8.4, za 25.4 |
Streetart Frankey do 9.4 | Ghost
Elephants zo 12.4, wo 29.4 | Am-
rum zo 12.4 | Il conformista zo
12.4, 4 | Dead Man's Wire ma
13.4, za 18.4, wo 22.4, zo 26.4 |
Joe Speedboot wo 15.4, do 23.4
| A Family do 16.4, wo 22.4 | H Is
for Hawk zo 26.4 | DMFF Fiets-
filmavond vr 10.4

HELMOND

📍 **De Cacaofabriek**
Cacaokade 1 | 0492-529009 |
cacaofabriek.nl/film
Premières The Drama do 2.4 |
A Family do 2.4 | Father Mother
Sister Brother do 16.4 | The His-
tory of Sound do 2.4 | Klantreis
do 23.4 | Michael do 23.4 | Per
te do 2.4 | The Super Mario Ga-
laxy Movie [NL] do 2.4 | Tussen
broers do 9.4

HENGELO

📍 **Filmhuis Hengelo**
Beursstraat 44 | 074-2556789 |
filmhuishengelo.nl
Marty Supreme do 2.4, vr 3.4 |
Brokeback Mountain vr 3.4, za

Korte film van voor tot achter

Go Short heeft ook dit jaar weer de vinger aan de pols van de (inter)nationale korte film. Het festival presenteert van 7 t/m 12 april in Lux in Nijmegen met fictie, documentaire, animatie en experimentele films de breedte van het genre.

Never change a winning team. Dat geldt ook voor festival-programma's. Go Short doet ook dit jaar weer waarmee het al jaren succesvol is. Centraal staan de Europese, Nederlandse, New Arrivals en Music Video Competities. De Europese competitie telt ruim veertig films, de Nederlandse twintig, New Arrivals zeventien (van internationale kunst- en filmacademies) en de Music Video Competitie dertien titels. Een paar titels. In *Far From Beyrouth* (Mon Dewulf) houdt een filmmaker in Brussel met (voice)berichten en video's contact met zijn partner in Beiroet, terwijl de stad gebombardeerd wordt door Israël. De communicatiemiddelen halen de oorlog dichtbij voor de maker, maar dat maakt zijn machteloosheid nog groter. In *How to Catch a Butterfly* schrijft Kiriko Mechanicus, de maker van de film, brieven

aan een seriemoordenaar, die in Atlanta acht Aziatische vrouwen vermoordde. Speelde raciale fetisjerij een rol in zijn gruweligheden?

Naast de competities zijn er niet-competitieprogramma's. Daaronder Best of the Fests met de spraakmakendste korte films van het afgelopen jaar. De films zijn onderverdeeld in verschillende blokken, waaronder Refresh, dat films bevat die grenzen oprekken en nieuwe vormen uitproberen, zoals games, VR, XR en interactieve

installaties. Het Late Night programma bestaat uit de filmblokken Horror, Weird Animation en Erotica. Sci-fi en Dark Fantasies zijn er als nieuwe blokken aan toegevoegd. De films in Sci-fi roepen vragen op over de rol van de mens in de toekomst. Dark Fantasies bevat films over duistere fantasieën, van griezelige sprookjes tot unheimische schaduwwerelden. Naast films is er een uitvoerig nevenprogramma met onder meer een performance van kunstenaar Kara Güt, dit jaar Maker in Focus. Het festival besluit 12 april met de vertoning van alle prijswinnaars.

GOSHORT.NL

FAR FROM BEYROUTH

4.4, wo 8.4 | *Swear* do 9.4 t/m zo 11.4 | *La Grande Arche* vr 10.4, zo 12.4, wo 15.4 | *Dossier 137* do 16.4, vr 17.4, wo 22.4 | *The Secret Agent* vr 17.4 t/m zo 19.4 | *Amrum* do 23.4 t/m zo 25.4 | *Whispers in the Woods* vr 24.4, zo 26.4, wo 29.4 | *Jeugd Zootropolis* wo 22.4, wo 29.4

HILVERSUM

☉ **Filmtheater**
Herenplein 5 | 035-6235466 | filmtheaterhilversum.nl

HOOGVEEN

☉ **Filmhuis Hoogeveen**
VUE Hoogeveen | Van Echtenplein | 0528-234000 | filmhuishoogeveen.nl
After The Hunt ma 13.4 | *Rietland* di 21.4

HOORN

☉ **Cinema Oostereiland**
Krententuin 25 | 0229-232296 | cinemaoostereiland.nl
Matthäus Passion vr 3.4 | *Dikkie Dik en de verdwenen knuffel* ma 6.4 | **Premières** *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *John & Yoko Live in NYC* wo 29.4 | *Michael* do 23.4 | *Midwinter Break* do 9.4 | *Per te* do 2.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Tafiti* wo 15.4 | *Tussen broers* do 9.4

HOUTEN

☉ **Aan de Slinger**
De Slinger 40 | 030-6351024 | aandeslinger.nl
Beginnings do 2.4 | *Champagne* za 25.4 | *Elvis Presley in Concert* za 18.4 | *L'étranger* vr 3.4 | *Swear* zo 26.4 | *Joe Speedboot* vr 24.4, wo 29.4 | *Marty Supreme* za 11.4 | *No Other Choice* za 4.4 | *PAAZ* do 16.4 | *Sound of Falling* vr 17.4 | *Whispers in the Woods* zo 12.4, di 28.4 | *Wuthering Heights* vr 10.4 | **Vroege film** *Gioia mia* wo 8.4 | *Praten met de Nachtwacht* wo 15.4 | *Amrum* wo 22.4 | *Champagne* wo 29.4

KAMPEN

☉ **Filmhuis**
Burgwal 84 | *Reserveren via website* | filmhuiskampen.nl
Champagne do 2.4, za 4.4 | *Swear* do 9.4, za 11.4 | *Broken English* zo 12.4 | *Per te* di 14.4, do 16.4, za 18.4 | *Sirät* do 24.4, za 25.4

LEEUWARDEN

☉ **Slieker Film**
Wilhelminaplein 92 | 058-2050300 | sliekerfilm.nl

LEIDEN

☉ **Kijkhuis**
Vrouwenkerksteeg 10 | 071-51233900 | bioscopenleiden.nl / Kijkhuis
☉ **Lido**

Steenstraat 39 | 071-5124130 | bioscopenleiden.nl / Lido
☉ **Trianon**
Breestraat 31 | 071-5123875 | bioscopenleiden.nl / Trianon

LELYSTAD

☉ **Filmtheater Lelystad**
De Waag 9 | 088-0240240 | www.filmtheaterlelystad.nl
Hamnet di 7.4 | *Mr. Nobody* Against Putin zo 12.4 | *No Other Choice* di 14.4 | *The Secret Agent* 21.4 | *Sirät* di 28.4

LISSE

☉ **Filmhuis Lisse**
Floralisplein 69 | 071-7856757 | filmhuis-lisse.nl

MAASTRICHT

☉ **Lumière Cinema**
Bassin 88 | 043-3214080 | lumiere.nl
Cutting Through Rocks di 21.4 | *For Sama* di 7.4 | *The Hungarian Playbook* do 9.4 | *De Matthäus van Naarden* vr 3.4 | *John & Yoko Live in NYC* wo 29.4 | *What a Feeling* do 16.4 | *Who Killed The KLF?* wo 8.4 | **Premières** *Blue in de bios 2* wo 22.4 | *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *Exit 8* do 9.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Dog* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *Klantreis* do 23.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | *Michael* do 23.4 | *Per te* do 2.4 | *Romèria* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Space Cadet* wo 22.4 | *Tafiti* wo 15.4 | *This Is Spinal Tap* do 2.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | *Wasteman* do 9.4 | *White Snail* do 16.4 | *Wolf Children* do 9.4

MIDDELBURG

☉ **Cinema Middelburg**
Achter de Houwtuinen 30 | 0118-613482 | cinemamiddelburg.nl
Broken English vr 24.4, zo 26.4, ma 27.4, wo 29.4 | *Champagne* do 9.4, vr 10.4, zo 12.4, di 14.4 | *Il conformista* do 2.4, zo 5.4, wo 8.4 | *Dreams* vr 3.4 t/m di 7.4 | *Elvis Presley in Concert* za 4.4, zo 5.4 | *Exit 8* vr 10.4, zo 12.4, ma 13.4, wo 15.4 | *A Family* vr 24.4 t/m di 28.4 | *La grazia* do 2.4 t/m wo 15.4 | *His for Hawk* do 9.4 t/m wo 22.4 | *Hamnet* do 23.4 t/m wo 29.4 | *Het meisje met het rode haar* vr 24.4, za 25.4, ma 27.4, wo 29.4 | *Horizonte* vr 17.4, za 18.4, di 21.4, wo 22.4 | *Swear* do 2.4 t/m di 14.4 | *De Indische tafel* vr 3.4 t/m zo 5.4 | *Kain* vr 17.4 t/m ma 20.4 | *Klantreis* do 23.4, di 28.4 | *Mijn broer* do 23.4, zo 26.4, di 28.4 | *Mijn woord tegen het mijne* vr 3.4 t/m ma 13.4 | *Mike & Molly viert feest* za 25.4 t/m wo 29.4 | *Romèria* do 9.4 t/m wo 22.4 | *Tussen broers* do 16.4, za 18.4, ma 20.4, wo 22.4 | **Club**

Rainbow Mijn broer do 23.4 | **Creatief in de cinema** *Kain* di 21.4 | **Movies That Matter** *Derek vs. Derek* ma 20.4

MIDDELHARNIS

☉ **Filmhuis Middelharnis (Het Diekhuus)**
Beneden Zandpad 7 | 0187-482400 | hetdiekhuus.nl

NIEUWKOOP

☉ **Kaleidoskoop**
Verbinding 2 | 0172-728001 | theater-kaleidoskoop.nl
Wisdom of Happiness di 7.4 | *Eleanor the Great* do 16.4 | *The Last Viking* vr 24.4

NIJMEGEN

☉ **Lux**
Mariënborg 38-39 | 024-3816859 | lux-nijmegen.nl
Premières *13 jours, 13 nuits* do 23.4 | *Blue in de bios 2* wo 22.4 | *Broken English* do 2.4 | *The Drama* do 2.4 | *L'engloutie* do 16.4 | *Exit 8* do 9.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *Midwinter Break* do 9.4 | *Per te* do 2.4 | *Romèria* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Skiff* do 9.4 | *Space Cadet* wo 22.4 | *Streetart Frankey* do 9.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | *The Wolf, the Fox and the Leopard* do 16.4 | **Cur-suspremières** *Father Mother Sister Brother* ma 20.4 | *Swear* ma 13.4 | **English Subtitles** *A Family* za 4.4, di 7.4 | *Horizonte* di 14.4 | *L'engloutie* za 18.4, di 21.4 | *Silent Friend* za 25.4, di 28.4 | **Film & gesprek** *Bagasi* wo 29.4 | *Tussen broers* za 18.4 | **Filmcafé** za 4.4 | **Filmkring** *Father Mother*

Sister Brother do 16.4, di 21.4 | *The History of Sound* do 2.4, di 7.4 | **IndoFILMcafé** zo 19.4 | **Knutselworkshop** *Space Cadet* wo 22.4 | **Lezing** *Silent Friend* do 23.4 | **LUXrewind** *Broken Flo-wers* zo 19.4 | *Het meisje met het rode haar* zo 26.4 | *Jesus Christ Superstar* zo 5.4 | **Nimma aan Zee** *The Shipwrecked* ma 6.4 | **Stitch-a-Long** *The Breakfast Club* za 18.4 | **Vrouwen in film** *Polderkoninginnen* di 7.4

OLDENZAAL

☉ **Filmhuis/Stadstheater De Bond**
Molenstraat 25 | 0541-511094 | filmhuisoldenzaal.nl
Hamnet di 7.4 | *Left-Handed Girl* di 14.4 | *Land van Johan* di 21.4 | *La Grande Arche* di 28.4

OSS

☉ **Cultuurpodium Groene Engel**
Kruisstraat 15 | 0412-405504 | groene-engel.nl

OUDEBOSCH

☉ **Filmtheater Fanfare/ Utopiazaal**
Markland College | *Pagnevaartweg 7* | 0165-314503 | filmtheaterfanfare.nl
Marty Supreme do 9.4 | *Song Sung Blue* do 16.4
☉ **Filmtheater Fanfare/Fidei et Arti**
Pastoor Hellemonsstraat 1
Maandagmatinee | *Swear* ma 13.4 | **English Subtitles** *A Family* za 4.4, di 7.4 | *Horizonte* di 14.4 | *L'engloutie* za 18.4, di 21.4 | *Silent Friend* za 25.4, di 28.4 | **Film & gesprek** *Bagasi* wo 29.4 | *Tussen broers* za 18.4 | **Filmcafé** za 4.4 | **Filmkring** *Father Mother*

PURMEREND

☉ **Filmhuis Purmerend**
Kerkstraat 11 | 0299-416506 | filmhuispurmerend.nl
Beginnings vr 17.4, di 21.4 | *Eat*

More Trees za 18.4 | *La Grande Arche* vr 24.4, di 28.4 | *Land van Johan* di 14.4, wo 15.4 | *Marty Supreme* za 25.4, di 28.4, wo 29.4 | *No Other Choice* di 7.4 | *The Secret Agent* vr 3.4, za 4.4 | *Wuthering Heights* zo 19.4, di 21.4, wo 22.4

PUTTEN

☉ **Filmhuis Putten**
Brinkstraat 91 | filmhuisputten.nl / *Helldin* zo 5.4 | *The Penguin Lessons* vr 10.4 | *Dead of Winter* zo 19.4 | *Nuremberg* vr 24.4

REUVER

☉ **Service Bioscoop Luxor**
Rijksweg 18 | 077-4741234 | luxorreuver.nl / *The Secret Agent* do 9.4 t/m di 14.4 | *Beginnings* do 16.4 t/m di 21.4 | *Midwinter Break* do 23.4 t/m di 28.4

ROERMOND

☉ **ECI Cultuurfabriek**
ECI 13 | 0475-317171 | ecicultuurfabriek.nl

ROSENDAAL

☉ **Cinema Paradiso**
C.1-Cinema, Nieuwstraat 2 | 0165 534503 | cinemaparadiso.nl
Amrum do 2.4 t/m ma 6.4 | *Vie privée* vr 3.4 t/m wo 8.4 | *Peak Everything* do 9.4, vr 10.4 | *Sound of Falling* zo 12.4 t/m wo 15.4 | *His for Hawk* vr 17.4 t/m di 21.4 | *Dossier 137* vr 17.4 t/m wo 22.4

ROTTERDAM

☉ **Cinerama Filmtheater**
Westblaak 18 | 010-4115300 | cineramabios.nl
Premières *Broken English* do 2.4

| *The Drama* do 2.4 | *Exit 8* do 9.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *I Was a Stranger* do 9.4 | *John & Yoko Live in NYC* wo 29.4 | *Kain* do 2.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | *Michael* do 23.4 | *Midwinter Break* do 9.4 | *The Mummy: A Lee Cronin Film* do 16.4 | *Per te* do 2.4 | *The Super Mario Galaxy Movie* do 2.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *White Snail* do 16.4 | **Klassiekers 2001: A Space Odyssey** | *The Red Shoes* | **Pulpfilm** *Charlie's Angels: Full Throttle* | *Mad Max: Fury Road* | **Pulp Fiction**
☉ **KINO Rotterdam**
Gouvernement 129-133 | 010-2681160 | kinorotterdam.nl
Premières *The Drama* do 2.4 | *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Klantreis* do 23.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | *Michael* do 23.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *The Super Mario Galaxy Movie* do 2.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **Breakfast The Drama** za 4.4 | **Cry-Baby Cinema** *The Drama* za 11.4 | **Film + live optreden** *Harlan County U.S.A.* wo 8.4 | **Kaboom anime** *Wolf Children* wo 15.4 | **KINO presents: My Name Is Vengeance** vanaf di 14.4 | **Michael Hanneke** (EN subs) *71 Fragments einer Chronologie des Zufalls* za 4.4, wo 8.4 | *Benny's Video* ma 6.4 | *Caché* wo 29.4 | *Code innocentu* wo 15.4, ma 20.4 | *Funny Games* ma 13.4, za 25.4 | *La pianiste* za 18.4, wo 22.4 | *Der siebente Kontinent* za 11.4 | *Le temps du loup* ma 27.4

Recente Spaanse cinema

Het Amsterdam Spanish Film Festival (ASFF) toont ook op de twaalfde editie de rijkdom van de Spaanse cinema. Van 10 t/m 19 april in Tuschinski, Eye Filmmuseum en Cinema The Pulse.

Het festival opent 10 april met twee films in Tuschinski. In *Las delicias del jardín* botsen een vader en een zoon, beide schilders, in hun opvattingen over kunst en het leven. Het leidt tot een wedstrijd wie van hen de interessantste interpretatie van Jeroen Bosch' *De tuin der lusten* kan schilderen. Regisseur Fernando Colomo en acteur Pablo Colomo zijn bij de vertoning aanwezig. In het veelvuldig gekroonde *Los domingos* (Alauda Ruiz de Azúa) zorgt een tiener voor opschudding in haar familie, omdat ze non wil worden. In de dagen na de opening is onder meer het jaarlijks terugkerende Core Program te zien. Het telt zeven van de beste recente Spaanse films,

waaronder *Las delicias del jardín* en *Los domingos*. Het programma Spanish Cinema Without Fear telt vier films die het experiment niet schuwen. Daaronder *Emergency Exit* (Lluís Miñarraz), over een surrealistische busreis van een groep vreemdelingen. De regisseur is aan-

wezig voor een q&a. Een jaarlijks terugkerend programma is ook ASFF Cares: lgbtqia+, dat drie films telt met queer personages. Daaronder *Maspalomas* (Jose Mari Goenaga & Aitor Arregi), waarin een zeventiger in een verpleeghuis zich gedwongen voelt te verbergen dat hij homo is. *Latin Pride* telt drie films uit Latijns-Amerika, waaronder de Argentijnse komedie *Homo argentum* (Mariano Cohn & Gastón Duprat), die het moderne stedelijke leven op de hak neemt. Drie mu-

ziekgerelateerde films zijn te zien in Music on Screen. Ook te zien is een voorpremière van *Song of Songs*, Ramón Gielings ode aan de liefde. Wie geïnteresseerd is in mode moet *El eco de otras voces* (Adriana Domínguez), een portret van de Spaanse mode-ontwerper Adolfo Domínguez, niet overslaan. Spain Meets Portugal bevat één film: *Una quinta Portuguesa* (Avelina Prat), over een universitaire docent in Barcelona, die nadat zijn vrouw hem heeft verlaten, een nieuw leven als tuinman begint op een Portugees landgoed. De eigenaar van het landgoed wordt gespeeld door Maria de Medeiros, bekend van onder veel meer haar rol in Quentin Tarantino's *Pulp Fiction* (1994). Medeiros, die ook regisseur is, is aanwezig op het festival. Ten slotte: geen Amsterdam Spanish Film Festival zonder exquisite hapjes en drankjes.

EMERGENCY EXIT

De waarheid achter beelden

Het Documentaire Paviljoen trapt van 16 april t/m eind mei de actualiteit op de staart met **Harun Farocki: A Documentary Retrospective**. De filmmaker, criticus en essayist zocht de vaak verborgen ideologie achter beelden.

Van de ruim negentig films gedie de in Tsjechië geboren, maar in Duitsland werkende Harun Farocki (1944-2014) maakte is *Videograms of a Revolution* waarschijnlijk de bekendste. Het uit archief-beelden opgebouwde documentaire essay toont hoe de Roemeense televisie verslag deed van de opstand tegen het regime van Ceaușescu in 1989, maar ook hoe de tv-beelden de opstand vormden en aanjoegen. De film, die te zien is in het retrospectief, illustreert perfect Farocki's opvatting dat

beelden altijd ideologisch geladen zijn. In zijn woorden: "Het gaat er niet om wat in een beeld te zien is, maar wat erachter ligt." In dat visuele graafwerk was Farocki gespecialiseerd. Het heeft een omvangrijk oeuvre opgeleverd, waarvan een selectie te zien is in het Documentaire Paviljoen. Op moment van schrijven zijn nog niet alle titels bekend, maar naast *Videograms of a Revolution* zijn in elk geval de volgende films te zien. *Images of the World and the Inscription of War* (1989)

is opgebouwd uit foto's die de Amerikaanse luchtmacht in 1944 boven het door de nazi's bezette Polen maakte. Dat het vernietigingskamp Auschwitz op de beelden is te zien, maar toen niet als moordda-

dige gruwelplek herkend werd, laat zien dat beelden pas betekenis krijgen in de context van kennis. De twee samen vertoonde films *A Day in the Life of a Consumer* (1993) en *A New Product*

(2012) tonen de invloed van reclame en marketing op ons dagelijkse leven. In de films *Industry and Photography* (1979) en *An Image* (1983), ook achter elkaar te zien, zoekt Farocki naar de waarheid achter beelden van respectievelijk een vervallen industriegebied en een naakt-foto in *Playboy*. Ten slotte, *How to Live in the Federal Republic of Germany* (1990) toont het dagelijkse leven in het kapitalistische West-Duitsland. Hoe vrij was dat leven? En wat is vrijheid eigenlijk?

Naast vertoningen van de films van Farocki is er een uitvoerig randprogramma met onder meer inleidingen en installaties.

IDFA.NL

SOEST

Artishock
Steenhoffstraat 46 | 035-6019577 | artishock-soest.nl
Where the Wind Comes From ma 6.4, wo 8.4 | PAAZ zo 12.4, vr 17.4 | The Wizard of the Kremlin ma 13.4, wo 15.4 | Whispers in the Woods zo 19.4, wo 22.4 | The Secret Agent zo 19.4, ma 20.4 | Beginnings wo 29.4 | Jeugd GOAT vr 3.4

STADSKANAAL

Filmiga Stadskanaal
Menistenplein 9 | 0599-610777 | smoky.nl
Splitville di 7.4 | Die My Love di 14.4 | Second Victims di 21.4 | The Last Viking za 25.4

TERNEUZEN

Cine City
Nieuwstraat 41 | 0115-611133 | cinecity.nl
Romeria za 4.4, zo 5.4 | Father Mother Sister Brother za 11.4, zo 12.4 | The Choral za 18.4, zo 19.4 | Tre ciotole za 25.4, zo 26.4

TIEL

Filmtheater Agnietenhof
St. Agnietenstraat 2 | 0344-673500 | agnietenhof.nl
The Testament of Ann Lee za 4.4 | PAAZ di 7.4 | Is This Thing on? di 7.4, wo 8.4 | Wuthering Heights di 14.4 | L'étranger di 21.4, wo 22.4 | Champagne za 25.4, di 28.4 | La grazia di 28.4, wo 29.4

LantarenVenster

Otto Reuchlinweg 996 | 010-2772277 | lantarenvenster.nl
Premières Broken English do 2.4 | Exit 8 do 9.4 | A Family do 2.4 | Father Mother Sister Brother do 16.4 | Ghost Elephants do 9.4 | The History of Sound do 2.4 | Horizonte do 9.4 | De Indische tafel do 2.4 | Klantreis do 23.4 | Kruisbestuiving in architectuur do 23.4 | Per te do 2.4 | Romeria do 9.4 | Silent Friend do 23.4 | The Shipwrecked do 23.4 | Tussen broers do 9.4 | Aanschuiftafel Tussen broers do 9.4 | Best of

IDFA za 25.4 | Cinemini Vreemde vogels ma 6.4 | Film & paasontbijt / Swear zo 5.4, ma 6.4 | Iran Turtles Can Fly wo 15.4 | Ballad of a White Cow wo 29.4 | Queer F*ck Drugs di 7.4 | Rotterdams Open Doek di 14.4 | Specials De Mattheüs Passion vr 3.4 | Lust, Caution zo 5.4 | Het meisje met het rode haar do 23.4 | John & Yoko Live in NYC wo 29.4

SCHAGEN

Scagon De Luxe
Torenstraat 1B | scagondeluxe.nl

Whispers in the Woods do 2.4, vr 3.4 | Urchin do 2.4, vr 3.4 | H Is for Hawk do 9.4, vr 10.4 | I Swear do 16.4, vr 17.4 | Boomers do 16.4, vr 17.4 | Champagne do 23.4, vr 24.4 | Per te do 23.4, vr 24.4

SCHIEDAM

Wenneker Cinema
Vijgensteeg 2 | 010-4733000 | wennekercinema.nl

SCHIJNDEL

Filmclub Schijndel/* Spectrum
Steeg 9 | 06 12162348 | schijn-

delfilm.nl
Dossier 137 di 7.4 | Gioia mia di 14.4 | Sirāt di 21.4
Filmclub Schijndel/Het Gasthuis
Lidwinahof 70
Meer dan babi pangang di 28.4

SITTARD

Filmhuis Zicht
Ligne 3 | 088-5995533 | filmhuiszicht.nl

SITTARD

Forum
Engelenkampstraat 68 | 0900-

2228888 | forumsittard.nl
La grazia do 2.4 t/tm wo 15.4 | Toon Hermans, 1958 do 16.4 t/m wo 29.4 | Michael do 23.4 t/m wo 29.4

SNEEK

Filmhuis Sneek
Leeuwenburg 12 | 0515-412341 | filmhuis-sneek.nl
The Secret Agent zo 5.4, di 7.4 | Meer dan babi pangang zo 12.4, di 14.4

FILMSTERREN

	Bor Beekman de Volkskrant	Berend Jan Bocking de Volkskrant	Joost Broeren-Huitenga Filmkrant/Het Parool	Gerhard Busch VPRO Cinema	Elise van Dam Cine.nl	Belinda van de Graaf Trouw	Romy van Krieken Veronica Superguide	Remke de Lange Trouw	Dana Linssen NRC Handelsblad	Ronald Rovers Filmkrant/Trouw	Ab Zagt NPO Klassiek	Gemiddeld (aantal stemmen)
The Bride!	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,50 ⁽⁵⁾
Broken English	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,50 ⁽⁶⁾
Champagne	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	2,75 ⁽²⁾
Dead Man's Wire	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,50 ⁽⁶⁾
The Drama	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	4,00 ⁽²⁾
L'engloutie	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,00 ⁽³⁾
Exit 8	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,40 ⁽⁵⁾
A Family	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,60 ⁽⁵⁾
Father Mother Sister Brother	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,19 ⁽⁸⁾
Ghost Elephants	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,50 ⁽⁴⁾
The History of Sound	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,39 ⁽⁹⁾
Just Our Heart	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,75 ⁽²⁾
Per te	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,25 ⁽²⁾
Project Hail Mary	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,88 ⁽⁴⁾
Romeria	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,50 ⁽⁴⁾
Silent Friend	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	4,00 ⁽³⁾
They Will Kill You	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,00 ⁽²⁾
Truly Naked	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,90 ⁽⁵⁾
Tussen broers	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,75 ⁽⁴⁾
The Wolf, the Fox and the Leopard	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★	3,25 ⁽⁴⁾

★★★★★ zeer goed | ★★★★ goed | ★★★ redelijk | ★★ matig | ★ slecht | ★★ niet gezien

TILBURG

Cinecitta
Willem II straat 29 | 085-9022996 | cinecittatilburg.nl
The Last Waltz do 23.4 | **Na-gesprek** / *Swear* wo 8.4 | **Paaslunch & film** *Jesus Christ Superstar* zo 5.4 | **Roadburn** *Wolves* za 18.4 | **Steve McQueen** *12 Years a Slave* za 4.4 t/m wo 29.4 | *De bezette stad* zo 5.4 t/m di 28.4 | *Hunger* vr 3.4 t/m vr 24.4 | *Shame* do 2.4 t/m za 25.4 | *Widows* vr 10.4, do 16.4, wo 22.4, ma 27.4 | **Tilburgse sterke vrouwen** *Uit eigen stad* zo 12.4

UDEN

Filmhuis De Pul
Kapelstraat 13 | 0413-265091 | filmpul.com
Köln 75 wo 15.4 | **Premières** *Sirāt* do 2.4 | *Dreams* do 9.4 | *Swear* do 16.4 | *Joe Speedboot* do 23.4

UTRECHT

de Sien
Kanaalweg 30 | 030-2312216 | desienfilm.nl
A Family do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *De Indische tafel* do 2.4 | *Klantreis* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | *White Snail* do 16.4 | **Live muziek** *The Most Dangerous Game* wo 22.4 | **Specials** *Matthäus-Passion* vr 3.4 | *De vegan veehouder* do 16.4

VEENDAM

Filmhuis vanBeresteyn
Museumplein 5a | 0598-317730 | vanberesteyn.nl
Joe Speeboot di 7.4 | *Sound of Falling* ma 13.4 | PAAZ ma 20.4 | *H Is for Hawk* di 21.4 | *Amrum* di 28.4

VEENENDAAL

Filmhuis Veenendaal
Spectrum | Kees Stipplein 72 | 06-53883412 | filmhuisveenendaal.nl

VENLO

Filmtheater De Nieuwe Scene
Nieuwstraat 13 | 077-3518183 | nieuwescene.nl
Midwinter Break do 9.4, zo 12.4, di 14.4 | *The Secret Agent* do 16.4, zo 19.4, di 21.4 | *Beginnings* do 23.4, zo 26.4, di 28.4 | **Royal Opera** *Die Zauberflöte* di 21.4

VLAARDINGEN

Filmtheater Het Zeepaard
Vue Vlaardingen | Veerplein 134E | hetzeepaard.nl

VLISSINGEN

Cine City
Spuiikomweg 1 | 0118-22521 | cinecity.nl
Romería di 7.4 | *Father Mother Sister Brother* di 14.4 | *The Choral* di 21.4 | *Tre ciotole* di 28.4

VOORSCHOTEN

Filmtheater Voorschoten
Prinses Marijkelaan 4 | 071-5612566 | filmtheatervoor-schoten.nl

WAALWIJK

Filmtheater De Leest
Vredesplein 12 | 0416-337746 | deleest.nl
Marty Supreme vr 3.4, za 4.4 | *Boomers* ma 6.4, di 7.4 | PAAZ di 7.4 | *Champagne* za 11.4, zo 12.4 | *Picknick met taart: Het verdwenen vosje* zo 12.4 | *Sound of Falling* di 14.4 | *Elvis Presley in Concert* vr 17.4 | *La grazia* za 18.4, zo 26.4 | *Joe Speedboot* di 21.4 | *Champagne* di 21.4 | *H Is for Hawk* za 25.4 | *Swear* di 28.4 | *Midwinter Break* wo 29.4

WAGENINGEN

Filmhuis Movie W
Wilhelminaweg 3A | moview.nl

WEESP

City of Wesopa
Herengracht 23 | 0294-458093 | wesopa.nl

WINTERSWIJK

Filmhuis Winterswijk
Meddösestraat 4-8 | 054-3521515 | filmhuiswinterswijk.nl
Was Marielle weiss di 7.4 | *Ren-tal Family* di 14.4 | *The Voice of Hind Rajab* di 21.4

WOERDEN

AnnexCinema
Rosmolenlaan 1 | 0348-436510 | annexcinema.nl

IJMUIDEN

Haventheater IJmuiden
Dokweg 43-45 | 0900-1505 | haventheaterijmuiden.nl
How to Make a Killing zo 5.4 | *The Secret Agent* zo 5.4, di 14.4 | *Amrum* zo 5.4, di 7.4, di 14.4 | *Elvis Presley in Concert* zo 12.4 | *The Bride!* di 14.4 | **Film & ontbijt** *De marathon* zo 12.4 | **Fish & Film** *How to Make a Killing* di 7.4 | *The Secret Agent* di 7.4

ZAANDAM

Filmtheater De Fabriek
Jan Sijbrandsteeg 12 | 075-6311993 | de-fabriek.nl
Premières *A Family* do 2.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **50+ Champagne** do 2.4 | *Swear* do 9.4 | *A Family* do 16.4 | *Midwinter Break* do 23.4 | **Alzheimer Nederland** *Rumah Kita* zo 19.4 | **Autisme Steunpunt** *Kain* do 9.4 | **FilmFanDag** *The Choral* za 18.4 | *Calle Malaga* za 18.4 | *The President's Cake* za 18.4 | **Kunst-FilmFabriek** *Streetart Frankey* do 16.4 | **Nagesprek** *Leven na de dictatuur* wo 15.4 | **Royal Opera** *Siegfried* do 26.4 | **[s]Malfilm** *Zaanse speelfilms* za 11.4 | **Speciaal** *De Matthäus van Naarden* do 2.4, vr 3.4 | **Voorpremière** *Tussen broers* wo 8.4

ZALTBOMMEL

Filmclub Cinemaarten
Theater de Poortertij | Nieuwstraat 2 | cinemaarten.nl
Drømmer di 7.4 | *Hamnet* di 14.4 | *Beginnings* di 21.4 | *The Tale of Sylan* di 28.4

ZEVENAAR

Filmhuis Zevenaar
Kerkstraat 27 | 0316-344250 | filmhuiszevenaar.nl
Premières *Exit* do 9.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *De Indische tafel* do 2.4 | *Per te* do 2.4 | *Tussen broers* do 9.4 | **Documentaire** *Broken English* do 2.4 | **Royal Opera** *Die Zauberflöte* zo 26.4

ZIERIKZEE

FIZI
Kerkhof 3 | 0111-410202 | fizi.nl
Amrum wo 29.4 | *Boomers* vr 3.4, vr 10.4, za 11.4 | *Elvis Presley in Concert* zo 12.4, vr 17.4, vr 24.4 | *Gioia mia* za 18.4, ma 27.4 | *How to Make a Killing* vr 17.4, zo 19.4, za 25.4 | *Joe Speedboot* za 4.4 | *Klantreis* vr 24.4 | *Marty Supreme* vr 10.4, za 18.4 | *No Other Choice* ma 6.4 | PAAZ za 4.4 | *The Testament of Ann Lee* do 9.4, do 23.4, zo 26.4 | *Whispers in the Woods* ma 13.4, za 25.4 | *The Wizard of the Kremlin* wo 15.4 | **Film by the Sea** *Romería* di 7.4 | *Father Mother Sister Brother* di 14.4 | *The Choral* ma 20.4, di 21.4 | *Tre ciotole* di 28.4 | **Jeugd** *GOAT* zo 5.4, zo 12.4 | *Joe Speedboot* wo 22.4 | *Jumpers* za 11.4, wo 15.4, zo 19.4 | *Mike & Molly* *vieren feest* ma 20.4, zo 26.4, wo 29.4 | *Miss Moxy* ma 6.4, wo 8.4 | *The Super Mario Galaxy Movie* wo 22.4, ma 27.4 | **Klassieker** *The Man Who Fell to Earth* zo 5.4 | **Ladies Night** *You, Me & Tuscany* wo 8.4 | **Royal Opera** *Die Zauberflöte* di 21.4 | **Stichting 4 't Leven** *Gioia mia* vr 3.4

ZOETERMEER

Filmhuis Cameo
Leidsewallen 80 | filmhuiscameo.nl
Champagne wo 29.4 | *Elvis Presley in Concert* vr 10.4, di 14.4 | *Swear* vr 3.4, di 7.4 | *L'étranger* wo 8.4, di 14.4 | *One Flew over the Cuckoo's Nest* wo 15.4, di 21.4 | PAAZ di 7.4 | *Per te* wo 22.4, di 28.4 | *Whispers in the Woods* vr 24.4, di 28.4 | *Whitetail* vr 17.4, di 21.4

ZUTPHEN

Filmtheater Luxor
Houtmarkt 64 | 0575-513750 | luxorzutphen.nl
13 Jours, 13 nuits do 23.4 t/m wo 29.4 | *Broken English* do 2.4 t/m ma 13.4 | *Dead Man's Wire* do 2.4 t/m di 28.4 | *L'engloutie* do 2.4, vr 3.4, ma 6.4, wo 8.4 | *Father Mother Sister Brother* do 16.4 t/m wo 29.4 | *Faute erfenis* zo 12.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 t/m wo

LEZERSACTIES APRIL

PREMIÈRE DONKEY DAYS

Op maandag 13 april wordt de Nederlandse premièrè van het absurdistische familiedrama *Donkey Days*, geregisseerd door Rosanne Pel, gevierd. De film over rivaliserende zussen, moederliefde en een opmerkelijke fascinatie voor een ezel vertelt een scherp en emotioneel geladen verhaal waarin oude conflicten op-laaïen en verborgen familie-geheimen bovenkomen. Na de eerder lovende ontvangst op het filmfestival van Locarno, maakte distributeur Gusto Entertainment recent bekend dat het drama de slot-film op het New/Directors/New Films-festival in New York zal zijn. Dat belooft veel moois!

Dit is je kans om de film als eerste te zien, samen met cast en crew in het Ketelhuis te Amsterdam op maandag 13 april 19:00 uur. Na de film-vertoning vindt er een q&a plaats onder leiding van Dana Linssen, oud-hoofdredacteur van *Filmkrant*. Na afloop wordt het glas geheven op de film en ontvang je als bezoeker een speciaal extraatje. Reserveer nu je ticket via gusto-ent.com/donkeydays. Cineville en kortingsacties zijn geldig. **Met dank aan Gusto Entertainment.**

THE SALT PATH

Als het echtpaar Winn, gespeeld door Gillian Anderson en Jason Isaacs, alles verliest en

15.4 | *H Is for Hawk* do 16.4 t/m di 28.4 | *Hans Dagelet: R.I.P.* za 4.4 | *Swear* do 9.4 t/m wo 29.4 | *Ko-yaanisqatsi* zo 26.4 | *Mijn woord tegen het mijne* do 23.4 t/m wo 29.4 | *Peak Everything* za 4.4, zo 5.4, di 7.4 | *Per te* do 2.4 t/m di 14.4 | *Pillion* do 2.4 t/m ma 20.4 | *Powaqqatsi* zo 26.4 | *Romería* do 16.4 t/m di 28.4 | *Silent Friend* do 23.4, za 25.4, ma 27.4, wo 29.4 | *Streetart Frankey* do 16.4 t/m wo 22.4 | *The Testament of Ann Lee* do 2.4 t/m wo 8.4 | *Tussen broers* do 9.4 t/m di 21.4 | **Jeugd** *Superjuffie in de jungle* zo 5.4, zo 12.4,

hij ernstig ziek blijkt, gooien ze hun leven radicaal om: ze trekken hun wandelschoenen aan en beginnen aan een trektocht voor onbepaalde tijd. Gebaseerd op *Het zoutpad*, de bestseller van Raynor Winn, volgt *The Salt Path* hun tocht langs het eeuwenoude South West Coast Path. “Niet de bestemming, maar de reis. Die roadmovie-wijsheid is zeker van toepassing op de verfilming van deze uit wanhoop begonnen wandeltocht. Of gloort er toch iets?”, schreef Leo Bankersen in zijn recensie in *Filmkrant* #479. “*The Salt Path* is het speelfilmdebuut van Marianne Eliott, die eerder naam maakte als theaterregisseur. Met veel oog voor detail laat ze zien hoe Moth en Ray, met twee verschillende karakters, omgaan met wat hen getroffen heeft. De een ogenschijnlijk laconiek, de ander vol zorgen. Samen gaan ze richting een mogelijke bevrijding en nieuwe geluksmomenten. Stap voor stap.”

The Searchers stelt 5 dvd's ter beschikking.

WEEKEND MOOOV FESTIVAL TURNHOUT

Nog even en dan is het weer zover! Tussen 23 april en 4 mei is er een nieuwe editie van MOOOV Festival. Het festival – met filmvertoningen op maar liefst vijf verschillende locaties in Vlaanderen – staat garant voor een unieke selectie wereldcinema, met plaats voor zowel grote publieksfilms als verborgen parels. Naast de vele films biedt het festival ook tal van andere activiteiten voor jong en oud. En hier kan jij met zijn tweeën

bij zijn!

Filmkrant verloot vrijkaartjes inclusief hotelovernachting voor het weekend van 25 april in Turnhout, een van de vijf plaatsen waar het festival plaatsvindt. Het weekend zal er als volgt uitzien: aankomst en 2x2 filmvertoningen op 25 april; een hotelovernachting van zaterdag op zondag in Turnhout; nog 1x2 filmvertoningen op 26 april.

MOOOV Filmfestival stelt 3x2 kaartjes + hotelovernachting ter beschikking. Belangrijk: reageer uiterlijk 19 april 2026 op deze actie.

FILMKRANT NOTITIEBOEKJE + PEN

Noteer al uw hersenspinsels, belangrijke vergaderpunten en uitgebreide aantekeningen in ons handige notitieboekje van zakformaat. Het grijze boekje met kleuraccent en *Filmkrant*-logo heeft gelinieerd papier, een harde cover, een leeslint en een handig elastiek om het geheel mee af te sluiten. We leveren er een bijpassende balpen met *Filmkrant*-logo bij. ***Filmkrant* stelt 5 exemplaren ter beschikking.**

INTERESSE?

Stuur een e-mail met naam en adres naar info@filmkrant.nl en geef daarin aan voor welke actie u belangstelling heeft. Er wordt geloot onder de inzenders. N.B. Slechts één actie per inzender. Deze actie loopt tot 29 april 2026. Winnaars ontvangen bericht en over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

do 16.4 | *Ghost Elephants* do 9.4 | *The History of Sound* do 2.4 | *Horizonte* do 9.4 | *De Indische tafel* do 2.4 | *Midwinter Break* do 9.4 | *Per te* do 2.4 | *Romería* do 9.4 | *Silent Friend* do 23.4 | *Truly Naked* do 23.4 | *Tussen broers* do 9.4 | *Het meisje met het rode haar* do 23.4 | **Peuterfilm** *Franzy's gaarkeuken, Ochtendgloren, Zandtaart* wo 29.4

MOOOV

BERINGEN | BRUGGE | LIER | TURNHOUT | ZUID-WEST-VLAANDEREN

filmfestival

mooov.be

Boeken

DARKNESS VISIBLE: THE CINEMA OF JONATHAN GLAZER DE WERELD DOOR EEN VREEMDE LENS

Under the Skin gezien en vooral met vragen zitten? John Bleasdale schreef een pageturner over het mysterie van Jonathan Glazers films.

DOOR RONALD ROVERS

Ik moet dit even persoonlijk maken. Een boek over de films van Jonathan Glazer gaat onder meer over de film die ik in de poll van het Britse tijdschrift *Sight and Sound* twee keer als beste film aller tijden heb opgevoerd: *Under the Skin* (2013). Ik had niet door hoe persoonlijk die film voor me is, tot ik John Bleasdale's *Darkness Visible: The Cinema of Jonathan Glazer* las.

Ik heb voor *Filmkrant* over *Under the Skin* geschreven dus ik heb er woorden aan gegeven. Maar wat die film zo goed maakt, is waar die allemaal geen woorden aan geeft. Daar wil ik hier verder niet op ingaan, Bleasdale doet dat in het betreffende hoofdstuk uitstekend en uitgebreid. Wat ik wel wil zeggen, is dat ik twee pagina's voordat het hoofdstuk over *Under the Skin* zou beginnen, plotseling in tranen was. Waarom? Weet ik niet precies. Die film raakt voor mij een van de essenties van cinema – het onzegbare, onkenbare, onaantastbare benaderen – en hoe meer woorden eraan zouden worden gegeven, hoe meer de film gereduceerd wordt tot iets begrijpelijks. Terwijl het onkenbare – de alien gespeeld door Scarlett Johansson – door Glazer tot het meest wezenlijke element van de film is gemaakt. Ik wilde de film niet gereduceerd zien. Bleasdale benoemt dat ook: woorden reduceren.

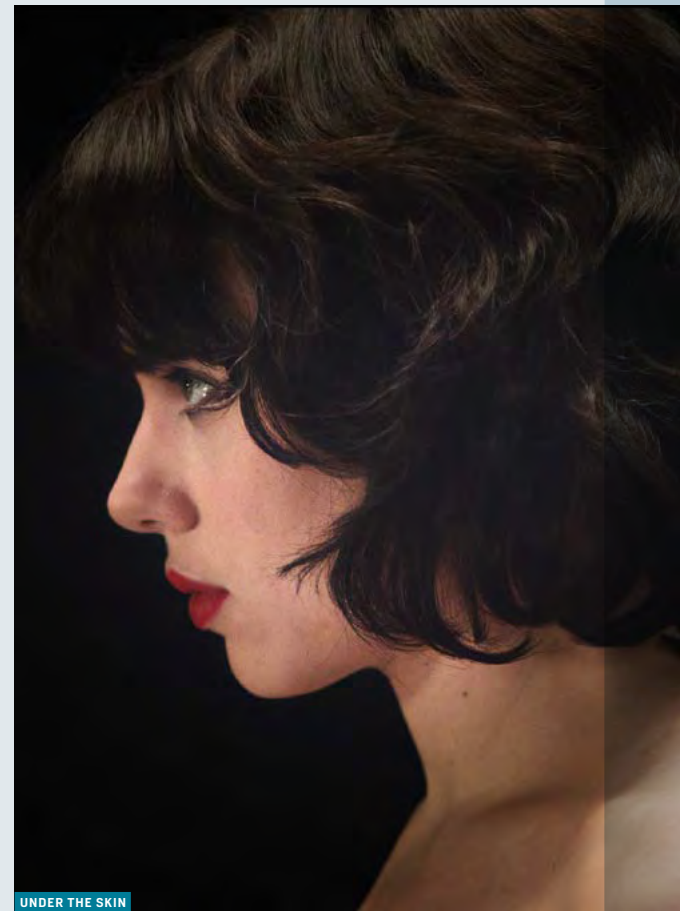
Misschien moet ik vervolgens zeggen dat de premisse van het boek – de duisternis duiden in Glazers films, commercials en muziekvideo's – voor Bleasdale waarschijnlijk niet meer dan een excuus was om zich in Glazers werk te kunnen verdiepen. Preciezer nog: in *Under the Skin* en *The Zone of Interest*. Bleasdale zegt dat eigenlijk ook door in het begin te melden dat het boek geen sluitend betoog zal zijn. Lees het boek dus niet om die duisternis verklaard te zien. Over *Sexy Beast* (2000) en *Birth* (2004) is bovendien genoeg

interessants te zeggen. Plus: je wilt weten hoe Glazer via de commercials, twee korte films, muziekvideo's en die eerste en tweede lange film bij *Under the Skin* en *The Zone of Interest* (2023) is uitgekomen. Zo is het boek opgebouwd.

De commercials waren vaak baanbrekend. Zie *The Surfer* voor biermerk Guinness, te vinden op YouTube. Soms iets te baanbrekend. De Britse chocoladefabrikant Cadbury stoeide in hun commercials altijd al met erotiek – vrouwen, natuurlijk, die onder soft-focus belichting opvallend enthousiast werden van Cadbury's chocoladereep Flake – en Glazer dacht: dat kan beter. In zijn commercial danste Denis Lavant als de duivel in een Britse regentenpruik op de Spaanse trappen in Rome met een verzameling vrouwen in nachthemd aan z'n voeten. Dan verschijnt de slogan: 'Succumb to the Crumb'. Cadbury weigerde.

Glazers muziekvideo's kennen we allemaal, al wist je misschien niet dat hij erachter zat: 'Karma Police' en 'Street Spirit (Fade Out)' van Radiohead, 'Virtual Insanity' van Jamiroquai, 'Into My Arms' van Nick Cave, om er een paar te noemen.

Wat Bleasdale vooral scherp doet, is *close reading*. Hij ontleedt de vier speelfilms, analyseert waar je invloeden van andere makers ziet (met name Kubrick) en waar en hoe Glazer afwijkt van de romans die ten grondslag lagen aan z'n films. Een van de weinige citaten van Glazer (hij geeft nauwelijks interviews) verheldert waardoor Glazer zich bijvoorbeeld liet leiden bij het bewerken van Michel Fabers roman *Under the Skin*: "Seeing the world through an alien lens was our North Star." We kijken naar een wezen dat we op geen enkele manier kunnen kennen. Zelfs het zwart waarin de mannen in de film oplossen kan van alles zijn. Of het gedachten heeft, kunnen we niet weten. Het is Bleasdale's vernuft dat hij al vroeg in zijn analyse het artikel 'What Is It Like to Be a Bat?' van Thomas Nagel uit 1974 aanhaalt. Die vraag is niet te beantwoorden omdat een vleermuis de wereld fundamenteel anders ervaart dan wij. Dat fundamenteel andere wilde Glazer de kijker met *Under the Skin* laten ervaren.

UNDER THE SKIN

Glazers andere grote film is *The Zone of Interest*. De scène waarin Auschwitz-commandant Rudolf Höss in de duisternis staart, vormde de aanleiding voor dit boek, schrijft Bleasdale. Het hoofdstuk over de film gaat deels over wat je wel en niet van de Holocaust kunt laten zien en de keuzes die Glazer maakte om de realiteit van het kamp toch te kunnen benaderen. Hij geeft verdieping aan de film, ook voor mensen die *The Zone of Interest* al meerdere keren door hun hoofd hebben laten gaan.

Duisternis is er zeker in het werk van Jonathan Glazer, maar dat geldt voor veel serieuze makers. Dat is niet wat Glazer onderscheidt. Bleasdale zal veel mensen wel opnieuw of anders naar Glazers films kunnen laten kijken: fantastische constructen die tot op de vierkante millimeter zijn uitgewerkt. Waarin je dus ook nooit een cliché zult aantreffen. Nadat hij voor *The Zone of Interest* een Oscar won, zei Glazer tegen *Financial Times*: "To me cinema should be a radical political space in this day and age. Be as bold as you can possibly be, as radical as you can be, be as political as you can be."

Thuis kijken

MY UNDESIRABLE FRIENDS: PART I NIET LANGER DAN VEERTIG SECONDEN OPTIMISME

Wie weet wat er de komende jaren aan heimelijk gemaakte documentaires uit Rusland komt. Of uit Israël of Gaza of Hongarije of elk ander land waar *'the authoritarian's playbook'* wordt gebruikt om onafhankelijke journalistiek onmogelijk te maken. Die films en teksten zullen vrijwel zeker niet van officiële mediaorganisaties komen maar van ad hoc guerrilla-journalisten die (nog) niet tot zwijgen zijn gebracht.

Dat handboek Dictatuur is inmiddels wel bekend. Het blijkt vrij eenvoudig om de pers monddood te maken als je mediaorganisaties niet goed wettelijk beschermt en aan de markt hebt overgeleverd. Laat de boel opkopen door vriendjes met centjes en doe wat hedgefondsen al jaren doen met opgeslokte bedrijven: *strip 'em and sell 'em for parts*. Als je als grootaandeelhouder sadistischer van aard bent en je de journalisten eerst een tijdje wilt zien spartelen, stel je een stropop als hoofdredacteur aan die de leugens van het regime propageert.

Zelfs als er wel goede wettelijke bescherming is, zijn er geen garanties. Democratieën bestaan slechts zo lang de waanzin geen tweederdemeerderheid in het parlement heeft.

KONGSI

Net als de documentaire *Of Caravan and the Dogs* (2024) over de *'kaltstellung'* van *Novaya Gazeta* en ngo Memorial, die je als *companion piece* zou kunnen bekijken, begint *My Undesirable Friends: Part I – Last Air in Moscow* een paar maanden voor de Russische invasie van Oekraïne. Julia Loktev, geboren in Rusland maar op negenjarige leeftijd met haar ouders naar de VS verhuisd, vertelt buiten beeld dat ze eind 2021 naar Moskou kwam om een film te maken met haar vriendin Anna Nemzer, presentator bij het onafhankelijke TV Rain. Die moest gaan over het handjevol onafhankelijke media dat nog kon werken in Rusland. Die konden toen nog publiceren, al moest bij elke uitzending, bij elk artikel en zelfs bij elk bericht op sociale media worden vermeld: "Dit bericht werd gemaakt en/of verspreid door een buitenlandse bron of een massamedium dat functioneert als een *foreign agent*." Dit nalaten leidde tot hoge boetes.

Vrijwel onmiddellijk na Loktevs arriveren begon de kongs die in Moskou de macht heeft z'n grip op de media te versterken, omdat die natuurlijk allang wist wat er een paar maanden later ging gebeuren. Het was de tijd dat vanuit het Kremlin elke vrijdag nieuwe 'buitenlandse agenten' bekend werden ge-

In de maanden voor de invasie van Oekraïne werd de onafhankelijke journalistiek in Rusland weggezet als "buitenlandse agenten" en even later "ongewenste entiteiten". Julia Loktev biedt een zeldzame kijk achter de schermen van de onafhankelijke zender TV Rain.

DOOR RONALD ROVERS

maakt die tegen de belangen van Rusland in zouden werken. Niet lang daarna werden veel van deze ngo's, mediaorganisaties en individuen als 'ongewenst' bestempeld. De *'undesirable friends'* uit de titel. Vrijwel iedereen die in de eerste 5,5 uur van Loktevs film voorbijkomt – deel twee verschijnt later dit jaar – zal in de weken na het begin van de oorlog het land verlaten.

Wat maakt Loktevs film de moeite waard, naast bijvoorbeeld de analyse van schijnbaar pesterige maar uiteindelijk bloedserieuze autoritaire maatregelen? Op de eerste plaats is natuurlijk elke documentaire uit Rusland welkom die niet eerst is getrimd door de censuurmafia met hun klef nationalistische kammetjes. Zoals we inmiddels weten, is de productie van onafhankelijke Russische films *die in Rusland zijn gemaakt*

de laatste jaren volledig stilgevallen. Om begrijpelijke redenen. Toen we de voorbije maanden zochten naar een Russische auteur in Rusland om het slotstuk van onze serie 'Cinema onder vuur' te schrijven, konden we niemand vinden. Loszittende balkonhekjes, verbanning, vergiftiging, gevangenisstraf: het risico voor auteurs en filmmakers is groot. Je kunt auteurs bijvoorbeeld onder een pseudoniem laten schrijven, maar wie zegt dat het eerdere e-mailverkeer tussen *Filmkrant* en een auteur niet wordt gehackt?

moeten we niet onderschatten. Ook al – en dat siert hen natuurlijk enorm – klinkt er regelmatig overmoed in door. Wij bezien dit door de kille ogen van de geschiedenis want wij weten wat 2022 zou brengen. Wat 2023, 2024, 2025 zouden brengen. Iemand zegt: "Is het eerlijk tegenover Navalny dat ze de Nobelprijs voor de Vrede aan Dmitri Moeratov hebben gegeven?" Ook al is oppositieleider Boris Nemtsov al in 2015 op straat in Moskou vermoord, Navalny leeft. Na een eerste vergiftiging is hij na herstel teruggekeerd uit Duitsland. In de volle wetenschap dat ze hem gewoon weer zullen proberen te pakken.

Vaker tijdens het kijken schiet een 'je moest eens weten' door je hoofd. Iemand zegt: "Facebook en andere sociale media zijn nog steeds in de lucht." Vier jaar later is vrijwel elke digitale connectie met de buitenwereld kapot. Toch is die hoop belangrijk. Het stugge geloof en de grote woorden over journalistieke onafhankelijkheid. Hun vertrek naar het buitenland een paar maanden later, is geen overwinning voor de dictatuur. *Novaya Gazeta* ging buiten Rusland verder, ook al kan vrijwel niemand in Rusland de krant op dit moment lezen.

TEGEN BETER WETEN IN

Iemand zegt: "Ze vroegen me een optimistische Nieuwjaarsboodschap in te spreken om uit te zenden. Ik heb veertig seconden gesproken. Het mag zo lang je wilt, was de reactie. Maar ik kan niet langer dan veertig seconden optimistisch zijn."

Vrijwel iedereen praat tegen beter weten in. Probeert de waanzin tegen beter weten in te deconstrueren. Maar fascisme heeft geen interne logica. Het is zinloos de interne contradicties aan te wijzen. Het is zinloos ermee in gesprek te gaan. In de eerste hoofdstukken van *Part I* worden nog grappen gemaakt over het predicaat 'buitenlandse agent' en andere waanzin en rammelende logica van het regime. Dan komt Loktev met haar camera ook nog regelmatig op de redactie van TV Rain.

In latere hoofdstukken zijn de sprekers bedrukker, ook al probeert iedereen nuchter te blijven. Wat moet je anders? Iemand zegt: "Wat kun je doen als de waanzin overall om je heen is?" Geen idee. Doorbijten, je tijd uitzitten, jezelf oprapen en anderen opzoeken die zich willen blijven verzetten. Loktevs film laat misschien vooral die kracht van een gemeenschap zien. Meer nog dan uit hun sterke journalistieke overtuiging en liefde voor hun land, vinden deze mensen kracht bij elkaar. Als je uitgeput bent na veertig tellen optimisme, ga je even liggen en telt iemand anders tot veertig. Voor zolang het duurt.

NAVALNY

Wat Loktevs film onderscheidt, zijn de vele persoonlijke gesprekken. Dankzij haar vriendschap met Anna Nemzer had ze direct het vertrouwen van veel van Nemzers collega's. Al valt op dat zelfs in die maanden voor de oorlog verschillende mensen op de redactie van TV Rain nadrukkelijk buiten beeld willen blijven. Je kunt ze geen ongelijk geven: de Russische staat heeft doorheen de geschiedenis, in welke incarnatie dan ook, vrijwel nooit iets gedaan om het vertrouwen van de Russen te verdienen.

De moed van Nemzers collega's, overigens allemaal vrouwen, die Loktevs camera wel toelaten tot hun huis en vertellen over hun diepste overtuigingen, hun liefde voor het land en hun verzet tegen "de mensen in het Kremlin die de eigenlijke vijand van Rusland zijn",

Vérité is passé

Martijn Blekendaal (*The Invisible Ones, De man die achter de horizon keek*) schrijft maandelijks over de oneindige mogelijkheden van de jeugddocumentaire.

In het lage licht van de vroege ochtend schuift een smalle sloep geruisloos door de draslanden van Zuidwest-Iran. Met een lange stok duwt de twaalfjarige Milad zijn bootje voort. Als stille getuigen dwalen wij gemoedelijk met hem mee. Milad helpt een jager, doet een middagdutje en begroet een passant. Tot de schemer intreedt en de maan hem weer naar huis dirigeert.

Zo moet het werkelijk zijn, denk je bij het kijken naar *Shadegan* van de Iraanse filmmaker Ako Salemi – in 2019 op IDFA bekroond met de prijs voor beste jeugddocumentaire. Geen muziek, geen voice-over, zelfs nauwelijks dialoog. De verstilde, observerende beelden zijn zo zorgvuldig gecomponeerd, dat je bijna zou vergeten dat er überhaupt een filmmaker aan te pas is gekomen.

En dat is precies het probleem.

Deze tijd vraagt niet om vertellingen die zo echt mogelijk lijken. Om cinema die doet alsof de kijker de werkelijkheid direct observeert zonder tussenkomst van een maker. Deze tijd vraagt om documentaires die je doen nadenken over de manier waarop het verhaal geconstrueerd wordt. Om documentaires – en vooral jeugddocumentaires – die je dwingen na te denken over het medium film.

Het is gedaan met de cinéma vérité. Althans, als het aan mij ligt.

In de jaren zestig forceerde cinéma vérité een welkome breuk met de statische documentaires vol pratende mannen (en vrouwen). De observerende benadering paste in een tijd waarin het voor het eerst mogelijk werd om met lichte camera's dicht op de huid van het onderwerp te blijven. Om te improviseren en niet al te opvallend aanwezig te zijn. De filmmaker als *fly on the wall*. De kijker als directe getuige. Het is fijn vertoeven in die werkelijkheidsillusie. Maar het is ook levensgevaarlijk zelfbedrog.

Niet eerder kregen kinderen zoveel beeld tot zich. Niet eerder was dat beeld onderhevig aan zoveel vormen van manipulatie – van algoritmes tot AI. En niet eerder kregen kinderen zo weinig instrumenten aangereikt om die media-overload te analyseren, te duiden en op waarde te schatten. Mediawijsheid zou een verplicht vak moeten zijn. Het is op de meeste scholen niet eens onderdeel van het curriculum.

Daar ligt een mooie opgave voor de jeugddocumentaire.

In de slotseconden van *Shadegan* laat regisseur Salemi zien hoe subtiel dat kan. Weer dat lage licht, maar nu van de ondergaande zon. Milad vaart langzaam van ons weg.

En dan opeens tuimelt de camera omlaag.

De maker maakt zich kenbaar met een camerabeweging die voelt als een vraagteken: weet je wel zeker wat je gezien hebt? Een observatie van de werkelijkheid? Of de constructie van een idylle? Dat is het intrigerende van *Shadegan*. Door een simpele beweging van de camera dwingt Salemi de kijker om alles nog eens opnieuw te overwegen: de observerende beelden, maar vooral ook de filmische keuzes die daaraan zijn voorafgegaan.

MARTIJN BLEKENDAAL

MY UNDESIRABLE FRIENDS: PART I - LAST
AIR IN MOSCOW VERENIGDE STATEN/RUSLAND | REGIE
JULIA LOKTEV | 324 MINUTEN | DISTRIBUTIE MUBI | TE
ZIEN VANAF 3 APRIL

KIJK DE ORIGINALS OP CINEMEMBER

REMAKE BEKEND ALS *BROTHERS* MET TOBEY MAGUIRE

REMAKE BEKEND ALS *THE GUILTY* MET JAKE GYLLENHAAL

FILM MET DE MEESTE REMAKES OOIET ALLEEN NIET IN HOLLYWOOD...

REMAKE BEKEND ALS *A MAN CALLED OTTO* MET TOM HANKS

MEER ORIGINALS:

Cine
MEMBER

TOEVOEGINGEN IN APRIL O.A.: THE ZONE OF INTEREST, HET VERLOREN TRANSPORT, SPOORLOOS, THELMA, PARADIJS, SAMSARA, KNUTBY SEIZOEN 1 & 2

00s 01s 02s 03s 04s 05s 06s 07s 08s 09s 10s

PLAYGROUNDS INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

15-19 April 2026

Natlab Eindhoven

The Art of Filmmaking

Hollywood Classics, Workshops, Short Films, Kids Program, Film & Talent Industry Day

More info and tickets
plgr.nl/piff

ASML | creative industries fund NL | NL FILM FONDS | Provincie Noord-Brabant | cultuur eindhoven | NATLAB | VSBfonds. iedereen doet mee

Het grootste onafhankelijke filmblad van Nederland.

Nu ook op

zak-formaat

voor alle browsers > filmkrant.nl

Lees ook Mania _
hét blad van/voor muzikliefhebbers

mania

Gratis verkrijgbaar bij _ Concerto _ Plato _
_ Kroese _ Velvet Music _ Sounds Venlo _
_ North End _ 't Oortje _ Kroese _ Waterput

DTF ST. LOUIS Van dichtbij is iedereen gek

Het maffe *DTF St. Louis* zit vol met rol-omkeringen en verkeerde eerste indrukken. Regisseur en scenarist Steven Conrad viert de dubbelhartigheid van de Amerikaanse buitenwijken.

Er zijn zoveel maffe momenten en pikante plotwendingen dat het je misschien niet opvalt, maar er zijn weinig figuranten of bijfiguren te bespeuren in *DTF St. Louis*. “Niemand is normaal; dat lijkt alleen maar zo van de overkant van de straat”, zegt een gebruiker van de (fictieve) vreemdgaan-app waar de serie zijn naam aan ontleent (de afkorting staat voor ‘down to fuck’). Maar er is haast niemand aan de overkant van de straat te vinden.

De serie speelt zich af in de buitenwijken van St. Louis, Missouri. De straten rondom de huizen van Clark Forrest (Jason Bateman), een bekende weerman, en van Floyd Smer-nitch (David Harbour), zijn gebarentaaltolk, zijn verlaten. Het skatepark waar Floyd zijn stiefzoon mee naartoe neemt, is leeg.

Zo gaat al onze aandacht naar Clark en Floyd, twee mannen van middelbare leeftijd die een vriendschap sluiten en zo de sleur doorbreken. De vriendschap begint wanneer

Floyd, terwijl ze samen verslag doen van een storm, Clark ternauwernood redt van een vliegend verkeersbord dat hem in tweeën dreigt te hakken. En inderdaad, van dichtbij blijken zij helemaal niet zo normaal.

DTF St. Louis neemt de vorm aan van een politieonderzoek naar een van de twee vrienden, en hetzelfde verhaal blijkt meer dan twee kanten te hebben. Regisseur en scenarist Steven Conrad baseerde zich losjes op een artikel in *The New Yorker*. Conrad stopt het verhaal vol gekke details, van de ligfiets waar Clark verknocht aan is tot de uitspraken die Floyds vrouw Carol (Linda Cardellini) om de haverklap herhaalt (“No way José”).

Ondertussen zijn de personages wel kwetsbaar – hun mafheid fungeert haast als uitnodiging naar de kijker: omarm je eigen-aardigheden en durf buiten de lijntjes te kleuren. Dat het gedrag van Clark, Floyd en Carol dodelijke consequenties heeft, maakt die uitnodiging niet minder overtuigend. (Hoewel slechts vier van de zeven afleveringen beschikbaar waren ter beoordeling, dus dat kan nog veranderen.)

De serie lijkt in eerste instantie misschien absurd, maar blijkt vol ontroerende momen-

DTF ST. LOUIS

ten te zitten. Zowel Floyd als Clark hebben de connectie met hun vrouw verloren, en Conrad toont hun routinematige leven op droogkomische manier. Onderwijl heeft hij oog voor de onderliggende pijn in die twee huwelijken.

Er zijn inmiddels tal van films en series over de dubbelhartigheid van de buitenwijken gemaakt. Wat *DTF St. Louis* anders maakt dan al die andere, is zijn oprechtheid.

Dit is geen afrekening met geheime innerlijke levens, maar een viering ervan. Niets is wat het lijkt. Gelukkig maar!

ROOSJE VAN DER KAMP

DTF ST. LOUIS REGIE STEVEN CONRAD | MET JASON BATEMAN, DAVID HARBOUR | VERENIGDE STATEN, 2026 | 7X45 MINUTEN | DISTRIBUTIE HBO MAX (VOD) | NU TE ZIEN

ENDLESS COOKIE Uit het leven getekend

De Canadese regisseur Seth Scriver kreeg zeven maanden om een geanimeerde documentaire met en over zijn Cree halfbroer Pete te maken. Dat leidde ruim negen jaar later tot het heerlijk chaotische *Endless Cookie*.

De beste grap komt pas laat in *Endless Cookie*, een animatiedocumentaire van de witte Canadese regisseur Seth Scriver over zijn halfbroer Pete, een Cree van de Shamat-tawa First Nation. Een van Pete's kinderen merkt op dat ze sinds het maken van *Endless Cookie* is opgegroeid van tienermeisje tot jonge vrouw. Dan blijkt: Seth werkt al negen jaar aan zijn animatieproject.

Het is de kers op de taart van een grap aan het begin van de film, wanneer Seth van een fonds geld krijgt voor zijn project. Zijn deadline: zeven maanden. “Ik had voor zeven jaar moeten gaan,” merkt de regisseur droogjes op zodra hij de cheque in ontvangst neemt.

De kaders van een film zijn te krap om alle details van Pete's rijke familielevens te vangen. Daarvoor is zijn verhaal tegelijkertijd te groot en te klein. Seth wil Pete's knusse huishouden – zeven kinderen en twaalf honden onder één dak – verbeelden en onder-tussen reflecteren op de pijnlijke ongelijkheid tussen de *brothers from another mother*.

ENDLESS COOKIE

De rol die Pete's inheemse afkomst in zijn bestaanszekerheid speelt is het macroverhaal van *Endless Cookie*, die deze politieke realiteit vervolgens op de meest persoonlijke manieren in microverhaaltjes kadreert. Via terzijdes, anekdotes en talloze grappjes.

Scriver omarmt met zijn animatiestijl de chaos van dit familieportret. Zijn familieleden zien er soms uit als wandelend eten; de man van het Canadese fonds is een gebogen liniaal; de pakken voedsel in de supermarkt praten tegen de personages; en een van de

mooiste miniscènes in de film is een gesprek tussen een punker uit Toronto in dialoog met zijn roti met geit van de lokale afhaal. Als er tegen het einde van de film een fotocamera bij wordt gepakt, en de Scrivers door echte foto's op het lcd-schermje bladeren, zie je dat deze absurdistische animatiestijl de essentie van elk familielid heeft getroffen.

Seth stelt aan het begin van *Endless Cookie* dat hij een film wil maken die “grappig, prachtig, spiritueel, politiek, complex, simpel en waarachtig” is. Met zijn uitpui-

lende animatie heeft hij gestoord veel moeite gedaan om die schijnbaar onmogelijke missie te laten slagen. In die zin is het voor deze veel te krappe recensie onmogelijk om eer te doen aan de briljante warboel die deze film is geworden.

HUGO EMMERZEL

ENDLESS COOKIE CANADA, 2025 | REGIE SETH SCRIVER, PETER SCRIVER | MET SETH SCRIVER, PETER SCRIVER, KRISTIN SCRIVER | 97 MINUTEN | DISTRIBUTIE MUBI (VOD) | TE ZIEN VANAF 17 APRIL

Actie!

**Bankastraat 24A,
1094 EE Amsterdam.
18 maart 2026,
11.21 uur**

In de hal van het adres Bankastraat 24A in Amsterdam-Oost staat Desairly Cijntje voor de stoppenkast te bellen met Eneco. De stroom is uitgevallen, terwijl in het binnentuintje een groep tweedejaars van de Nederlandse Filmacademie voor het eerst een film op 16mm aan het opnemen zijn.

De 27-jarige Cijntje – hij woont in Rotterdam en heeft een kindje van drie – heeft zijn passie voor film van zijn oma, die altijd films opzette als hij en zijn broertje en zusje bleven slapen. Hij houdt zowel van films waarbij je je gedachten op nul kunt zetten als van werk met meer diepgang. Vandaag is hij als producent verantwoordelijk voor *Heldhaftig, vastberaden, barmhartig*, een vijf minuten durende korte film over de eerste stap naar een nieuwe balans in de ouder-kindrelatie.

“Als jongvolwassene is es van de meest interessante groeipijnen de nieuwe dynamiek die je met je ouders aangaat”, legt regisseur Lisa Westenburg uit. “Waar je ouders als kind onverwoestbare superhelden leken, ziet het volwassen oog de imperfecte mens daarachter steeds scherper. Het zorgt ervoor dat je je ouders beter kan begrijpen, maar ook dat je tegen hun problematiek kan aanlopen. Daar gaat deze film over; volwassen worden in relatie tot je ouders.”

Dan neemt ze plaats achter haar monitor, naast cameraman Sietse Kesselaar, in een provisorische zwarte tent. Om hen heen zijn nog een stuk of twintig studenten aan het werk. “Oké, we gaan voor een repetitie”, roept opnameleider Tommy Basselier. “Iedereen op de eerste positie, alsjeblieft. Attention for een repetitie. Geluid, camera, en... actie!”

In het krappe tuintje zit Alicia Prinsen (dochter Lot) op een laag bankje. Bart Klever

REGISSEUR LISA WESTENBURG OVERLEGT MET HOOPDROLSPELERS BART KLEVER EN ALICIA PRINSEN. VERDER TOMMY BASSELIER (1ST AD), NIELS KONIJN (BOOM OPERATOR), SIGUR RAPAIC (KOSTUUMS), WOUTER WIJMA (2ND AD), GLÓRIA SCHURING (REGIE ASSISTENT), SIETSE KESSELAAR (CAMERA) EN STIJN HEIDEVELD (GELUID)

(vader Kai) komt aanlopen met een dienblad met een theepot, twee kopjes en een schaal met vier roze koeken. Hij schenkt in (tijdens de repetities komt er water uit de tuit) en gaat naast haar zitten.

“Kyra speelt vanavond. Ik heb kaartjes voor ons”, zegt Kai, terwijl hij doet alsof hij een hapje van een roze koek neemt. “Lijkt me wel leuk,” antwoordt Lot, “maar kunnen we vanavond niet gewoon thuisblijven? Ik ben net teru-”

“Knap hoor, van Kyra”, onderbreekt Kai haar. “In de schouwburg zelfs, dat is niet niks. Ik dacht niet dat dat erin zat. Ik vond jou eigenlijk beter.” “Pap! Dat kan je toch niet zeggen”, riposteert Lot, met iets van stemverheffing. “Ik speelde op de middelbare. Het lijkt mij ook fijn om vanavo-”

“Stop maar even”, zegt Basselier; de dialoog wordt overstemd door getoeter en

gefluit uit de open ramen van de aangrenzende Indische Buurt School. “Ik heb nog gevraagd wanneer ze muzieklles hebben. Vrijdag, zeiden ze. Als het nou nog mooi klonk...”

Als even later de ramen zijn gesloten, volgt nog een repetitie. En nog een. Het getoeter gaat gewoon door, maar zachter. “Ze hebben de blokfluiten ingeslikt”, zegt Klever droogjes.

Even later wordt alles in gereedheid gebracht voor opnamen: de kussentjes op het bankje worden nog even opgeschud en in de pot wordt thee gedaan in plaats van water. “Attention, iedereen erbij”, roept Basselier. “Dan gaan we hem opnemen.”

“Kyra speelt vanavond. Ik heb kaartjes voor ons”, zegt Kai opnieuw, maar de woorden komen moeilijk uit zijn mond omdat hij een echte hap van de roze koek heeft genomen. “Hou het rustig”, zegt Basselier. “We gaan ’m meteen nog een keer doen. Iedereen op de eerste positie.” Vanuit de school klinkt nog steeds een kakofonie van geluid, in het tuintje tjirpen de vogeltjes. Als Westenburg

na de eerste take even met Klaver en Prinsen staat te overleggen, komt Cijntje de tuin in lopen. “Er komt een elektricien”, meldt hij. “Maar dat kan nog wel even duren.”

JAN PIETER EKKER
FOTO BOB BRONSHOFF

HELDHAFTIG, VASTBERADEN, BARMHARTIG NEDERLAND, 2026 | SCENARIO MEINTZIEN REITSEMA | REGIE LISA WESTENBURG | REGIEASSISTENT GLÓRIA SCHURING | 1ST AD/OPNAMELEIDER TOMMY BASSELIER | SET MANAGER JET ZEPPELFELDT | PRODUCTIE DESAIRLY CIJNTJE, BABETTE BARY | CAMERA SIETSE KESSELAAR | CAMERA-ASSISTENT WOUTER WIJMA | GELUID MICHA KOSTER | BOOM OPERATOR NIELS KONIJN | 2ND BOOM OPERATOR STIJN HEIDEVELD | GAFFER FAMKE TERPSTRA | LICHT ASSISTENTIE TIJL KORTEN, LEON JUNGER | SCRIPT CONTINUÏTEIT VIGO DE GROOT, METTE HALFWEG | PRODUCTION DESIGN LILIAN SCHEPER, MAYA ZONNEVELD | KLEDING SIGUR RAPAIC | MAKE-UP ELLYNE VAN DER HORST, SELMA SAHADAT | MONTAGE LEONIE JOUSMA | MET BART KLEVER, ALICIA PRINSEN | KLEUR, 5 MINUTEN

COLOFON FILMKRANT IS EEN UITGAVE VAN STICHTING FUURLAND, PRINSEN-GRACHT 770, 1017 LE AMSTERDAM, 020 623 0121, INFO@FILMKRANT.NL, WWW.FILMKRANT.NL | OPRIJTERS JAN HEIJS & HENK RABBERS | ZAKELIJKE LEIDING & ADVERTENTIE-ACQUISITIE ILONA VAN GENDEREN STORT, ILONA@FILMKRANT.NL | HOOPDREDACTIE RONALD ROVERS | ADJUNCT-HOOPDREDACTIE JOOST BROEREN-HUITENGA | REDACTIE BASJE BOER, ELISE VAN DAM, HUGO EMMERZAEL, ROOSJE VAN DER KAMP, ALEX MAZEREËUW | EINDREDACTIE SASJA KOETSIER |

PRINTREDACTIE MARISKA GRAVELAND | WEBREDACTIE KEES DRIESSEN, EDO DIJKSTERHUIS (NIEUWS) | AGENDA ROMY VAN KRIEKEN, AGENDA@FILMKRANT.NL | BUREAU-REDACTIE LOTTE TENDIJK | VORMGEVING BART OOSTERHOORN, ROLF HERMSEN | COVER A FAMILY | FOTOGRAFIE ANDRÉ BAKKER, BOB BRONSHOFF, KRIS DEWITTE | VERDER WERKTEN MEE CRISTINA ÁLVAREZ-LÓPEZ, LEO BANKERSEN, MARTIJN BLEKENDAAL, JOS VAN DER BURG, JAN PIETER EKKER, DAN HASSLER-FOREST, OMAR LARABI, ADRIAN MARTIN, MARICKE NIEUWDORP, DEVI SMITS, KARIN WOLFS, ALEXANDER

ZWART | DRUK- EN BINDWERK RODI ROTATIEDRUK, DIEMEN | OPLAGE 25.000 | ©2026 STICHTING FUUR-LAND/FILMKRANT, AMSTERDAM | ISSN 01698109 | FILMKRANT HEEFT GEPROBEERD DE RECHTHEBBENDEN VAN HET GEBRUIKTE BEELDMATERIAAL TE ACHTERHALEN EN IN TE LICHTEN. MOCHT U DESONDANKS MENEN DAT U RECHTEN BEZIT OP EEN VAN DE GEBRUIKTE BEELDEN, NEEM DAN CONTACT OP MET DE UITGEVER VIA INFO@FILMKRANT.NL | FILMKRANT WORDT MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR FINANCIËLE BIJDAGEN VAN DE

NEDERLANDSE VERENIGING VAN BIOSCOOPEXPLOITANTEN EN FILM-THEATERS (NVBF) EN HET TIJDELIJK FONDS FILMCULTUUR EN WORDT U MEDE AANGEBODEN DOOR UW FILM-THEATER

DE VOLGENDE FILMKRANT VERSCHIJNT OP 29 APRIL

AUDIENCE
AWARD
WINNER
INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAM
2022

WINNER 3 BAFTA AWARDS
INCLUDING LEADING ACTOR

★★★★★
TIME OUT

★★★★★
VOICE MAGAZINE

★★★★★
HEAT

BASED ON THE REMARKABLE TRUE STORY

"A FILM THAT MIGHT JUST CHANGE SOMEONE'S LIFE"

FILM STORIES

ROBERT ARAMAYO MAXINE PEAKE WITH SHIRLEY HENDERSON AND PETER MULLAN

I SWEAR

A KIRK JONES FILM

NU IN DE BIOSCOOP

imagine

OFFICIAL SELECTION

tiff

TORONTO INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL 2024

H O R I Z O N T E

Een film van CÉSAR AUGUSTO ACEVEDO

VANAF DONDERDAG 9 APRIL IN DE BIOSCOOP

MOCCV
films facing the world